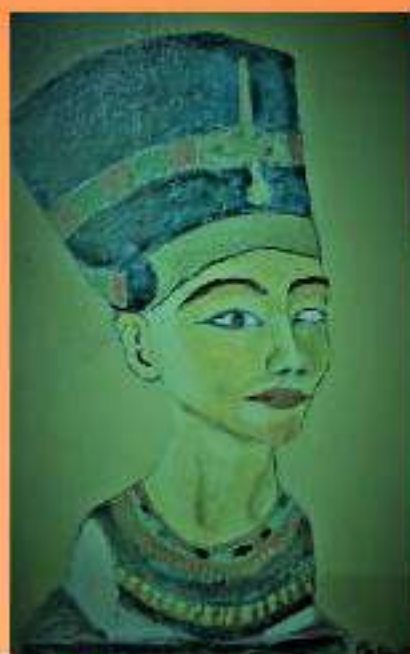

DESCOPEREA EGIPTUL

de ANTONELA TOMA

EDITURA CONCORDIA
ARAD 2020

DESCOPERĂ EGIPTUL

de Antonela Toma

Arad, 2020
Tipografia L. V. Spectrum

حضارة مصر القديمة

بدأت الحضارة المصرية القديمة
في حوالي العام 3150 ق.م.
لقد تركزت على ضفاف نهر النيل
وهي تعرف الآن بجمهورية مصر العربية.
لقد ازدهرت الزراعة بشكل كبير
بسبب توفر المياه والمناخ الجيد.
تعد الحضارة المصرية القديمة، اقدم
حضارة في التاريخ البشري.

من إنجازات الحضارة المصرية الفرعونية

- الفن : الرسومات ، والمنحوتات
والتماثيل ، تدل على التقدم
الفني في تلك الحضارة
- الطب : الوصفات الطبية التي عالج
الكثير من الامراض
- الاقنعة : استخدم الفراعنة العجلة
واعتمدوا نظام المقايضة

أُنْجِزْ مَا تَقُومُ بِهِ ، وَاصْبِرْ عَلَى
أَدَائِهِ يَوْمِيَّةً "بِبَهْجَةٍ" وَفِي نَرَايَةٍ
الْأَمْرَ سَتَجِدُ أَنَّ وَطَنَكَ يَحْتَغِي
بِكَ .

x x x

إِفْعَلْ مَا تَفْعَلْ ، إِمْلِكْهُ كُلَّ يَوْمٍ ،
إِمْلِكْهُ بِكُلِّ سُرُورٍ (:) وَفِي النَرَايَةِ
سَتَجِدُ الْبَلَدَ الَّذِي سَيَحْضُرُ
بِهَذَا وَكَ .

x x x

مِصْرُ هِيَ أَمِ الدَّيْنِ

CUVÂNT ÎNAINTE

*„Orice plecare e o întrebare,
Orice ajuns e un răspuns.”*

Ana Blandiana

Călătoria vieții fiecăruia dintre noi ține de dorințele și năzuințele pe care le proiectăm, de structura noastră sufletească. Prin interacțiunea cu noi culturi, civilizații, cu oameni care trăiesc pe alte meridiane și-și conduc viața după propriile valori, unele diferite de ale noastre, altele poate mai bogate în sens, dar oricum specifice arealului în care trăiesc, așadar prin această întâlnire dintre călător și localnic, se naște o nouă viziune de viață și o atitudine diferită în fața ei. Cu fiecare călătorie făcută am simțit că mă cunosc și mă „recunosc” mai bine preluând câte ceva de la fiecare persoană întâlnită, lăsându-mă pătrunsă de ospitalitatea și candoarea oamenilor precum și de energia locului. Și da, Egiptul are o energie aparte... Cine merge o dată, se spune că va merge și a doua oară. Și a treia oară... Are acea „magie”. Trebuie doar să îți dorești să o descoperi. Iar fiecare experiență știm că e unică. Se mai spune că, dacă cineva bea apă din Nil se va întoarce în Egipt cu siguranță. Există într-adevăr aceste cutume, turiștii fac cunoștință cu ele în cele din urmă, dar ține de individualitatea fiecăruia cum le aplică și le integrează în viața lui. În cele cinci călătorii pe care le-am făcut, doar a cincea oară am avut „ocazia” să beau apă din Nil. Apare instantaneu un sentiment: pe unii ne cheamă Egiptul înapoi ca prin magie..., ne învăluie cu tainele, cu misterele lui... Așa simțeam eu să mă întorc, să-l redescopăr. Iar de atunci am mai fost plecată. La fiecare funcționează altfel. Eu m-am întors în Egipt, pentru că îi auzeam chemarea, pur și simplu, ori, probabil că îi simțeam „magia”, cine știe...

Noi oamenii suntem niște ființe complexe. Prin natura noastră, am fost înzestrați cu o bogată viață interioară și o puternică latură socială. Experimentăm de-a lungul vieții o sumedenie de situații, avem trăiri și simțiri dintre cele mai variate, năzuim vise și idealuri, uneori doar de noi știute... Ceea ce ne definește însă ca ființe umane, în primul rând, e factorul civic. Suntem creați pentru a trăi în comunități și

nu singuri pe o insulă pustie. Semenii noștri, oamenii pe care-i întâlnim de-a lungul unei vieți, mai exact interacțiunea constantă cu cei din jur ne modelează și ne definește ca oameni. Când interacționăm parcă ne transformăm, ne transfigurăm. Omul are această calitate. Cu atât mai mult, atunci când vine vorba despre Egipt, contactul cu o cultură străină, cu o societate călăuzită după valori seculare, vorbitoare de o limbă puțin cunoscută nouă, limba faraonilor, își va lăsa cu siguranță amprenta asupra fiecăruia dintre noi.

Cine a avut ocazia să călătorească a simțit cu siguranță o oarecare curiozitate și a fost încercat de sentimente profunde, diverse. Trăim, simțim, experimentăm... Viața însăși este o experiență. Depinde doar de noi să facem din ea o călătorie plăcută. Putem călători în profunzimile ființei noastre, în sufletele noastre, pentru a ne regăsi, a ne autocunoaște, ori putem călători în timp și spațiu (destul de ofertant), pe coordonatele timpului pe care-l trăim, acolo unde ne duc pașii, acolo unde ne cheamă viața. Ori, putem să le parcurgem pe amândouă.... Eu, am fost și rămân atrasă de meleagurile egiptene, și, cu o oarecare încredere, îmi doresc să va fac măcar curioși și, cine știe, poate să ajungeți o dată...

Lectură plăcută,

Citind cartea „Descoperă Egiptul”, pot spune că nu descoperim doar o lume fascinantă și plină de mister, totodată descoperim și pasiunea față de această lume nemuritoare, a doamnei autor, Toma Antonela.

Aceasta ne prezintă pe parcursul a treisprezece capitole, minunile faraonilor, ca pe un ghid, o poveste, o enciclopedie a istoriei petrecute pe nisipul arzător al Saharei, străbătut de somptuosul Nil, ce a avut un rol decisiv în evoluția comorii Pământului – Egiptul.

dr. Taha Abed

”اكتشف مصر”, ARAD, ٢٠٢٠

Platoul Gizeh - vedere panoramică

Nilul - văzut de pe Aswan Island

Un vechi proverb egiptean spune că: ***„Omul se teme de timp, iar timpul se teme de piramide”***. Astfel se explică de ce Egiptul rămâne în continuare cea mai veche și mai căutată destinație turistică din toate timpurile. Într-unul din jurnalele sale de călătorie, Herodot scria despre Egipt: ***„Nicăieri nu sunt atât de multe lucruri minunate și în toată lumea nu se mai găsesc așa de multe lucruri de nespusă măreție”***.

10 curiozități despre Egiptul Antic

Sfinxul - profil

- ◆ Ț Acum 3500 de ani, Sfinxul a fost restaurat de Tutmes al II-lea. A rămas fără nas în 1798.
- ◆ Ț Farul din Alexandria a dăinuit 1500 de ani. Era înalt de 120 metri. Lumina sa, aprinsă ziua și noaptea se vedea în depărtare până la 55 km. în larg, ceea ce la un far din zilele noastre nu este posibil. Cele moderne au vizibilitate până la o distanță de maxim jumătate din cea a Farului din Alexandria.
- ◆ Ț Papirusul erotic de la Torino, datează din anul 1150 î.Hr. și este recunoscut datorită conținutului său erotic explicit. Papirusul, care în prima parte prezintă animale ce desfășoară diverse activități umane, se estimează că a fost creat în perioada domniei lui Ramses al II-lea, mai exact, către sfârșitul perioadei sale de domnie.

- ◆ Σ Se crede că au existat 550.000 de volume în biblioteca din Alexandria la momentul distrugerii ei definitive pe vremea lui Iulius Caesar. Orașul fusese înființat de Alexandru cel Mare în iarna anului 331/330 î.Hr. E atestat ca primul oraș în istorie construit în întregime din piatră, fără a folosi lemnul. Biblioteca e complet distrusă la aproape 1000 de ani după moartea împăratului. Fondatorul bibliotecii se presupune că a fost Demetrios de Phalera, ales în 317 guvernator al Atenei. O legendă contemporană spune că, faimoasa Sibila, care făcea profeții, îi era fiică. Printre alte lucrări, exista aici "Istoria lumii" scrisă de Beros, preot babilonian refugiat în Grecia, dar s-a pierdut la fel ca celelalte. Descria primele contacte ale lui Beros cu extraterestrii Apkallus, ființe asemănătoare peștilor, care trăiau în niște costume de scafandru și care le-ar fi adus oamenilor primele cunoștințe științifice.
- ◆ ○ Obeliscul neterminat de la Cariera de Piatră din Aswan, a fost lăsat la sol pentru că s-a descoperit că are o crăpătură. Avea 40 metri înălțime și 1200 tone greutate, cel mai mare din istorie. E făcut dintr-un singur bloc de granit.
- ◆ ⌞ Abu Simbel e înalt cât o clădire cu 10 etaje și datează din sec XIII î.Hr. A fost construit pentru a intimida dușmanii din sudul țării. Era închinat lui Ramses al II-lea, "cel Mare". Construirea templului a durat 20 de ani. Muncitorii nu erau plătiți cu bani, pentru că nu existau pe atunci, ci cu hrană și bere, până la 6 litri pe zi pentru fiecare persoană. După inundarea Nilului, a fost mutat 210 metri în lateral și 64 metri mai sus față de locația sa inițială. Abu Simbel e numele băiatului care l-a descoperit.

Abu Simbel – fațada templului principal

Abu Simbel – interior cu Lăcașul Sacru la Marele Templu

- ◆ V Se estimează că ar fi existat 70.000.000 de mumii în Egiptul Antic. Exista credința conform căreia toate ființele vii au suflet: oameni și animale. Inclusiv pisici, câini, dar și crocodili, erau mumificați. Crocodilii erau folosiți pentru a păzi templele. Erau venerați și totodată temuți datorită puterii și istețimii lor.
- ◆ A Aurul reprezenta bunăstarea dar și cheia nemuririi. În mormântul lui Tutankamon s-au găsit 5000 de obiecte. Corpul său a fost depus în mai multe sarcofage. Cel exterior, din aur, cântărește 115 kg. Masca sa, tot din aur, are 11 kg.
- ◆ 9 Există 100 de piramide pe tot parcursul țării, unele încă nedescoperite. Au început să fie construite acum 4500 de ani. Sub piramida de la Saqqara se află tuneluri lungi de 30 de metri. De asemenea, aici se află două morminte: cel al faraonului și un altul cu organele sale. Până în anul 600 î.Hr. construcția piramidelor a încetat.
- ◆ 10 În 1954, un arheolog egiptean a descoperit în apropierea Marii Piramide, corabia "solară" a faraonului Keops care avea 43 metri lungime. E vorba de 1224 de piese din lemn de cedru, din care 1204 din corabia originală, care au fost asamblate ca un uriaș joc de puzzle 3D. Este arca "solară", cu care, spun miturile egiptene, faraonul călătorea spre ceruri. Corabia a fost reconstruită bucată cu bucată pe parcursul a 16 ani. Acum, reasamblată, este expusă în propriul ei muzeu Muzeul Arcei Solare, care se află la sud de Marea Piramidă. Veche de 4500 de ani sau chiar mai bine, este una dintre cele mai vechi corăbii din antichitate, fiind totodată foarte bine conservată.

Cosmogonia sacră

Primul om apărea acum 2,5 milioane de ani. India și încă 60 de popoare acceptă un ciclu de viață de 26.000 de ani. Egiptologii tradiționaliști consideră că se poate vorbi de Egiptul Antic, cel puțin din urmă cu 6000 de ani. Însă Placa de Piatră din Palermo și cel puțin un papirus din Torino spun altceva.

Piramidele sunt aliniate cu Centura lui Orion. Ca și metodă de calcul, egiptenii antici foloseau **precesia astronomică** și aveau idei religioase legate de mecanica stelelor, a constelațiilor, a Soarelui ș.a.m.d. Astăzi, cele mai frecvente metode sunt datarea arheologică și datarea cu carbon C14. Însă, precizia celui din urmă merge până la un punct, deoarece studiază strict materia organică ce poate fi ușor contaminată. De exemplu, nu se poate aplica pe pietre. Precesia este de aceea, o metodă mult mai precisă, pornind de la calculul matematic al mișcării stelelor. Acestea se mișcă cu aproape 1 grad la fiecare 73 de ani. Iar pământul, efectuează o mișcare completă în jurul axei sale la fiecare 26.000 de ani. De exemplu, Templul lui Isis de la Dendera (Dandara) este aliniat 99% cu răsăritul stelei Sirius. În 2012 la solstițiul de iarnă, Soarele s-a aliniat cu centrul galaxiei noastre, cu Calea Lactee, eveniment astrologic foarte rar, ceea ce coincide cu precesia echinocțiilor ce durează 26.000 de ani.

Se știe despre egiptenii antici că foloseau cu măiestrie și exactitate calculele matematice. Piatra din Palermo și Papirusul din Torino oferă date foarte exacte despre domnia diferiților conducători pe care i-a avut Egiptul antic. Dacă se însumează toate cifrele apărute, ajungem undeva la anii 34.000, 36.000 î.Hr., perioadă ce corespunde cu Epoca de Aur anterioară. Sfinxul, cu corpul său de leu, inconfundabil, trimite spre Epoca Leului. Ultima era glaciară s-a finalizat catastrofal, undeva între 11.000-11.500 î.Hr. Nivelul mărilor s-a ridicat cu 90 de metri în 2000 de ani. Siberia, care era zonă temperată devine tundră, zonă arctică. Pe Sfinx se pot observa clar semne de eroziune, produse de valuri de precipitații din timpuri străvechi. Din punct de vedere geologic, albia Nilului a migrat mult dinspre Vest, aproape 50 de km., apoi a trecut peste platou. S-a îndepărtat de piramide, la exact 13 km Est, curgând printre Cairo și Ghiza.

Oazele de la El Kharga și Fayoum, sunt paralele cu Nilul de azi, dar sunt situate la 100 km spre Vest. Se pare că fluviul a migrat tocmai de acolo, până spre cursul actual. Există dovezi ale unor așezări umane antice în deșert, în locurile unde se află astăzi aceste oaze. Aici, cândva exista apă. Tot aici, există formațiuni concentrice de pietre, ceea ce dovedește că egiptenii antici aveau cunoștințe de astronomie.

După Epoca de Aur, a urmat cea de Argint, când s-a înregistrat un declin, moment în care omul a decăzut de la un nivel superior de conștiință, trăind într-o societate pașnică și iluminată, la un alt nivel, mai puțin elevat, pierzând statutul aproape divin, avut în Epoca de Aur. Astfel că, oamenii au început să pună tot mai mult accentul pe știință pentru a crea un nou mediu unde să poată experimenta expansiunea conștiinței. Inițial nu aveau un scop egoist, cum ar fi propulsarea unor indivizi, ci era vorba despre o perspectivă globală. În principiu, Marea Piramidă a fost gândită ca un generator, pentru a transmite pe întreaga planetă un fel de câmp electromagnetic care înălța întreaga omenire. Pentru cel puțin 1000 de ani această structură a funcționat foarte bine. Acum, acest efect există doar dacă te afli aproape de piramide sau dacă cineva ar coborî sau ar sta în interiorul unei piramide, pentru a putea simți acest lucru.

Așadar, Egiptul Antic a existat cu mult înaintea piramidelor, înaintea apariției primelor dinastii, în vremuri imemorabile, pe când domnea pacea și armonia între oameni, contrar a ceea ce trăim noi azi.

Platoul Gizeh: vedere de ansamblu și fațada cu blocurile de piatră ce compun Piramida lui Keops

Pe urmele vechilor egipteni

Secretele Egiptului Antic nu erau pentru oamenii de rând. Oamenii treceau prin diferite trepte de inițiere pentru a ajunge învățați și echilibrați emoțional, mental, psihic.

Femeia controlează emisfera stângă a creierului și partea stângă a corpului. Bărbatul controlează partea dreaptă a corpului și emisfera dreaptă. Piciorul stâng puțin avansat față de cel drept, apare la statuile feminine. Bărbatul apare întotdeauna înfățișat cu piciorul drept înaintea. Piciorul stâng reprezintă dăruire, piciorul drept posesiune. Atât bărbatul cât și femeia au o latură feminină și una masculină. Echilibrarea celor două dă un om așezat, înțelept.

Deseori vedem zeități reprezentate cu toiag, cârjă și îmblăciu, ori cu două dintre ele, sau chiar unul singur. Cârja, The Crook sau *heka*, reprezintă echilibrul emoțiilor, Îmblăciul, The Flail sau *nekhakha*, echilibrul minții, iar Toiagul, The Staff sau *was*, echilibrul corporal. Toiagul are întotdeauna cap de pasăre și o bază ca de furculiță, îmblăciul este un instrument agricol cu care se bat cerealele pentru a separa semințele, simbol al fertilității solului, iar cârja este un toiag mai mic ce reprezintă regalitatea. Cârja și îmblăciul, au fost la bază atributele lui Osiris, care mai târziu au devenit însemne ale autorității regale a faraonului.

Dacă cele trei elemente: emoțiile, mintea și corpul sunt în echilibru, conștiința se poate dezvolta. Toiagul nu atinge niciodată solul și are cap de pasăre, ceea ce arată că suntem ființe spirituale cu existențe terestre.

Templele egiptene erau locuri destinate educației spirituale. Bolta de la intrare era decorată cu un șarpe și un vultur. Șarpele reprezintă simbolul masculin, iar vulturul simbolul feminin. Cele două trebuiau să fie în echilibru. Sinele inferior trebuia să se supună Sinelui superior pentru a putea intra în Spațiul Sacru. Șarpele nu zboară, vulturul da, însă ambii au aceeași privire.

În sec. XX, alchimistul Lubicz, a prezentat lucrarea "Templul omului" unde afirma că Templul Luxor, cel mai mare muzeu în aer liber din lume, e o reprezentare sacră a proporțiilor exacte ale corpului uman. Ca în toate templele egiptene, locul cel mai important e Spațiul Sacru, situat în spatele construcției. Sfânta Sfintelor sau The Holy of the Holies corespunde glandei pineale. Când e activată, ea stimulează stări superioare de conștiință.

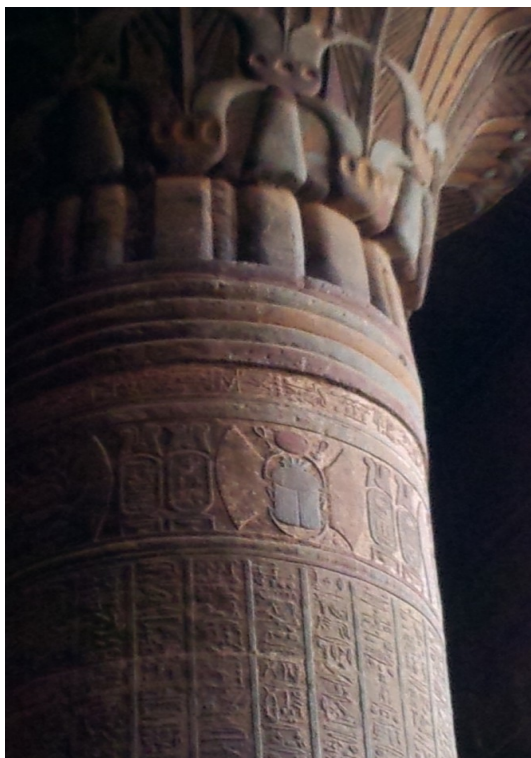

Luxor – aleea principală, „păzită” de Sfincșii lui Amon

Edfu - Spațiul Sacru sau Sfânta Sfintelor

Egiptenii antici au făcut asocierea între meridianele corpului uman și chakre, o paralelă între centrii energetici ai corpului și glandele interne, căutând permanent să echilibreze contrariile. La intrarea în cele mai importante lăcașe din templu, se află stâlpi reprezentând masculinul și femininul: papirus împreună cu lotus. Împletirea celor două reflectă echilibrul dintre principiul masculin și feminin.

Esna – pilon

Templul Philae – piloni la intrarea în Templul lui Hathor

Medinet Habu – curtea interioară, piloni

Dendera – sălașul lui Hathor

Dendera – piloni decorați cu inscripții și reliefuri, având-o reprezentată în vârf, pe zeița Hathor

Lotusul albastru reprezintă viața. Pentru egiptenii antici era simbolul nemuririi, al purității și al frumuseții. Tulpina lotusului sau rola de papirus era considerată "axa lumii", iar petalele de lotus manifestarea și dezvoltarea multiformă a lumii.

Oamenii din antichitate erau sănătoși, simțeau și trăiau natural. Cea mai importantă modalitate de a trăi corect era "cântărirea inimii". În această ceremonie, decedatul îl întâlnește pe Anubis care rostește: "*Ești mort!*", "*Ce ai în inimă?*" Dacă inima îi era ușoară, atunci omul putea trece în lumea de dincolo, deoarece a trăit moral. Cu timpul însă, religia organizată a devenit dominată de preoțimea lui Amon. Preoții aveau multă putere și puteau obliga oamenii să plătească pentru mântuirea lor. Inițial, inima era pusă într-o balanță, împreună cu o pană, iar mai târziu apare Horus ținând de balanță. Oamenii puteau plăti preoții pentru a-și răscumpăra greșelile cumpărând păpuși ori statuete Shabti. Cu cât mai multe păpuși avea cineva, cu atât mai ușor putea să-și ia o inimă ușoară. Pentru locuitorii Egiptului Antic, viața de după moarte era o continuare a acesteia „ca o lume paralelă cu preocupări și plăceri lumești.”¹

O altă ceremonie sacră, practică de egiptenii antici o reprezintă „*Misteriile*”. Sunt un ansamblu de acte scenice, rituri ori ritualuri, cu caracter mai mult simbolic, cunoscute în timpul epocii faraonice sub denumirea de *seshtau* sau *akhu*. După greci, acestea vor fi preluate și de alte popoare, purtând numele de „*Misteriile egiptene*”. Atunci când erau săvârșite pentru venerarea unui zeu sau în beneficiul unui om, aceste rituri transfigurau orice om în ființă sacră, *akhu*, ele „făceau ca lucrurile să devină sacre”², *sakhu*. După Herodot și Plutarh, cele mai importante Misterii egiptene făceau referire la patimile lui Osiris. Reprezentarea Pătimirii și Morții lui Osiris, era cel mai probabil, urmată de Învierea zeului. Acesta învia sub forma fiului său, Horus. Reîntrupat astfel, Osiris ajungea triumfător la templul său, evident după ce-l învinsese pe Seth și se ridicase din moarte. La Medinet Habu se proclama urcarea pe tron a lui Horus, fiul lui Isis și a lui Osiris.

3 faraoni au fost șterși aproape complet din panopia zeităților egiptene: Akhenaton, Tutankhamon și Hatshepsut.

Akhenaton și Nefertiti au fondat orașul Amarna, care în urma unui cutremur s-a distrus complet. Akhenaton dorea să mențină credința originară, dar exact în momentul în care preia puterea în Regatul Nou, preoțimea lui Amon (Amun) devenea tot mai influentă, mai puternică și reușește să instaureze patriarhatul. Împreună cu soția sa, Akhenaton, faraon al dinastiei a XVIII-a, au respins convingerile preoților lui Amon, dar aveau un profund respect pentru discul solar numit "Aton". Nu după mult timp, armata preoților din Karnak reușește să distrugă orice urmă de-a lui Akhenaton din orașul său de reședință. Trupul său nu a fost găsit nici până azi. După acesta, ajunge faraon un copil de 9 ani, Tutankaten. A fost crescut la Amarna și se crede că ar fi fost băiatul lui Akhenaton.

Când preoții au realizat că e posibil să aibă legătură cu Akhenaton în vreun fel și faptul că numele lui se termina cu Aten (Aton), i-au schimbat numele în Tutankhamon și a dispărut brusc. După 10 ani de când a fost numit faraon, la 19 ani, moare într-un mod misterios. Razele X arată un craniu fracturat, sugerând o

1 T. S. Learner, *Sfinxul*, traducere din limba engleză de Carmen Ion, Editura Litera, București, 2010,

2 Alexandre Moret, *Misteriile egiptene; Zei, regi, simboluri și ritualuri*, traducerea textelor și îngrijirea ediției de Mariana Buruiană, Editura Herald, București, 2019

lovitură la cap. Se pare că a fost înmormântat în grabă, având un mormânt foarte mic și mai multe mumii alături. Acestea se pare că erau personalități din alte dinastii, iar mobilierul și obiectele de valoare au fost aduse ulterior din Amarna.

Odată cu moartea sa a luat sfârșit și dinastia a XVIII-a, prezentă în Egipt timp de 250 de ani. Pe pereții mormântului său apare o scenă în care Tutankhamon e reprezentat ca fiind Osiris, forma de existență preluată după moarte. Acest lucru însemna că a trecut cu bine pe lumea cealaltă. Ajuns dincolo, primește suflare de viață de la Ay, un înalt funcționar care l-a servit ani la rând. La un secol după moartea sa, memoria i-a fost ștearsă. Pe suita de cartușe ce reprezintă panopia faraonică, 67 la număr, lipsesc 3 personalități importante: Akhenaton – tatăl lui Tutankhamon, Tutankhamon – fiul și Ay – urmașul la tron. Au trebuit 3000 de ani, ca să fie repus în valoare, odată cu descoperirea mormântului său de către Howard Carter în Noiembrie 1922.

Hatshepsut, o altă figură misterioasă, a domnit la începutul dinastiei a-XVIII-a. A fost întâi regină și apoi faraon, al 5-lea din dinastia sa, preluând puterea în 1478 î.Hr. Este predecesoarea lui Akhenaton și Tutankhamon, prima femeie faraon din Noul Regat.

A recondiționat Teba, fosta capitală a Egiptului în perioada Regatului Mijlociu, Luxorul de azi. Obeliscul ei, e cel mai înalt din Egipt, are 30 metri, iar vârful e placat cu aur. Reprezintă primele raze de soare.

Karnak – complexul monumental de la Karnak;
Colonada centrală a templului, pe aleea ce duce spre obeliscul lui Hatshepsut.
Începând cu anul 1979, a fost inclus în Patrimoniul Mondial
UNESCO.

Karnak – piloni antichi din Sala Mare a templului

Obeliscul lui Hatshepsut

A fost un lider înțelept și puternic, care a restabilit rețelele comerciale cu vecinii Egiptului. A adus pace și prosperitate în țară. Totuși, există dovezi că – în prima parte a domniei – regina faraon a condus cu succes campanii militare în Levant și Siria. În rest, Hatshepsut și-a concentrat puterea politică pentru îndeplinirea a două obiective: activitatea intensă de construcție și expediția în Țara Puntului. Arta, de asemenea, a prosperat în timpul domniei sale. Se știe că a domnit 22 de ani. La 20 de ani de la moartea sa, statuile au fost sparte și aruncate într-o groapă, iar ulterior reconstituite cu dificultate.

Deir El-Bahri - templul lui Hatshepsut

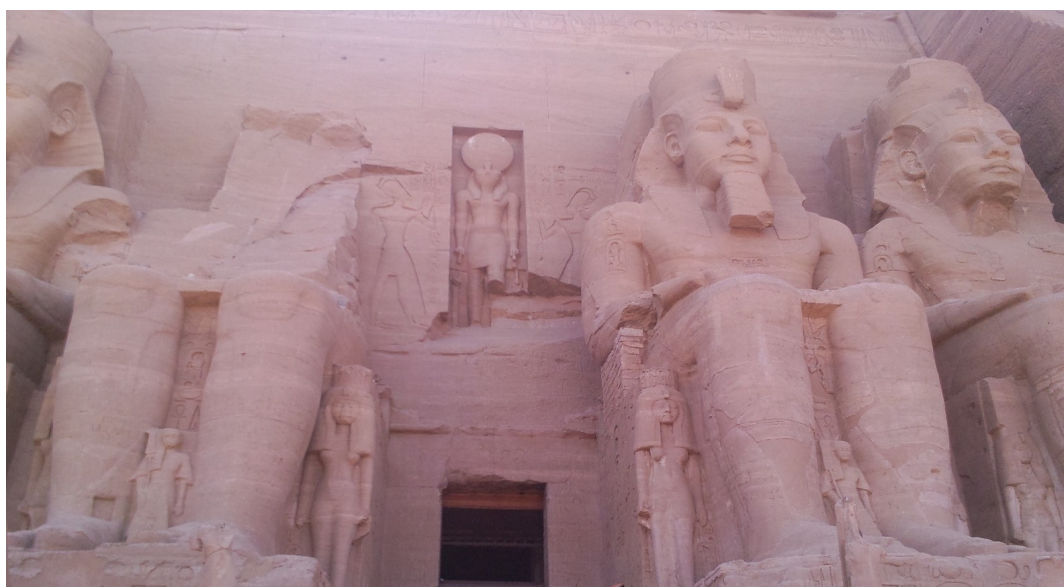

Templul lui Hatshepsut – pasaj

Cea mai impresionantă construcție din epoca lui Hatshepsut rămâne complexul funerar de la Deir El Bahri, zidit în întregime în piatră. Parțial încorporat în munte, templul are aproape 40 de metri înălțime.

Deoarece Tutankhamon nu a lăsat moștenitori, la tron i-au urmat conducători din rândul ordinului militar. Primul este Seti I, din dinastia a XIX-a. Acesta are cel mai mare mormânt din Valea Regilor, lung de 174 metri. Seti e reprezentat alături de Anubis, aducând ofrande lui Hathor. Apare și Osiris, zeul subpământean. Seti I stabilește cea mai puternică legătură cu trecutul, făcând trimitere la Epoca de Aur.

În 1279 î.Hr. ajunge la putere Ramses al II-lea, al treilea faraon din dinastia a XIX-a, fiul lui Seti I. Conduce Egiptul timp de 67 de ani. Templul de la Abu Simbel îi este închinat. Alături de acesta se află și Templul lui Nefertari, soția lui. A avut 34 de neveste, iar Nefertari a fost cea de-a 3-a, preferata. Ramses al II-lea avea 1,59 metri înălțime. Peretele nordic din templul său reprezintă lupta de la Kadesh împotriva hitiților. Nu a câștigat lupta, însă reprezentarea murală arată opusul.

Abu Simbel – cele două temple pereche: a lui Ramses al II-lea și al soției sale Nefertari

Este un templu unic și datorită modului în care Soarele luminează cele patru statui din interiorul templului, statui ale lui Ra-Harakhti, Ptah, Amon-Ra și Ramses al II-lea zeificat, doar în două zile din an: 22 februarie, ziua regelui și 22 octombrie, ziua încoronării sale. Chiar și în aceste două zile Soarele nu pătrunde până la Ptah, el rămânând mereu în întuneric, preferând să nu fie văzut. De altfel, Ptah mai este cunoscut și ca zeul umbrelor.

După Ramses al II-lea, Egiptul a început să se clatine, dar arta din contră, explodează de umanitate. Apar noi stiluri odată cu invadatorii. Este momentul în care apar figurinele "shabti", primele opere de artă din istorie. Reprezentau servitorii din faianță, din viața cealaltă. Oxidul de cupru e cel care dă culoarea albastră a statuetelor.

În 1155 î.Hr. are loc prima grevă muncitorească din lume, pe timpul lui Ramses al III-lea, deoarece campaniile acestuia au dus la un dezastru economic, sărăcind țara. La Medinet Habu, se află mormântul său.

În 750 î.Hr., poporul Kush (Kuș) din nordul Sudanului sau Nubia, cucerește Egiptul. În perioada nubiană, statuile au fost mult mai expresive.

Nehi – administrator cușit din perioada domniei lui Tutmes al II-lea, îngenunchind și ținând înaintea sa sistrumul zeiței Hathor; Sistrumul era un instrument de percuție în Egiptul Antic. (Muzeul Nubian din Aswan)

Statuia lui Harwa - Harwa, administratorul lui Amenirdis, prințesă cușită și soție divină a lui Amon. Fața lui Harwa exprimă o viață plină de experiențe, realism tipic cușit. (Muzeul Nubian din Aswan)

Statueta zeiței Isis cu pruncul alăptând – zeița Isis este reprezentată ținându-l la piept pe tânărul Horus; Ideea de maternitate este preluată mai târziu de artiștii copti și folosită pentru a o reprezenta pe fecioara Maria, alături de pruncul Isus. (Muzeul Nubian din Aswan)

În Nordul Sudanului se află Jabal Barkal sau "Muntele Sfânt", unde se crede că s-a născut zeul Amun. În trecut, aici se afla un templu închinat lui. La 180 metri înălțime, pe vârful stâncii, sunt inscripționate hieroglife cu un mesaj închinat regilor și zeului suprem. Fac trimitere la vârful piramidelor, a obeliscurilor, ornate cu hieroglife.

Regele cușit Pyie, reconstituie Jabal Barkal și-l aduce la statutul templului Karnak. E considerat precursorul acestuia. Pyie este căpetenia cusită care reușește să cucerească Egiptul și întemeiază a XXV-a dinastie. Taharka (Taharqa), fiul lui Pyie, ajunge cel mai important și puternic faraon cușit.

Taharka alături de fratele său Shabatka
(Muzeul Nubian din Aswan)

Piramida lui Taharka, îl reprezintă pe acesta, zeu cușit, purtând coarnele berbecului, reprezentare a zeului Amon și aducând ofrande lui și soției sale Mut. Oferă cinstire conducătorilor Regatului Nou. Piramida lui Taharka de la Nuri, imită ca structură modul de construire a piramidelor de la Gizeh.

Necropola Nuri se află la Est de Jabal Barkal, pe malul vestic al Nilului. Aici au existat mai multe piramide cușite decât piramide egiptene la acea vreme. Aceasta necropolă adăpostește 21 de regi și 52 de regine și prinți. Nuri este locul unde regi nubieni (cușiti) devin faraoni egipteni.

Cambyzes, rege persan, invadează Egiptul în 525 î.Hr. Perșii, la fel ca și asirienii dinaintea lor, erau interesați doar de cuceriri. În următorii 20 de ani, egiptenii plătesc tribut Imperiului Persan. Acum intră în scenă Alexandru cel Mare. În anul 332 î.Hr. ajunge în Egipt unde contribuie semnificativ la preservarea trecutului istoric al țării.

Ajunge în oaza Siwah, unde intră în conexiune cu Amon, considerându-se trimisul acestuia pe pământ. Se spune că oracolul lui Amon, ar fi confirmat anterior, originea divină a lui Alexandru cel Mare. În câțiva ani, Alexandria devine capitala Egiptului, purtându-i numele. Stă 6 ani în Egipt, timp în care devine faraon. Preoții

egipteni îi acordă numele de Amon-Ra, adică fiul lui Amon, în semn de cinstire. După 10 ani de la sosire, moare, trupul fiindu-i mumificat și depus la Saqqara, aproape de Serapeum. Ulterior însă, trupul său este exhumat și dus la Alexandria, noua capitală a Egiptului. Alexandria este acum centrul lumii antice. De asemenea, la Luxor, Alexandru cel Mare este reprezentat în mai multe locuri, asemeni celorlalți faraoni. A întemeiat dinastia Ptolemeilor care a dat istoriei 15 regi și la final o regină, pe Cleopatra.

Edfu, Esna, Dendera, Kom Ombo au fost construite și ulterior restaurate de Ptolemei. La fel se întâmplă și cu Templul de la Philae. Acesta era închinat lui Ptolemeu II și soției sale Arsinoe. În centrul acestui templu se afla altarul închinat lor. Arsinoe a fost asociată zeiței Isis.

Templul Philae – apus de soare la Templul lui Hathor

Templul Philae – pasaj către Nil

Templul Philae – fațada estică; vedere de pe Nil

Philae, însemnând "sfârșit", a fost construit la granița de Sud, sfârșitul geografic al Imperiului. Templul de la Philae rămâne centrul spiritual al vechilor egipteni până în sec. al VI-lea d.Hr.

În 196 î.Hr. e făurită Piatra de la Rosetta, piatră inscripționată cu hieroglife, ce prezenta știri din perioada Ptolemeică. Este descoperită în 1799 în Delta Nilului, lângă orașul Rosetta, un mic port de pe coasta mediteraneeană a Egiptului, în timpul expedițiilor franceze întreprinse de împăratul Napoleon Bonaparte. Napoleon e cel care face cunoscut Egiptul în Europa, în urma invaziei franceze.

Piatra este o stelă ce datează din timpul lui Ptolemeu al V-lea Epiphanes și este gravată în 3 scrieri diferite: hieroglifă – era folosită de preoți, demotică – greaca "vulgară" și greaca – folosită îndeosebi în administrație. Textul pare să cuprindă decretul dat de Ptolemeu al V-lea în anul 196 î.Hr. pentru reglementarea unor taxe și instrucțiuni cu privire la ridicarea de statui în temple. Piatra este confecționată din grandiorit șlefuit.

Georg Zoega, arheolog german, descoperă că, grupul de hieroglife ce compun un nume propriu, este încadrat într-un dreptunghi cu capetele rotunjite, numit "cartuș". Însă cel care a descifrat misterul hieroglifelor a fost Jean Champollion, care a concluzionat că, hieroglifele reprezintă elemente fonetice sau litere ale unui sistem alfabetic.

În trecutul îndepărtat, egiptenii foloseau un limbaj specific, cunoscut ca și „scriere sacră”~hieroglifele, ce le-au fost lăsate de către zeul Thot. Reprezintă limbajul cunoașterii dat oamenilor de către zei. Există 4000 de hieroglife și 26 de litere în alfabetul egiptean.

În prezent, Piatra de la Rosetta se află la British Museum. Este considerată cea mai importantă descoperire arheologică deoarece a dus la descifrarea hieroglifelor prin metoda comparativă cu ajutorul textului în greacă.

Preoții îl ovaționează pe Ptolemeu al V-lea pentru că respectă cultura Egiptului, sacralitatea animalelor și valorile eterne ale poporului. În sec. al III-lea î.Hr. începe războiul civil în Egipt. Înainte de invazia romană, Cleopatra, nepoata lui Alexandru cel Mare, reușește să le țină piept timp de 20 de ani.

În anul 34 î.Hr., Marc Antoniu vine în Egipt, la Cleopatra, regina recunoscută astfel și de senatul Imperiului Roman și rămâne cu ea, chiar dacă era căsătorit a doua oară cu sora lui Octavian. Timp de 300 de ani Egiptul a fost independent. În anul 31 î.Hr. e cucerit de Imperiul Roman și devine astfel provincie romană.

Din relația Cleopatrei cu Cezar se naște Cezarion. Iar din relația cu Marc Antoniu, Cleopatra naște 2 gemeni: un băiat și o fată. Despre băiat nu se știe nimic, dar despre fată se știe că s-ar fi măritat cu regele Mauritaniei.

Ptolemeu al XV-lea sau Cezarion, născut pe 23 Iunie 46 î.Hr., avea să devină ultimul rege al Egiptului elenistic, ca prinț moștenitor, dar a fost executat de trupele lui Octavian când se afla în drum spre India, în August 30 î.Hr.

Civilizația Egiptului Antic

În jurul anului 3100 î.Hr., începe istoria scrisă a Egiptului Antic. La acel moment, în Egipt existau o limbă și o scriere, instituțiile esențiale erau și ele prezente, iar credința era deja constituită.

Fondatorul egiptologiei, Jean Francois Champollion, a cercetat întâi izvoarele grecești și latine, a învățat limba coptă, a studiat araba și ebraica și în cele din urmă, și-a însușit limbile: siriană, etiopiană și caldeeană (sau arameeană). Astfel, el a reușit să descifreze scrierea hieroglifă, în 1822. La fel ca și ebraica și araba veche, în textul hieroglific se scriau doar consoanele, vocalele fiind omise. Scrierea egipteană veche era în același timp, ideografică și fonetică: avea semne care se citeau și semne care nu se citeau, dar care erau utilizate pentru a preciza sensul cuvintelor. Topica în scrierea egipteană e următoarea: predicat, subiect, complement direct și la urmă complementele indirecte. Nu există cazuri ca în greacă și latină și de asemenea nu există conjuncții sau cuvinte de legătură.

Limba egipteană veche datează din epoca thinită, din jurul anilor 3100 î.Hr. Scrierea egipteană avea la bază 3 forme (vezi Piatra de la Rosetta): scrierea hieroglifă, destinată în special inscripțiilor de pe monumente și care avea o formă

artistică, scrierea hieratică, o scriere cursivă folosită în administrație și justiție precum și la scrierea textelor literare și scrierea demotică în care erau redactate documente juridice foarte importante. Scrierea egipteană veche nu a devenit niciodată alfabetică așa cum s-a întâmplat cu feniciană, greacă și limbile moderne.

Scrierea hieroglifă reprezintă șiruri de desene aliniate în coloane verticale sau pe linii orizontale, fără pauze între cuvinte. De obicei se citesc de la dreapta la stânga, însă, în cărțile moderne de egiptologie, scrierea veche este transmisă de la stânga la dreapta pentru a fi mai ușor de citit.

Scrierea hieroglifă este temelia pentru scrierea hieratică și cea demotică. Scrierea hieratică se desăvârșește în perioada dinastiei a V-a. Papirusul Ebers, cel din Berlin și papirusul Priss sunt redactate în hieratica livrească. Hieratica va fi înlocuită cu demotica în timpul dinastiei a XXVI-a. Toate textele hieratice sunt scrise de la dreapta la stânga. În Imperiul Vechi, unele texte sunt scrise pe verticală, însă pe vremea hyksoșilor s-a scris numai orizontal.

Scrierea hieratică, numită așa de Clement de Alexandria, și-a luat numele de la cuvântul grecesc "hiereus" care înseamnă preot. Se mai numește și scriere cursivă.

Scrierea demotică (în egipteană veche), provine de la cuvântul grecesc "demos" care înseamnă "popor". În cazul acesta "demotic" are sens de "popular".

Cel mai vechi text demotic cunoscut este de pe vremea regelui Psametic I din dinastia a XXVI-a. Scrierea demotică a fost folosită pe parcursul a o mie două sute de ani, din sec. al VII-lea î.Hr. până în sec. al V-lea d.Hr. Există 260 semne grafice în demotică, iar dintre acestea doar 38 au valoare alfabetică. Multe dintre semnele grafice sunt abrevieri ale hieroglifelor. Dificultatea citirii constă în faptul că în scrierea demotică fiecare grafemă are valori multiple. Grafemele sunt polifome. Același grafem poate avea mai multe variante de citire.

Scrierea coptă este scrierea greacă uncială la care s-au adăugat 8 sau 9 grafeme din scrierea demotică. Unul din textele în care se încearcă scrierea egiptenei vechi cu litere grecești, este un "scut de mumie" pe care era scris numele celui decedat și câteva date personale ale acestuia. Cel mai vechi astfel de text datează din sec. al II-lea d.Hr. Textele în care s-a încercat scrierea egipteană cu litere grecești sunt considerate ca aparținând coptei vechi. Din sec. al II-lea d.Hr., creștinismul începe să se extindă din Alexandria (aici s-a scris Evanghelia lui Marcu) în tot Egiptul. La sfârșitul sec. al III-lea, când ia naștere monahismul ascetic egiptean, avându-i ca reprezentanți pe Sfântul Antonie cel Mare și Sfântul Pahomie, creștinismul ajunge până la sate unde se răspândește într-un mod exploziv. Așa se face că Noul Testament a fost scris în coptă și greacă, deoarece scrierea demotică era excesiv de grea. Nu numai creștinii au folosit alfabetul grec pentru egipteană vorbită de popor, ci și gnosticii în scrierile de la Nag-Hammadi în Egiptul de Sus și manicheenii, adepți ai religiei create de Mani în Iran, în sec. al III-lea al erei noastre.

Egiptenii foloseau calendarul solar (vezi Napta Playa, primul calendar astronomic din istorie). Anul solar avea douăsprezece luni, cu câte treizeci de zile fiecare, plus cinci zile suplimentare, numite epagomene (în grecește). Prima zi a anului egiptean a fost marcată cu momentul în care debutau inundațiile, moment oarecum imprecis, dar și cu apariția simultană a Soarelui împreună cu steaua Sothis (Sirius), ambele apariții fiind fenomene astronomice precise.

Anul Nou Egiptean are loc pe 1 Tout (Thout), care coincide cu 11 septembrie din Calendarul Gregorian și cu prima lună a Anului Nou (11 Septembrie-10 Octombrie). La Anul Nou se celebrează sărbătoarea Opet, consacrată renașterii Zeului Soare.

Civilizația egipteană nu este exterioară țării, nu vine de nicăieri, ea este în mod esențial legată de Valea Nilului unde a apărut și de aceea poate fi numită nilotică sau/și africană.

Către sfârșitul perioadei predinastice (anul 2780 î.Hr.), la Hierakonpolis se găsea capitala regilor din Sud. Unificatorul țării (Egiptul de Sus și Egiptul de Jos) e Narmer. Necropolele erau situate pe malul Occidental al Nilului, iar morții erau așezați mereu cu capul spre Nord și fața întoarsă spre Est.

Metoda de datare cu C14 are la bază principiul că orice organism viu conține o cantitate determinată de carbon radioactiv, iar această radioactivitate descrește din momentul morții. Datarea cu C14 se face pe: lemn, păr, carne, vegetale, dar și oase calcinate găsite în urma săpăturilor arheologice.

În Egipt, influența mediului e pregnantă, cu urmări vizibile și influențe multiple asupra organizării sale economice și a evoluției politice. Originalitatea poporului egiptean se datorează poziției geografice a țării. Egiptul este un dar al Nilului, Nilul furnizând atât apa cât și pământul, ambele necesare funcționării comunităților umane. De-a lungul timpului trei realități geografice au influențat societatea egipteană: 1) Egiptul este o oază (cuvânt de origine faraonică); 2) Are un climat Saharian (este o oază sahariană); 3) Este de aproape 10 ori mai lung decât larg.

Se poate spune că civilizația egipteană are obsesia apei. Ea este oferită ca ofrandă pentru morți. În scrisorile adresate celor decedați, aceștia erau amenințați că, dacă nu se supun poruncilor "nu li se va mai turna apă".

Există cel puțin două surse istorice, ce descriu dinastiile faraonice alături de cei mai de seamă reprezentanți ai lor. Lista regală de la Torino sau Papirusul de la Torino, prezintă numele faraonilor de la Menes încolo. Înainte de el, până în anul 3000 î.Hr. nu sunt amintiți alți faraoni. În schimb se știe că la începuturi au existat zeii, care au creat ulterior oamenii. Astfel, primii zei ar fi fost Ptah, creatorul lumii și al ființelor de pe Pământ, venit aici din constelația Sirius și, Osiris, reîncarnat ulterior în Horus, fiul său, coborât pe Pământ din Centura Orion.

Un preot egiptean, pe nume său Manethon din Sebennytyos, a trăit în perioada ptolemeică și a scris o istorie a Egiptului. O mare parte din lucrare s-a pierdut, însă, câteva fragmente apar citate de diferiți autori: Flavius Iosephus, istoric evreu sau Sextus Iulius Africanus, grec, care și acesta la rândul său a fost citat de Eusebiu de Cezareea. Manethon vorbește de aproximativ o sută optzeci de regi care au stăpânit Egiptul, grupați în treizeci de dinastii. Istoria Egiptului a fost împărțită în patru perioade: Imperiul Vechi, care cuprinde dinastiile: III, IV, V, VI, VII și VIII, Imperiul de Mijloc cu dinastiile a XI-a și a XII-a, Imperiul Nou cu dinastiile a XVIII-a, a XIX-a și a XX-a și, ultima dinastie care se întinde până la cucerirea macedoneană .

Statul egiptean, a apărut la sfârșitul mileniului al IV-lea î.e.n., prin unirea a două regate, cel de Sud și cel de Nord având în frunte un suveran care se intitula zeu viu. Amon era stăpânul spiritual al Egiptului, divinitatea oficială a ambelor țări: Egiptul de Sus și Egiptul de Jos. La Vese (Veset sau Waset), e orașul lui Amon.

Lista celor 76 de regi ai Egiptului de la Unificarea țării până la Ramses al II-lea, a fost găsită lângă Luxor și a fost realizată după moartea lui Tutankhamon. Lipsesc însă numele unor faraoni printre care cel al lui Tutankhamon.

➡ 1) IMPERIUL VECHI

Prima dinastie cuprinde împreună cu Narmer, fondatorul ei, 8 regi: Narmer, Aha, Djer, Uadji (sau Djet), Den (sau Udium), Adjub, Semerkhet, Ka. Prima capitală a Egiptului This sau Thinis, se afla în apropiere de Abydos. Aici s-au descoperit mormintele faraonilor din prima dinastie, iar la Saqqara, morminte ale înalților funcționari înrudiți cu aceștia. Ulterior, sub domnia faraonului Aha, s-a fondat la Memphis, capitala Vechiului Imperiu.

Nici la prima, dar nici la a doua dinastie, numele furnizate de monumente nu coincid cu listele regale, nici cu listele redactate de Manethon.

A doua dinastie număra șapte/opt regi: Hotepsekhmui, Nebre, Nineter (sau Neterium), Weneg, Senedj, Peribsen, Khasekhem și Khasekhemui.

Încă de la primele dinastii exista un rege unic, iar țara era împărțită în provincii guvernate de către funcționari regali.

Djoser (Netjerikhet în hieroglifică) – a fost cel mai cunoscut faraon al celei de-a III-a dinastii

Imperiul Vechi începe odată cu **a III-a dinastie**. Djoser și-a construit mormântul la Beith Khallaf, în apropiere de Abydos. Însă, a pus să se construiască o piramidă în trepte la Saqqara, lângă Memphis. Cel care s-a ocupat de ridicarea acestui ansamblu arhitectural a fost Imhotep, prim ministru la acea vreme, dar având și funcție de vizir, chiar dacă nu a purtat acest titlu. Au mai existat alți patru regi despre care se știe foarte puține: Sanakht-Nebka, Kheba, Neferka și Hu sau Huni (Fierarul), care a ordonat construirea piramidei de la Dahshur.

Dinastia a IV-a debutează cu domnia lui Snefru, succesorul lui Huni. Este dinastia constructorilor marilor piramide. În realitate, s-au păstrat informații doar despre Snefru, prin prisma fragmentelor inscripționate pe Piatra de la Palermo. Acest faraon a construit sau modificat piramidele de la Maydum și Dahshur. De asemenea, în vremea sa, au fost întreprinse două expediții: una în Nubia și alta în Libia. Succesorii lui Snefru, ctitorii marilor piramide din Egipt, Kheops, Khefren și Mykerinos, sunt mai puțin cunoscuți. În afară de expedițiile lui Keops în Sinai, se mai știe că, cel de-al doilea fiu al său ar fi uzurpat puterea după ce își omoară fratele. Asasinat la rândul său, este înlocuit de Khefren. Ultimii regi ai dinastiei sunt menționați de Manethon: Djedefre în hieroglife însemnând „constant ca Ra” (Ratoises), Didurfi, Bicheres, Sebercheres (Shepseskha în inscripții) și Thamphthis.

Kefren încoronat - statuie funerară din gnais anortozit (rocă dură de tipul diorit). Exponat al Muzeului Național din Cairo.

Statuia lui Kefren – diorit; Muzeul Nubian din Aswan

Kefren fără cap - Muzeul Nubian din Aswan.

Dinastia a V-a (cca 2510-2350 î.Hr.). O legendă egipteană a timpului spune că, soția unui preot a lui Re (Ra) i-ar fi conceput pe primii trei regi ai dinastiei, Re fiindu-le tată. Importanța Zeului-Soare Re era primordială, deoarece dinastia era originară din Heliopolis, unde zeul era adorat. Aceasta este perioada când faraonii încep să se intituleze „fii ai lui Re”. Fiecare nume are în componența sa particula Re, sub diferite forme: Userkaf, Sahure, Neferirkare, Shepseskare, Neferefre, Ninserra, Menkanhor, Djedkare-Isesi, Unas.

Dinastia a VI-a (cca 2350-2190 î.Hr.). Despre primii 2 regi nu se știe nimic. Aceștia sunt: Seheptani Teti și Userkare. Însă, în ce-l privește pe Pepi I, se știe că a construit numeroase temple, a supravegheat cu atenție Nubia și a participat la numeroase expediții împotriva asiaticilor. Cei doi fii ai săi: Merenre I și Pepi II i-au urmat la tron. Cel din urmă, a avut cea mai lungă domnie din istoria Egiptului. Aceasta a durat șaptezeci și unu de ani. În timpul ei, s-au organizat expediții comerciale spre Byblos și Țara Punt (actuala Eritree). Oazele occidentale, mai ales Dakleh, aflată la intersecția dintre Egipt, Nubia și Libia, aveau un rol important pentru relațiile de bună vecinătate ale Egiptului. Domnia lui Pepi II marchează începutul decăderii Imperiului Vechi. Cei ce i-au urmat au fost un rege și o regină: Merenre al II-lea și Nitokris.

◆ 2) PRIMA PERIOADĂ INTERMEDIARĂ

Timp de peste un secol, Egiptul a traversat o perioadă de instabilitate, oscilând între tulburări sociale și anarhie provincială, asociate pe alocuri cu imixtiuni străine. Această epocă obscură se caracterizează prin decăderea puterii centrale de la Memphis, a puterii regale, prin faptul că, începând cu dinastia a V-a, demnitatea de guvernator de nomă (~provincie, în Egiptul Antic), a devenit treptat ereditară reducând astfel autoritatea faraonului.

În timpul acestei lungi perioade au domnit faraoni din **dinastiile a VII-a și a VIII-a**. Listele regale egiptene, precum și Manethon în scrierile sale, vorbesc de 6 regi ai dinastiei a VII-a, toți descendenți ai lui Nitokris. Cea de-a VIII-a, conform listelor regale, ar număra între 18 și 32 faraoni, care, e posibil să fi stăpânit simultan. A VIII-a dinastie memphită ia sfârșit în împrejurări obscure în 2220 î.Hr.

➤ **3) IMPERIUL DE MIJLOC (2065-1785 î.Hr.)**

Conducătorii din Egiptul Mijlociu sunt Kheti I, II și III și Merikare din dinastiile herakleopolitane, preocupate îndeosebi de Deltă, de unde i-au alungat pe beduini, precum și alți regi din Sud, de la Teba (Theba), pe numele lor Antef sau Mentuhotep.

Dinastia a IX-a, din Herakleopolis, a fost instaurată de către Kheti I. Regii acestei perioade au început o amplă lucrare de restaurare a țării, care s-a definitivat către anul 2000 î.Hr., când, unitatea statului a fost restabilită de către nomarhii din Teba și faraonii dinastiei a XI-a. Debutul dinastiei a XI-a este contemporan cu dinastia a X-a.

Dinastia a XI-a (cca. 2160-2000 î.Hr.); Primii regi au fost descendenți ai nomarhilor din Teba. Diferite izvoare vorbesc despre 3 sau 4 suverani cu numele de Mentuhotep. Mentuhotep I (2065-2015 î.Hr.) este cel mai cunoscut deoarece a reușit pacificarea Egiptului. Ultimii regi ai dinastiei, Mentuhotep II, III și în unele cazuri IV, au avut domnii scurte. Însă, cea mai mare realizare a dinastiei a XI-a rămâne reunificarea țării, continuând totodată politica de expansiune în Nubia, dar și pregătind drumul de la Wadi Hammamat ca punct de plecare pentru expedițiile către Sinai și Țara Punt.

Dinastia a XII-a (2000-1785 î.Hr.) ar fi avut la bază o uzurpare a puterii. Faraonul fondator al noii dinastii avea să aibă același nume cu al unui vizir din dinastia a XI-a. Regele nou instaurat, pe numele său Amenemhat I (2000-1970 î.Hr.), s-a ocupat în special de administrație. În Nubia a pătruns până la Korosko.

Sesostris I (1970-1936 î.Hr.), a continuat politica tatălui său în Nubia, ajungând până la a 3-a cataractă și punând stăpânire pe minele de aur din regiune. Pentru a asigura securitatea transporturilor, Sesostris a construit o fortareată la Buhen. Sesostris și-a asociat fiul cel mare la tron pentru a-i deveni succesor, exemplu ce va fi urmat și de ceilalți faraoni (regi) din dinastia a XII-a.

Amenemhat al II-lea și Sesostris al II-lea au avut domnii destul de șterse.

Sesostris al III-lea (1887-1850 î.Hr.) rămâne unul dintre marii faraoni ai Egiptului. A fost un mare cuceritor, avansând până în Palestina. În Nubia a reluat opera predecesorilor săi, unde, pe parcursul a patru campanii de succes a redresat situația și ulterior a construit mai multe fortărețe. Fiul său, Amenemhat al III-lea (1850-1800 î.Hr.) s-a preocupat mai mult de exploatarea agricolă și situația economică a Egiptului.

A XII-a dinastie se încheie cu domniile fără glorie a unui rege și a unei regine: Amenemhat al IV-lea și Sebekneferure.

Faraonii acestei dinastii au fost preocupați de punerea în valoare a solului țării în vederea ridicării de reședințe în special în zona Fayoum, dar au fost și mari constructori. Un exemplu în acest sens este Palatul lui Amenemhat al III-lea de la Hawara, cel care a inspirat legenda grecească a labirintului. Regii dinastiei a XII-a au lansat expediții până în inima Sudanului și spre Țara Puntului, au exploatat în

mod regulat Sinaiul și au avut raporturi cordiale cu Siria și Byblos. Rămâne astfel în istorie, ca una dintre cele mai glorioase dinastii egiptene, depășind în strălucire și realizări chiar și dinastia a IV-a.

➡ **4) A DOUA PERIOADĂ INTERMEDIARĂ (1785-1580 î.Hr.)**

Despre această a Doua Perioadă Intermediară se știe foarte puține lucruri. Este cea mai puțin cunoscută epocă din istoria Egiptului.

Dinastiile a XIII-a și a XIV-a și ultimii regi autohtoni. Primul dintre reprezentanții dinastiei a XIII-a, Khutani Amenemhat-Sebekhotep I a fost rege peste întreaga țară. La fel s-a întâmplat și cu urmașul său direct, Seankhtani-Sekhemkare. Urmează o listă întreagă de faraoni, foarte mulți la număr, printre care: Khutani Penten, Amenemhat Senbuf, Ameni Antef Amenemhat, Kay Amenemhat, Khutaonire Ugaf, Seneferibre Sesostris precum și alți 27, iar lista se termină cu Khendjer, Neferhotep, Sebekhotep, Didumes și ultimul dintre ei, Nehesi. Sunt atât de numeroși încât se consideră că ar fi stăpânit perioade limitate. Nu se cunoaște nimic despre trecerea de la a XIII-a la a XIV-a dinastie, ordinea regilor fiind într-un totu incert.

Expansiunea hyksoșilor s-a accentuat în vremea primilor regi ai dinastiei a XIV-a. Ultimul faraon al acestei dinastii, Nehesi (Nubianul) era deja vasal al hyksoșilor („conducători de țări străine”). Acești străini, unii de rase diferite, erau nomazi cu origine semită. Invazia hyksoșilor a cuprins toată Asia. Ocupația ariană este prezentă în Orientul Apropiat în mileniul al II-lea. Hitiții ajung în Anatolia în 1925 î.Hr., kassiti ocupă Babilonul și huritiții stabilesc granițele statului Mitanni. Acești cuceritori arieni, mitannieni, se instalează între Oronte și cursul superior al Eufratului. Noul val semit împreună cu elemente indoeuropene, va pătrunde în cele din urmă până în Egipt.

Hyksoșii invadează Egiptul și ajung până la orașul Avaris (întemeiat în 1730 î.Hr.), pe care-l fortifică și-l transformă în capitală. Regii hyksoși au domnit timp de aproape un secol, în cea de-a Doua Perioadă Intermediară (spre sfârșitul ei): Chian, Apophis I, Apophis al II-lea, Aasehre și Aakenenre sau Apophis al III-lea. Acesta din urmă este ultimul rege hyksos și cel mai cunoscut.

Dinastia a XVII-a: La începutul perioadei, Egiptul era împărțit astfel: Egiptul de Mijloc și Delta se aflau sub stăpânirea hyksoșilor, Egiptul de sus compus din mici regate era doar parțial condus de regele din Theba, iar Țara Kush, Nubia emancipată, era guvernată de un sudanez. Primii regi thebani purtau numele Antef sau Sebekemsaf și erau vasali ai regilor hyksoși de la Avaris. Lupta împotriva dominației străine a fost începută de Sekenenre-Taa, al nouălea rege theban. Acesta moare pe câmpul de luptă, însă fiul și succesorul său, Kamose, continuă ofensiva împotriva hyksoșilor, reușind să-i învingă lângă Hermopolis. Succesorul lui Kamose, fratele său, Ahmosis, este cel care eliberează în totalitate Egiptul, reușind să-i urmărească pe străini până în sudul Palestinei. Astfel ia sfârșit cea de-a Doua Perioadă Intermediară.

➡ **5) IMPERIUL NOU (1580-1200 î.Hr.)**

Istoria clasică a Egiptului ia sfârșit odată cu Imperiul Nou. Theba devine centrul administrativ al țării, rol care aparținuse până atunci Egiptului de Mijloc. Orașul ceresc No, sau Teba, era numit în antichitate „orașul celor o sută de porți”. Acestea nu erau propriu zis porți în zidul de apărare ci, erau niște construcții decorative,

impunătoare și inscripționate cu basoreliefuri. Aceste „porți” monumentale n-au fost niciodată o sută la număr, această cifră fiind aleasă pentru că este o cifră rotundă care înseamnă adesea „foarte mult”. Se spunea că în Teba, cunoscută și sub denumirea de Veset (Weset), trăiau peste o sută de mii de oameni. Desigur o „sută”, în ambele cazuri era o exprimare și o aproximare poetică, însă, în ce privește numărul de locuitori, era vădit o rotunjire în jos. O mare parte din resursele țării precum: aur, lemn, fildeș, pietre semiprețioase, animale și în special oameni pentru armată și pază, au fost extrase din hinterlandul african. În ce privește politica externă a Imperiului Nou, aceasta vizează cuceriri masive, o ofensivă militară aproape „imperialistă”, pătrunzând adânc în Orient, fiind astfel în contact permanent cu marile civilizații ale Asiei de Vest. Până la această dată, acțiunea militară era una defensivă, care includea cel mult câteva incursiuni de tipul raidurilor pe teritoriul inamic. E vorba de perioada Imperiului de Mijloc și a celui Vechi.

Dinastia a XVIII-a (1580-1320 î.Hr.): Ahmosis (1580-1558 î.Hr.), ultimul faraon al celei de-a XVII-a dinastii, este totodată și primul al celei de-a XVIII-a. A condus lupte împotriva hyksoșilor, cucerind Avarisul. Religia ajunge să pătrundă tot mai mult în zona politicului, statul egiptean tinzând către o veritabilă teocrație în care, preoții lui Amon preiau conducerea țării.

În timpul domniei lui Ahmosis, egiptenii reușesc să ajungă la insula Sai, între a doua și a treia cataractă a Nilului. Iar către sfârșitul domniei acestuia, Ahmosis însuși a condus o a doua expediție în Fenicia.

Amenophis I, fiul lui Ahmosis, continuă politica de cucerire a tatălui, efectuând o campanie în Nubia, impunându-se la Wadi Halfa.

Thuthmes I (1530-1520 î.Hr.) este fiul nelegitim a lui Amenophis I și pentru a-și întări poziția la tron, se căsătorește cu una din fiicele acestuia. Mergând pe linia predecesorilor săi în plan politic, cucerește noi teritorii, ajungând în Sud până la a patra cataractă, iar în Siria până la Eufrat.

Thuthmes al II-lea (1520?-1505 î.Hr.) Ca și în cazul lui Amenophis I, Thuthmes I a avut doar fiice ca urmași legitimi. Thuthmes al II-lea a fost bastard. Pentru a-și definitiva poziția în stat, se căsătorește cu sora lui vitregă, Hatshepsut. Au loc acum două revolte: una în Țara Kush și cealaltă în Siria. Amândouă însă, vor fi înăbușite de armata egipteană.

Thuthmes al III-lea (1504-1450 î.Hr.) Thuthmes al II-lea, la fel ca și tatăl și bunicul lui, a avut doar fete și un bastard născut de o concubină. Acesta, pe numele său Thuthmes al III-lea, ajunge să fie proclamat rege. Fiind prea tânăr la acea vreme, mătușa sa, Hatshepsut, devine regentă. Această regentă s-a transformat ulterior într-o veritabilă domnie.

Hatshepsut, după ce își trimite nepotul în surghiun (îl exilează în deșert), preia conducerea țării timp de douăzeci și doi de ani. Marele preot a lui Amon era unul din oamenii de credință ai reginei, iar aceasta ajunge să fie declarată fiica lui Amon. Domnia lui Hatshepsut a adus pacea în țară, expedițiile militare fiind înlocuite cu cele comerciale, în special în Țara Punt. În schimb, perioada strălucește în plan artistic: arhitectul favorit al reginei, Senenmut, ridică acum un templu funerar în cinstea ei la Deir-El-Bahri. După moartea lui Hatshepsut, ajunge la putere Thuthmes al III-lea.

Din resentiment față de mătușa sa, dă ordin ca numele lui Hatshepsut să fie șters de pe toate monumentele și să fie înlocuit cu al său. Cu toate acestea, a continuat tradiția familiei, construind în special la Teba, nenumărate monumente. El rămâne unul dintre cei mai străluciți conducători ai Egiptului, extinzând cât mai mult granițele statului. În prima campanie anuală, Thuthmes al III-lea restabilește autoritatea egipteană în Siria și Palestina, iar în următorii trei ani se ocupă de organizarea teritoriilor ocupate. În cea de-a cincea campanie cucerește un port în Fenicia. În cea de-a șasea campanie reușește să ocupe Kadesh-ul. În următoarea, cea de-a șaptea campanie, își consolidează poziția pe litoralul fenician. Acum este momentul pentru a lansa o mare ofensivă: cea de-a opta campanie. Zdrobește armata mitanniană, urmărind-o până în inima munților. Ca urmare a acestui succes, o mare parte din Asia de Vest intră sub sfera de influență egipteană. Urmează nouă campanii simple de supraveghere, în teritoriile cucerite. Chiar dacă fiii principilor din Asia sunt școliți în Egipt și apoi trimiși înapoi în țările lor de proveniență, Asia rămâne supusă cel puțin până la moartea faraonului. Spre sfârșitul domniei, Thuthmes al III-lea își întărește poziția în partea de Sud, în zona celei de-a patra cataracte. În 1450 î.Hr., Egiptul se întindea de la Napata (pe Nil) până la Eufrat.

Amenophis al II-lea (1450-1425 î. Hr.) este fiul cel mare al lui Thuthmes al III-lea și îi succede tatălui său fără probleme. A reușit să înnăbușe răskoale în Siria și Palestina, executând șapte conducători sirieni capturați în timpul campaniei.

Thuthmes al IV-lea (1425-1408 î.Hr.) a avut o domnie liniștită, pașnică, la fel ca predecesorul său. Nu era în mod cert fiul lui Amenophis al II-lea. Pericolul hitit devenise atât de mare în Asia, încât mitannienii căutau prietenia faraonului, urmărind să lege alianțe trainice. O alianță de acest gen între Mitanni și Egipt a fost căsătoria lui Thuthmes al IV-lea cu o prințesă mitanniană.

Amenophis al III-lea (1408-1372 î.Hr.), supranumit Neb-ma-re este fiul lui Thuthmes al IV-lea și a medianitei Mutemveie. Faraonul se mai numește Neb-ma-Re-Amon-hotpe-Nimuria sau Nefer-Heperu-Re-Amenhotep. „Nimuria” vine din siriană și înseamnă: „merge să-și întâmpine soarta”. A succedat tatălui său, însă, a evitat intervenția în Asia unde Egiptul își câștigase deja influența și autoritatea. Abia către sfârșitul perioadei de domnie, se declanșează ostilitățile între Egipt și statul Hittit, cel care ataca în mod constant statul Mitanni.

Amenophis al IV-lea ~ Akhenaton (1372-1354 î.Hr.), unicul fiu al faraonului, copil născut la bătrânețe, a domnit câțiva ani împreună cu tatăl său. Apariția și dezvoltarea noului zeu, Aton, începe de la curtea lui Thutmes al IV-lea și era în centrul atenției și gândurilor nepotului care căuta să-l desprindă pe Amon-Re de legătura sa violentă cu Soarele și să-i reducă influența la rangul unui zeu local, cel al orașului Veset (Teba). On devine orașul lui Aton-Re-Horahte, stăpânul Soare. On, lăcașul Soarelui, era vast și cuprindea un spațiu imens, căci Aton-Re se mai numește „Cel ce locuiește orizontul”. Soarele primește următoarele atribute în funcție de momentele din zi: Heper dimineăta, Re la amiază și Aton seara. Astfel, „faraonul eretic” inițiază reforma religioasă, făcând să dispară cultul zeului Amon, abandonând Teba și schimbându-și numele din Amenophis în Akhenaton (Akhenaton). Noua capitală a Egiptului va fi pentru o perioadă Amarna. El însuși renunțând la particula Amon din numele său, a pus să se șteargă numele Amon de pe toate monumentele. Zeul prin excelență adulat, era de acum Aton, discul solar,

iar adresarea directă se făcea în aer liber privind și ridicând rugăciuni spre divinitatea ce strălucea pe cer. Nu era nevoie de statui. Se pare totuși că numele Aton are o proveniență mai veche: Textele Piramidelor folosesc acest nume pentru a desemna discul solar. O altă influență se pare că ar fi avut-o Nefertiti, soția lui Akhenaton, care, prin originile sale asiatice ar fi jucat un rol important în revoluția religioasă din epocă (Nefer, înseamnă frumusețe morală). În tot acest timp, coaliția hittită revine la putere și cucerește noi teritorii. Porturile feniciene stăpânite de egipteni, precum și statul Mitanni, aliatul Egiptului sunt cucerite de hittiti și asirieni.

Tutankhaton (~„Aton este cu desăvârșire viu”)-Tutankhamon; La fel ca și primii regi ai dinastiei, Amenophis al IV-lea a avut ca succesori doar fiice. Totuși, către sfârșitul vieții l-a asociat la tron pe soțul primei sale fiice, pe Semenkhare. Aceștia erau adepții zeului Amon. Regina Nefertiti însă, rămâne fidelă cultului atonian. Încă de foarte tânăr, Tutankhaton a rămas la Amarna, alături de mama sa. Amenophis al IV-lea și Semenkhare au murit aproape simultan, moment în care puterea trece în mâinile lui Tutankhamon, care se mută la Teba și își schimbă numele în Tutankhaton. Nefertiti, împreună cu hittiti încercă să comploteze împotriva lui, dar fără rezultat. Moare la optsprezece ani, după nouă ani de domnie.

Ai (Ay), un vechi demnitar al lui Amenophis al IV-lea ajunge la tron prin căsătoria cu văduva lui Tutankhamon, Ankhesenamon, fiica lui Amenophis al IV-lea. În timpul celor patru ani de domnie, politica externă este condusă de Horemheb.

Horemheb; Ultimul rege al dinastiei, căreia nu-i aparține nici prin sânge, nici prin alianță, ar fi fost adăugat în panoplie datorită lui Manethon. Horemheb, provine dintr-o familie de nomarhi (guvernatori provinciali) și se pare că se specializase de tânăr în cariera militară ajungând general. A uzurpat monumentele lui Tutankhamon, înlocuind numele predecesorului cu numele său. A uzurpat de asemenea puterea, iar la bătrânețe decide să ofere unui alt militar succesiunea tronului, el neavând urmași. În acest fel se face trecerea către dinastia a XIX-a, Horemheb fiind considerat fondatorul acesteia.

Dinastia a XIX-a; Are loc acum restabilirea hegemoniei egiptene.

Ramses I (1314-1312 î.Hr.) a fost desemnat de către Horemheb. Era originar din Tanis și a fost soldat de carieră. Domnia lui Ramses I marchează începerea lucrărilor la marea sală hipostilă de la Karnak (Theba).

Sethi I (1312-1298 î.Hr.), fiul lui Ramses I, a fost asociat la tron de către tatăl său, încă de pe vremea domniei sale ca faraon. Sethi I reia politica de cucerire a teritoriilor din Orient, trecând de Palestina, ajungând în Siria și Tyr. La frontiera de Vest exista un mare pericol: triburi ariene se instalaseră în Libia. Sethi a reușit să le țină piept, ceea ce nu poate fi spus despre succesorii săi.

Ramses al II-lea (1298-1235 î.Hr.) a urmat firesc la tron tatălui său. Nu a ezitat însă, la fel ca alți faraoni înaintea lui, să șteargă numele predecesorilor de pe monumente și să-l treacă pe al său. La fel ca tatăl său, Ramses II a condus o expediție în Sudan. Din nou, au loc lupte împotriva hittitilor, cea mai cunoscută fiind cea de la Kadesh, în care însă faraonul nu reușește să cucerească orașul Kadesh și nici să distrugă armata hittită. Revenit în Egipt, Ramses ia drumul Asiei, unde pacifică Canaanul și ia Tunipul de la hittiti. Pentru a eluda primejdia din partea asirienilor, Ramses al II-lea face un pact de asistență mutuală cu regatul hittit. Pentru a parafa noua legătură, Ramses al II-lea ia de soție o prințesă hittită.

Merenptah sau Mineptah, varianta fonetică (1235-1224 î.Hr.); Sub domnia acestuia începe decăderea Egiptului. Al treizecilea fiu al lui Ramses al II-lea, reușește încă să mențină prestigiul Egiptului, dar după el totul s-a prăbușit. Fără îndoială, cel mai important aspect al domniei sale este expediția în Libia. A reușit pentru un timp să țină piept clanurilor ariene care au supus libienii autohtoni și care înaintau spre Egipt, ajungând până în Valea Nilului, la N-V de Memphis. Pericolul libian era vremelnic anihilat.

◆ DECĂDEREA

Sfârșitul dinastiei a XIX-a (1224-1200 î.Hr.): Mineptah a fost ultimul mare faraon al dinastiei sale. A fost urmat de Amenmes, un uzurpator al puterii, detronat ulterior de Mineptah-Siptah, care este răsturnat la rândul lui de Sethi al II-lea. Cel din urmă a fost rege legitim, iar fiul său, Ramses-Siptah îi succede la tron. În cele din urmă, Iarsu, un sirian, ajunge să se impună ca faraon al Egiptului.

Dinastia a XX-a (1200-1085 î.Hr.): Sethnakht reușește să-l detroneze pe Iarsu. Ca fondator al dinastiei, a avut totuși o domnie foarte scurtă. Este succedat la tron de fiul său Ramses al III-lea, care va fi și ultima mare domnie a Egiptului. Acesta reușește să întărească sistemul militar, oprește triburile ariene venite din Libia și reușește chiar să pătrundă în Siria. Împotriva lui a fost organizat un complot, iar pedepsirea vinovaților căzuse în sarcina fiului său. Urmașii lui Ramses al III-lea, au purtat toți același nume: Ramses IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI. Începe acum o perioadă marcată de dezordini interne și de foamete.

Fiul lui Ra, Ramses al III-lea, conducătorul din Teba, dătător de viață – inscripție cu numele lui Ramses al III-lea însă nu în interiorul unui cartuș (Medinet Habu)

Zeul Khonsu și Ramses al III-lea - Khonsu, unul dintre zeii comerțului din Teba, reprezentat cu cap de șoim, având luna deasupra capului, oferindu-i cheia vieții, Ankh, lui Ramses al III-lea, faraon din dinastia a XX-a. (Medinet Habu)

La acea vreme, preoții puneau accent pe „litanie”, un gen de text în care se citeau numele divinităților și se recită în repetate rânduri. Litania lui Ra e cea mai celebră litanie precedată de reprezentarea discului solar ce dispăre în lumea subterană și se găsește pentru prima oară în mormântul lui Seti, apoi imaginile și textul se vor regăsi și în alte morminte: ale lui Ramses al II-lea, Merneptah, Ramses-Siptah, Ramses al III-lea sau Ramses al IV-lea.

Ramses al XI-lea îl destituie pe marele preot al lui Amon și ulterior îl numește pe Herihor, mare preot. Herihor devine încetul cu încetul tot mai influent în Egipt, un fel de stăpân al țării, cel puțin în partea meridională. Înainte să fie numit Înalt Preot al lui Amon la Teba, Herihor, a fost ofițer în armata egipteană.

A XXI-a dinastie (1085-950 î.Hr.); La moartea lui Herihor, Egiptul era împărțit în două: Egiptul de Sus îl avea în frunte pe Piankhi (Pey), fiul său, iar Egiptul de Jos era condus de Smendes, rege legitim. Acesta din urmă este și fondatorul celei de-a XXI-a dinastii, cu capitala la Tanis, în Delta Nilului. În Egiptul divizat între Nord și Sud se perindă la putere: Psusennes I, Pinedjem I, Menkheperre, Amenemophtis și apoi urmașii săi: Siamon și Psusennes.

A XXII-a dinastie (950-750 î.Hr.); La Herakleopolis, în Egiptul de Mijloc, o familie de origine libiană preia puterea și instituie o dictatură militară. Familia Sheshonq preia titulatura regală prin cei doi reprezentanți ai săi: Sheshonq I și Osorkon.

Dinastiile a XXIII-a, a XXIV-a și a XXV-a (817-656 î.Hr.);

Dinastia a XXIII-a are capitala la Bubastis, iar ca reprezentanți îi are pe: Pedubast, Sheshonq al IV-lea, Osorkon al III-lea și Takelot al III-lea. Tefnakht, fondatorul dinastiei a XXIV-a îl are ca succesor pe Bocchoris, fiul său. Acesta este ucis de Shabaka, preluând astfel puterea la Teba. Este urmat de Shabat(a)ka și Taharqa în Egiptul de Jos, iar guvernatorul sudului devine Mentunemhat. Între 671 și 664 î.Hr., au loc în 3 etape, cuceririle asiriene.

Dinastia a XXVI-a; Începând de acum Egiptul va folosi sprijinul grecesc pentru a se elibera de asirieni. Psammetik I, cel dintâi faraon al acestei dinastii, reușește să elibereze țara de asirieni. Este succedat de: fiul său Nekho, Psammetik al II-lea, Apries, Amasis și Psammetik al III-lea. În acest moment, persii devin interesați de Egipt. În istoria Egiptului, următoarea dinastie, a XXVII-a, va fi de dominație persană, prin reprezentanții săi: Kambyzes, Darius, Artaxerxes și Darius al II-lea.

Dinastiile a XXVIII-a, a XXIX-a și a XXX-a și sfârșitul independenței Egiptului (405-341 î.Hr.).

Dinastia a XXVIII-a cunoaște un singur faraon, pe fondatorul ei, Amirteu. Dinastia a XXIX-a, care îi succede îi are ca suverani pe: Nephertites I care încheie o alianță cu Sparta, Akhoris cel ce susține o coaliție persană și ultimii doi succesori Psammuthis respectiv Nephertites al II-lea. A XXX-a dinastie este ultima dinastie indigenă independentă. Nektanebo I, restaurează pacea, dar nu pentru mult timp, trădat fiind de fratele său Teos, căruia îi predase cârma țării. Ulterior, Nektanebo al II-lea, un alt uzurpator, pune mâna pe putere, dar reușește totodată să reconstruiască foarte multe temple.

Eliberarea Egiptului avea să vină dinspre Grecia. În anul 333 î.Hr., Alexandru cel Mare îl învinge pe Darius, iar în 332 î.Hr. intră în Egipt și este primit ca un eliberator.

Faraonul Senusret îmbrățișat de zeul Ptah – Basorelief expus la Muzeul Național din Cairo;
Nr. JE 36809

Mormintele faraonilor locali; Aswan - o nișă mică din spatele celei de-a doua săli de coloane ni-l înfățișează pe Sarenput așezat pe un scaun cu spatele jos, privind spre altarul cu ofrande. În fața mesei, fiul său Ankhu, prezintă o floare de lotus deschisă, simbolul renașterii. Scena din dreapta o arată pe soția sa.

Nefertiti versus Akhenaton

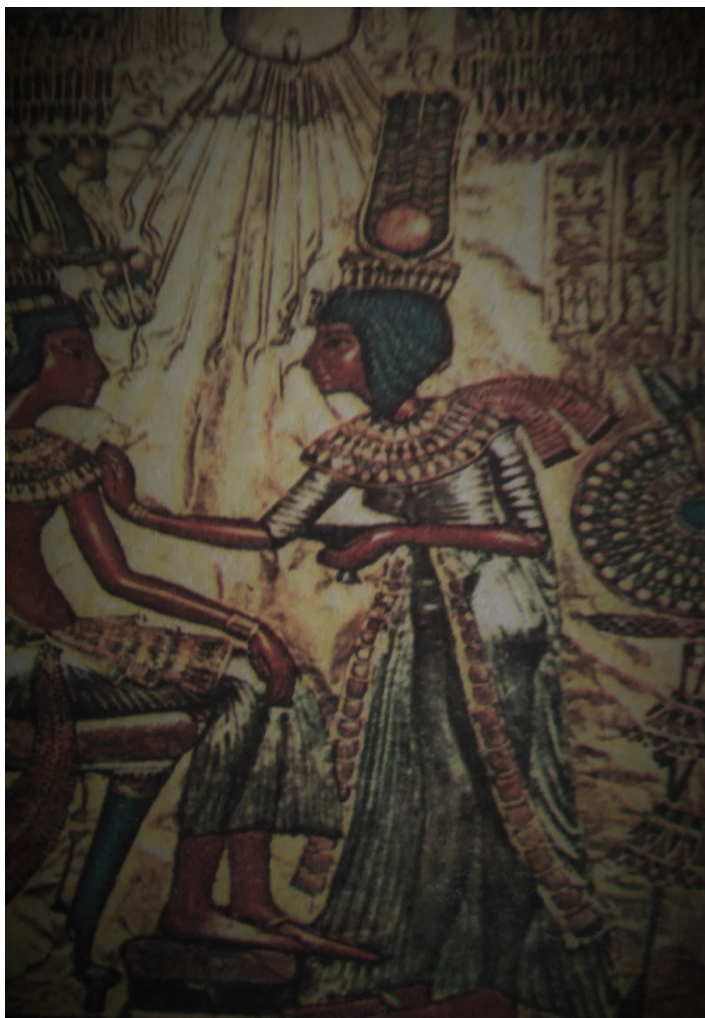

Suburbie în Cairo – vedere din tren

Plecând cu trenul din Cairo înspre Aswan, pe malul stâng al Nilului, după ce se lasă în urmă platoul Gizeh, în următorii o sută de kilometri, se înfățișează înaintea călătorului mii de ani din istoria Egiptului: piramidele de la Dashur, cea neagră, cea roșie, cea înclinată și cea din cărămidă; piramida de la Lișt și cea de la Maydum sau piramida „falsă”, iar în cele din urmă cea de la Illahun.

Ruinele de la Amarna (primul oraș construit după un plan), cândva capitala Egiptului, se află la jumătatea distanței dintre Cairo și Luxor. Astăzi, se găsesc acolo, pe malul estic al Nilului, satele: El-Till și El-Hagg Quandil.

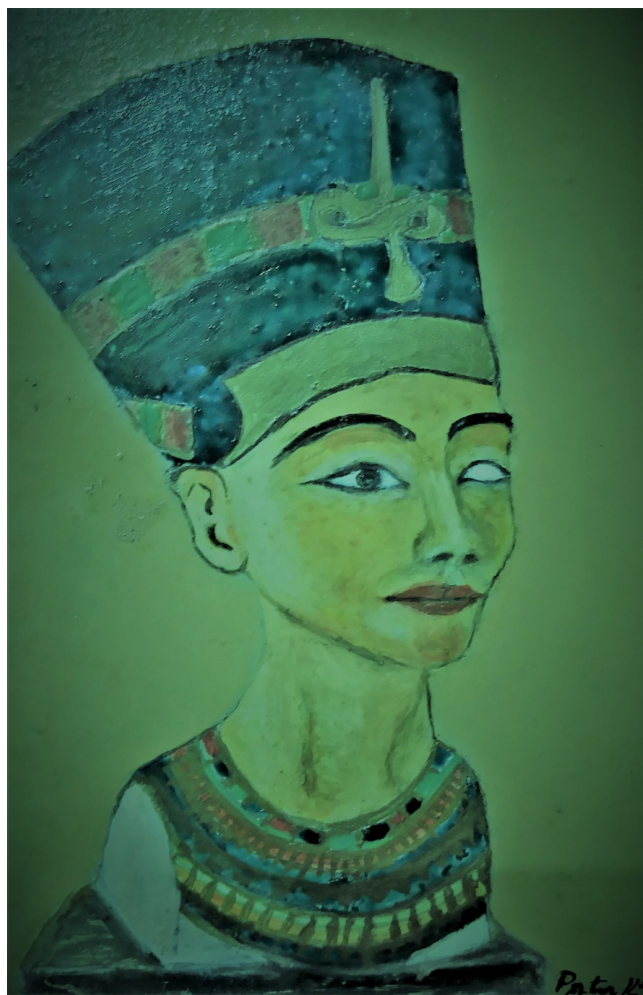
Templul Karnak din Luxor găzduiește Templul lui Aton, zeul întruchipat sub forma discului solar. Templul avea 1,6 kilometri lungime și ar fi conținut 250.000 de blocuri de piatră, la acea vreme, cea mai mare construcție ridicată de mâna omului care să rivalizeze cu Piramidele. Cele opt nume ale lui Aton însemnau: „discul soarelui în casa discului solar”.

Akhenaton și Nefertiti – închinându-se lui Aton (discul solar)

Arhitectura templului lui Aton de la Karnak oglindește lupta pentru putere dintre Nefertiti și Akhenaton. În momentul finalizării lucrărilor la templu, influența politică a soției era mai mare decât cea a faraonului. În acea perioadă, Akhenaton era și foarte bolnav. În templu, casele cu Nefertiti apar de 564 de ori, pe când cele cu Akhenaton, doar de 320 de ori. Regina privește de 282 de ori spre dreapta și de 282 de ori spre stânga. Akhenaton doar în 179 de poziții este îndreptat spre stânga și de 141 de ori spre dreapta. În acest templu există o sală proprie (închinată reginei) cu 28 de colonade, ridicată în cinstea lui Nefertiti. Slujitorii templului, marii învățători, preferau să reducă divinitățile locale la doi zei mari: unul al celor vii, cunoscut ca Aton-Re sau „Hor de pe Muntele Luminii” și altul, stăpânul celor morți, Osiris sau „Ochiul care stă pe tron”. La o analiză mai profundă vom vedea că acești doi zei mari, erau una și aceeași zeitate. Templul Karnak, fiind închinat religiei Soarelui, zeului Aton, se presupune că însăși Nefertiti regina („soția regelui”) ar fi fost inițiatoarea acestei orientări religioase. Aton sau Aten reprezenta discul solar zburător. Aton leagă cerul de pământ. Discul solar al lui Aton făcea referire la Dumnezeu. Stăpânul lui Aton era pomenit în rugăciunea „Tatăl nostru în Cer”.³

³ Thomas Mann, „Iosif și frații săi”, Vol. II, III, Editura Univers, București, 1981

Nefertiti - portret

Nefret, cum mai era numită Nefertiti, în vechea egipteană însemna „frumoasa ce se apropie”. Akhenaton sau Ekhнатon se numea Nefercheperu-Re și înseamnă „frumoase sunt înfățișările lui Re” sau „Unicul-Re” (Ua-en-Re). Nefertiti era strigată Nafteta, iar Akhenaton era pronunțat Achanjati, făcând referire la numele zeului Aton, care se pronunța Jati. S-a descoperit un mormânt regal, săpat în stâncă, se presupune pentru cei doi: Nefertiti și Akhenaton, dar nu a fost terminat. Unii cercetători cred că Akhenaton era un hermafrodit din Sudan, prins și sterilizat. De-a lungul timpului s-au făcut tot felul de speculații pe seama acestuia datorită înfățișării sale efeminate: talie subțire, piept, dar în plus avea gambe subțiri și pulpe groase. Akhenaton credea despre sine că nu e bărbat, nu e femeie, nu e rege. E doar altceva. S-a emis ipoteza că Nefertiti ar fi fost fiica unui rege egiptean, care l-ar fi găsit pe Moise în Nil într-un coș de nuiele. Conform Listelor Regale, lui Amenophis al III-lea i-a urmat faraonul-soldat Haremhab/Horemheb. Timp de 30 de ani au domnit nu mai puțin de patru faraoni. Unul dintre regii omiși a fost Amenophis al IV-lea, fiul lui Amenophis al III-lea și a lui Tye (Teje). S-a căsătorit cu o femeie frumoasă, pe numele ei Nefertiti, căreia nimeni nu îi cunoștea originile.

În al 6-lea an de domnie s-au mutat la Achetaton/Aketaton („orizontul lui Aton”), situat la jumătatea distanței dintre Memphis și Teba. Acum, Amenophis al IV-lea își schimbă numele în Echnaton, „cel pe placul lui Aton”. Nu se cunosc originile lui Nefertiti sau sunt cel puțin incerte, fie că era vorba despre una dintre

fetele lui Amenophis al III-lea sau să fi fost fiica unuia din cei 127 de prinți asiatici capturați de Amenophis al II-lea în Kanaan sau Siria. Ori poate provenea dintr-o familie de vază din Teba. În susținerea ideii conform căreia Nefertiti ar avea origini asiatice, stă corespondența regală de la Amarna, în care există mesaje trimise de regele Imperiului Mitanni din Asia de Vest, Tușratta, către Amenophis al III-a și Amenophis al IV-lea. Regele asiatic îi promite primului că îi va da de noră pe fiica lui, Taduchepa, în schimbul aurului de care avea nevoie pentru construcțiile sale. Negotul s-a încheiat în cele din urmă, între cei doi, iar Taduchepa ajunge soția lui Amenophis al IV-lea, devenit Echnaton. Numele asiatic a fost schimbat cu unul egiptean și astfel Taduchepa devine Nefertiti. Sir Flinders Petrie stabilește o asemănare uimitoare între Nefertiti și Teje, soția lui Amenophis al III-lea, originară tot din Mitanni după unii cercetători. Juja, tatăl prințesei Teje, era aproape sigur de origine hitito-mitannică. Nefertiti, dintre toate suveranele egiptene, a fost singura care a purtat mitră de formă conică, asemănătoare cu cea a zeitelor asiatice. „Era cochetă și încântătoare. Vorbea încet, era zgîrcită cu zâmbetele astfel încât, atunci când râdea, orice bărbat se simțea scăldat în lumina ei.”⁴ La șaptesprezece ani devine văduvă pentru prima oară, iar la treizeci de ani, al doilea ei soț, Mamolit, deja o dă fratelui său. A trăit în fast, dar totodată într-o singurătate apăsătoare. Cu toate acestea a fost iubitoare de oameni și mândră, apropiată și rece, idolatrizată dar și urâtă în egală măsură – o femeie fascinantă. A murit în jurul vârstei de 37 de ani, dar nimeni nu a înregistrat dispariția ei. A avut șase fete, dintre care prima a fost mai vestită, iar de celelalte nu știu prea multe.

Tăblițele din lut de la Amarna în număr de 38 și cele 10000 de tăblițe Boghazköi sunt piatra de temelie pentru tot ce a însemnat Imperiul Nou și totodată unicul izvor care ne dezvăluie originile reginei Nefertiti. În majoritatea documentelor regii din Babilon, Mitanni și Asiria se adresau faraonilor cu „Frați...”. Când este folosit numele faraonului se dă interpretarea pe care acesta o are în patria expeditorului. Amenophis al III-lea era adresat cu Nibmuaria, Nimmuria ori Mimuria pornind de la numele său de rege Neb-Maat-Re. Lui Amenophis al IV-lea i se adresau cu Naphuria, Naphuriria sau Naphururia, pornind de la numele pe care l-a luat după încoronare: Nefercheperu-Re. Scrisorile 22 și 25 descriu zestrea dată de Tușratta pentru Nefertiti. În scrisoarea 26, soția lui Amenophis al III-lea recomandă destinatarului să aibă o atitudine de prietenie față de fiul ei, Echnaton. În scrisorile 27, 28 și 29, regele din Mitanni, tatăl lui Nefertiti, îi cere aur ginerelui său.

Dacă e să dăm crezare istoriei, conform căreia Nefertiti a fost căsătorită cu Akhenaton și împreună cu acesta au condus Egiptul mai bine de cincisprezece ani, în perioada 1353-1336 î.Hr., atunci, putem acredita ideea că Nefertiti ar avea origini asiatice. În această paradigmă, se crede că s-ar fi născut în Imperiul Mitanni, undeva în nordul Siriei, în anul 1381 î.Hr., pe când tatăl ei Mitanni Tușratta era de 4 ani la putere. Nefertiti avea o piele de culoare albă, ceea ce indica faptul că era o prințesă și nu o fată modestă. Ea obișnuia să poarte îmbrăcăminte albă cu un decolteu adânc și o mitră de culoare galben-aurie, element specific zonei asiatice.

Bustul lui Nefertiti, realizat din calcar în anul 1347 î.Hr., este expus la Berlin. El a fost descoperit în 1912 de arheologul german Ludwig Borchardt.

4 Michelle Moran, „Nefertiti, Regina Nilului”, traducere din limba engleză de Laura Breteanu, Editura Alma, București, 2014

Amenophis al IV-lea, un pacifist din convingere și nu din comoditate ca tatăl său, a desființat sacrificiile umane, chiar și pedeapsa cu moartea. Nu era de acord cu pierderea timpului fără noimă, de aceea nu agreea vânătoarea. Împreună cu soția sa întemeiază orașul Achetaton sau „Orașul lui Aton” care va fi pentru o perioadă orașul de vis al lui Nefertiti și al faraonului reformator.

Akhenaton~„Cel care îi place lui Aton”, s-a născut în anul 1372 î.Hr. și a condus Egiptul timp de 18 ani. Face trecerea de la politeism la monoteism. Încoronat sub numele de Amenophis al IV-lea, în timpul domniei sale are loc reforma religioasă în Egipt, când, pentru prima oară în istorie se vorbește despre monoteism. Se renunță la zeitatea principală Amon, astfel că Aton, reprezentat de discul solar, devine zeu unic. Își va păstra această formă, ne mai îmbrăcând altele: umane sau animale.

Odată cu reformarea credințelor religioase, în Egipt se produc de asemenea schimbări și în tradițiile sociale.

Templele lui Akhenaton (numit și Amon-Ra), sunt închise și împreună cu soția sa, Nefertiti, mută capitala țării la Tall-El-Amarna, în actuala provincie El-Minia, la aproximativ 320 km Sud de Cairo.

Totuși, în majoritatea reprezentărilor de la Karnak, apare noua triadă divină: Aton și copiii săi, Amenophis al IV-lea și Nefertiti. În al 5-lea an de domnie are loc ruptura de tradiția religioasă a Egiptului, moment ce coincide cu ridicarea noii capitale a țării la Amarna. Acum are loc schimbarea numelui său în „Akhenaton” însemnând „Manifestarea creativă a lui Aton”.

Akhenaton a fost un vizionar care dorea ca poporul egiptean să se închine unui singur zeu, lui Aton, iar el să fie un mediator al acestei credințe monoteiste. Esența noii religii este cuprinsă în „Imnul lui Aton” și era cunoscută numai de faraon și regină. Între „Imnul lui Aton” și Psalmul 104 din Sfânta Scriptură ar exista câteva asemănări. După unii cercetători, idei formulate de Akhenaton în poem, sunt ulterior preluate de către populația din zona Iudeii. „Imn către soare” al faraonului Amenophis al IV-lea, cum mai este denumit Imnul lui Aton, a fost tradus în limba română de Lucian Blaga:

*„Mărire ție care răsari în zare...
Laudă ți-aduc ție toți zeii
tu, drag și prea frumos copil.
Când tu răsari, viață prind oamenii
și-n chiot izbucnește lumea.
Zeii din Heliopol te preamăresc
zeii din cele două capitale te înalță
te laudă mult toți pavianii.
Mărire ție îți spun animalele,
tu jubilezi în luntrea ta
tu te bucuri, domn al zeilor,
de tot ce ai creat,
valurile cerului se albăstresc lângă tine,
oceanul vibrează de strălucirea ta.””⁵*

O paralelă de sorginte semită- Călătoria lui Iosif în Egipt

Iosif, în arabă يوسف sau Iusuf, în ebraică יוסף sau Yoséf, a fost cel de-al unsprezecelea copil al patriarhului Iacob și cel dintâi al Rahelei. Iacob a mai fost căsătorit înainte, iar pe Iosif și pe Beniamin, Rahela i-a născut la bătrânețe. Au fost 12 frați din căsătorii diferite, dar Iosif și Beniamin au fost cei mai alinați. Iosif însuși a fost, până la nașterea lui Beniamin, copilul preferat.

Într-o noapte acesta are un vis pe care-l povestește tatălui său, după cum relatează Sura 12 din Coran: *„O, tată! Am văzut unsprezece stele, soarele și luna da, le-am văzut prosternându-se înaintea mea”* (Sura 12:4; Coran). Este vorba despre cei care îl vor urma pe Iosif, asemeni celor credincioși: cei 11 frați împreună cu tatăl lor, ceea ce ar putea fi cel mult un avânt ambițios al acestuia, dacă nu chiar o sfidare a părinților și a neamului din care provine. După relatarea visului, Iacob îi răspunde: *„Fiul meu! Nu povesti vedenia ta fraților tăi, căci ei vor urzi vicleșuguri împotriva ta”* (Sura 12:5; Coran). În Coran, Iosif este pomenit sub numele Yusef sau Yusuf. În arabă și în ebraică Y=I, iar pe O îl regăsim ca O sau U.

Iosif urma îndeaproape sfaturile părinților, nu ieșea din voia lor însă, își demonstra adesea frații pentru faptele și cuvintele lor urâte. În timp, toate acestea au stârnit invidia fraților săi, iar aceștia s-au hotărât să-l omoare. Într-o zi, pe când erau cu turmele la pășunat, ceilalți frați l-au dezbrăcat de haine și, la îndemnul lui Ruben, l-au aruncat într-o fântână părăsită. Tocmai atunci au trecut pe acolo niște negustori din Egipt, care pentru suma de 20 de arginți l-au cumpărat pe Iosif. Frații cei nemiloși au tăiat un ied și, pentru a-și justifica fapta în fața tatălui lor, au înmuiat hainele lui Iosif în sângele acestuia, iar părintelui suferind i-au spus că fiul mult iubit a fost mâncat de o fiară sălbatică. Bătrânul a plâns mult la aflarea veștii.

În urma unor peripeții, la vârsta de numai 17 ani, Iosif ajunge în Egipt și devine omul de încredere al faraonului de la acea vreme, care-l numește administrator principal al Egiptului. Faraonul a avut un vis în care șapte vaci grase au fost mâncate de șapte vaci slabe și tot slabe au rămas, iar dintr-un fir de pai au crescut șapte spice pline, apoi șapte spice goale. Spicele goale le-au înghițit pe cele pline, dar tot goale au rămas. Faraonul nu înțelegea sensul acestui vis ciudat de aceea l-a chemat pe Iosif, care știa să tălmăcească visele. Iosif i-a spus acestuia că după șapte ani roditori vor urma șapte ani grei în care va fi foamete și sărăcie. L-a îndemnat așadar pe faraon să pună deoparte recolta celor șapte ani buni pentru perioadele grele ce vor urma. Drept răsplată pentru învățăturile sale, a fost pus mai mare peste toți oamenii din țara sa.

Investirea în funcția de administrator principal al faraonului este relatată în Biblie astfel: *„Tu să fii dar în fruntea casei mele. Tot poporul meu se va supune*

poruncii tale, iar eu numai prin tronul meu voi fi mai mare decât tine” (Ps 104:22; Ecc 4:14; Dn 2:48; Sol 10:14; Sir 11:1; 1 Mac 2:53; Fa 7:10). I-a mai zis faraonul lui Iosif: „Iată, eu te pun astăzi peste toată țara Egiptului și nimeni nu-și va mișca mâna sau piciorul fără încuviințarea ta”.

Iosif (Usarsif) a primit numele de Tafnat-Paneah și a luat-o de soție pe Asineta (~Asnat), fiica lui Potifar (~Potifera), mai marele preoților din Iliopolis. Toate acestea s-au petrecut pe când avea vârsta de 30 de ani. După ce a fost numit administrator și cu puterea investită de către faraon, timp de 7 ani, Iosif a umblat prin tot Egiptul ocupându-se de creșterea grânelor și îmbogățirea recoltelor. A luat pământurile oamenilor în custodia statului, iar mai târziu, când s-a abătut seceta peste Egipt a vândut acestora rezerve din visteria țării: *„Foamete s-a făcut atunci în toate țările, dar în toată țara Egiptului era pâine” (Ps 104:16; Fa 7:11).*

Când poporul a ajuns să flămânzească, faraonul i-a îndemnat pe toți să meargă la Iosif să i se adreseze lui. Atunci, *„a deschis Iosif toate grânarele și vindea pâine tuturor egiptenilor” (Fc 42:6).* Mai mult decât atât, *„toate țările veneau în Egipt să cumpere pâine de la Iosif, căci foametea se înstăpânise’n tot pământul” (Fc 12:10).*

De-a lungul timpului, arheologii au făcut numeroase descoperiri care confirmă aceste relatări, nu doar pe cele ale lui Iosif și ale fraților săi, dar și ale lui Moise (~copil, în egipteana veche) și a altor profeți care au fost contemporani cu marii faraoni ai Egiptului la acea vreme: Amenhotep I, Tutmes al II-lea, Amenhotep al IV-a (Akhenaton), Seti I, Ramses al II-lea sau Merneptah. De exemplu, în cazul lui Iosif, în urma descoperirilor s-au găsit similitudini și nenumărate detalii care converg cu obiceiurile egiptene ale epocii: de la numele folosit și titlurile purtate, până la funcția de administrator principal în casa unui conducător egiptean, urmată de poziția celui de-al doilea „mai mare” conducător al țării, în calitatea de administrator al proviziilor alimentare, imputernicit cu gestionarea pământurilor, ajungându-se până la practicile specifice de înmormântare și cutumele vremii.

În vechiul Egipt, sistemul religios parcurge mai multe etape: de la politeism la monoteism pe timpul domniei lui Akhenaton, iar mai târziu se revine la politeism, la venerarea zeităților tradiționale.

Relatarea evoluției personale, a călătoriei lui Iosif în Egipt, ar coincide după unii cercetători și oameni de istorie, cu perioadele de domnie ale lui Amenhotep al II-lea și Tutmes al IV-lea. Aceștia au fost precursorii lui Amenhotep al IV-lea (Akhenaton), la doar câțiva ani distanță. Akhenaton a domnit 17 ani în perioada 1353 și 1336 î.Hr., având o abordare inedită asupra reperelor religioase ale vremii, ceea ce-l apropie foarte mult de paradigma propusă de Iosif. Adon, zeul lui Iosif, este totuna cu Aton, zeul la Apus în Egipt.

Religia la egipteni are marele merit de a concentra atributele divine, inițial în pluralitate, mai apoi în trinitate și în cele din urmă în monoteism. Astfel că, denumirile divinităților se unesc, formând „triade” care concentrează în sine toate forțele existente în univers, care se nasc și renasc neîncetat, cu o putere creatoare nemărginită. De exemplu: Ra-Ha-Rakti este numele divin preluat de Ramses al II-lea, Tutankhamon, scris în hieroglife, s-ar citi Neb-Heb-Herura, iar Potifar, mai marele gărzilor împăratului, curtean și preot al Soarelui de la On, Poti-phe-ra (însemnând „Ra a dat”) are același sens cu numele Teodor astăzi. În egipteana veche Iosif sau Iosif-em-heb s-ar traduce „Iosif în sărbătoare”.

În esență, este vorba despre o zeitate tripartită, care reunește în sine cele trei elemente divine: spiritul, sufletul și trupul, într-un singur cuvânt, trihotonism. Egiptenii nu doreau altceva decât să scoată în evidență faptul că între cele două naturi ale omului, umană și divină, există legături profunde. Ele formează un sistem ontologic care garantează supraviețuirea în armonie deplină a întregii naturi umane. Spiritul ființei este reprezentat prin nume, sufletul prin chip, iar trupul prin corpul însuși, forma de existență pe care o primește sufletul la întrupare.

Paralela cu povestea lui Iosif vine în susținerea acestor constatări istorice. Fiul lui Iacob și al Rahelei, a fost vândut prima oară în Egiptul de Jos, lui Mont-kav, vechilul faraonului și slujitorul lui Potifar, pe două sute de debene de aramă. Înaltul demnitar în slujba căruia ajunge Iosif, avea între 35 și 40 de ani, era înalt „ca un turn”, cu picioarele „ca niște coloane”.⁶ Era gras peste tot, dar mai ales la piept, iar capul frumos modelat, era foarte mic în comparație cu corpul, nasul ușor acvilin, bărbia puțin ieșită și căutătura trufașă.

Ajuns la curtea lui Potifar, Iosif este vândut a doua oară. De când a intrat Iosif în Egipt și până să se înfățișeze faraonului au trecut 13 ani, atunci când, la vârsta de 30 de ani a avut loc „înălțarea capului său”, ridicarea în rang. Din cei 13 ani, 10 a stat la curtea lui Potifar ca slujitor evreu, iar 3 ani i-a petrecut în închisoare, 3 ani ce corespund celor 3 zile cât a zăcut în gura fântânii de la Dotan. La sfârșitul primului an de temniță a lui Iosif, faraonul se unește cu soarele și are acele vise.

După ce faraonul îl numește pe Iosif „stăpânul vederii de ansamblu și al prețurilor”, mulțimea îl va ovaționa cu numele de „Adon”, atunci când caleașca sa vine în urma alaiului regal la procesiuni. Mai primește denumirea de „Hrana Egiptului”, în limba locală Ka-ne-ke-me (Keme~pământ) sau Diepnuteefoneh, care însemna „vorbește zeul”, iar terminația „oneh” însemna viață și era reprezentată în hieroglifă prin crucea cu buclă pe care zeii o țineau oamenilor sub nas ca să aibă suflare de viață (Ankh sau cheia vieții).

În conversația cu mama sa, faraonul îi spune acesteia, că el, Amenhotep se trage din Aton Tatăl. Ale lui sunt toate ce au fost și vor fi, ale lui sunt trecutul și viitorul. Al lui Amon este doar prezentul. Regele e și mamă și tată, și bărbat, dar și femeie. Visul premonitoriu i-a fost transmis faraonului în calitate de mamă. În urma deslușirii visului de către Iosif, Amenhotep ajunge la concluzia că trebuie să preia numele de Akhenaton, pentru a-l mulțumi pe Tatăl său, Locuitorul orizontului, Aton, lumina și dulcele disc al Soarelui.

În grădina cu palmieri, Iosif poartă prima conversație cu Potifar. Când îl întreabă de unde provine, Iosif îi răspunde că s-a născut în Babilon, dar a trăit în țara Tahi, într-una din Văile Canaanului. Numită și țara Kenana, Retenu de Sus ori Palestina, rămâne țara de baștină a lui Iosif. El Elion, Prea Înaltul Elohim, multiplicitatea ca unitate, este Dumnezeuul lui Iacob, Tatăl lui Iosif. Avram (Abiram), bunicul lui Iosif înseamnă „Tatăl meu este măreț” sau „Tată al măreției”. Îi plăceau tare mult arborii și se îngrijea de ei cu măiestrie. La întrebările ce i-au fost puse a răspuns cu dibăcie deoarece știa tot ce se putea ști despre arbori. El considera că înainte de a exista pământul, au existat copacii. A existat chiar un copac primordial, „copacul vieții”, care cuprindea în seva lui atât latura feminină cât și cea masculină, informația divină, ADN-ul primordial care nu cunoaște separare ori dezbinare. Îi mai

6 Thomas Mann, *„Iosif și frații săi”*, Vol. II, III, Editura Univers, București, 1981

spuse stăpânului său că a fost născut din „fecioară”, pentru că mama lui, timp de mulți ani nu a putut să nască, fiind stearpă. După îndelungate chinuri, la sfârșitul a douăsprezece ani de încercări, Rahela a rămas gravidă cu Iosif.

Cariera lui Iosif în casa lui Potifar, de la această discuție din grădină a pornit. Inițial a fost slujitorul personal al faraonului, iar mai apoi a fost pus în fruntea tuturor bunurilor sale, pentru următorii 7 ani petrecuți în Egipt.

Când toate popoarele din jur sărăcesc în urma secetei de 7 ani, vin în Egipt după grâne. Așa se-ntâmplă și cu seminția iudaică, printre care se află și frații lui Iosif. Acesta le oferă hrană cu condiția ca data viitoare să-l aducă cu ei pe Beniamin, fratele cel mic și pe tatăl lor, Iacob. Întâi nu se recunosc, dar ulterior când ajunge și tatăl, în urma discuțiilor purtate, misterul este elucidat, iar Iosif le oferă lăcaș la o clădire vecină. Acest lucru este puțin nefiresc, pentru că le-a dat de înțeles că el „îi susține” pe ei, cu sensul de a-i întreține. Așa ceva nu e permis în religia iudaică: părinții să fie ajutați financiar sau asistați de către copii, ori, cel puțin nu fățiș. Pentru faptul că le-a oferit cazare, nu unde locuia el, ci în altă clădire, arătând astfel o oarecare infatuare datorită condiției sale care îi facilita diferite investiții și cheltuieli bănești și de asemenea pentru faptul că i-a spus tatălui său „Eu te întrețin”, i-a venit pedeapsa divină și a murit cu 2 ani mai devreme. În tot acest timp, israeliții au ajuns în Egipt unde condițiile de trai erau prospere și, se stabilesc mai la sud, în Țara Gessen.

În urma căsătoriei lui Iosif cu Asineta se nasc doi băieți: Manase și Efraim. Cu timpul, aceștia se stabilesc în zona Muntelui Sinai și formează primele triburi israelite care ulterior vor duce la formarea poporului Israel.

Pilda lui Iosif în Egipt, relatată atât în Coran cât și în Biblie, se desfășoară într-o perioadă de transformări profund religioase. Monoteismul egiptean are un drum lung și adeseori greu de parcurs, o paralelă la povestea și traseul vieții lui Iosif. Egiptenii foloseau în limbajul curent, dar și în cel sacru, apelativul „zeu”, ca unic deținător al mântuirii, reprezentând o ființă spirituală protectoare, zeitățe a țării.

Semilună - vitraliu

Sahara occidentală

La 100 km S de Luxor, la Qurta, apar primele sculpturi în piatră, într-o galerie veche de 19.000 de ani. E reprezentat aici puternicul bour (taurul sălbatic), hipopotamul precum și alte siluete animale, dar și bărci. Acum 10.000 de ani, axa pământului s-a înclinat cu 0,5 grade, schimbând astfel clima într-un mod dramatic. Pe atunci în Egipt era savană, o regiune verde, foarte fertilă. Primii egipteni erau nomazi și se mutau în funcție de sezonul ploios.

La S-V de Aswan, la Napta Playa, 100 km Vest de Abu Simbel, apare acum 7000 de ani, cel mai vechi calendar făurit în piatră.

La sute de km spre Est ajungem la Nil. În fiecare an, la sfârșitul verii, Nilul inundă pământul din jur, începând de la prima cataractă. Inundarea Nilului era cel mai important eveniment de peste an în Egiptul Antic, asigurând hrana poporului.

Vasele de la Naqada, provincia Qena, s-au descoperit de-a lungul Nilului. Flinders Petrie descoperă vase de lut vechi de 6000 de ani. Majoritatea sunt roșii, culoarea desertului. Vasele de la Naqada, aveau reprezentat ca model principal, barca, cea care ducea corpul decedatului pe lumea cealaltă.

Prin anul 3000 î.Hr., localități răsfrânte prin deșert se unesc și devin regate.

Piatra de căpătâi a civilizației antice egiptene o reprezintă statuia lui Horus de la Nekhen, "orașul șoimului". Aici s-a găsit singura statuie de aur din Regatul Vechi. Aceasta se află în Cairo la Muzeul Național.

Paleta lui Narmer, comemorează luptele duse pentru unificarea Egiptului de Sus cu cel de Jos. Datează din anul 3000 î.Hr. În vârful paletii se află Horus cu Bat, zeița cu cap de femeie, dar urechi de vacă. La fel de bine ar putea fi vorba despre zeița Hathor, cele două fiind considerate una și aceeași zeitățe, dar cu origini diferite. Vechii egipteni au divinizat vaca în persoana lui Hathor, venerând astfel instinctele materne, familia.

Prima piramidă construită în Egipt, e considerată piramida lui Djoser și a fost ridicată pentru a comemora moartea acestuia. La Saqqara, pe lângă mormântul lui Djoser se află și mormântul lui Ty. Acesta e reprezentat pe pereții templului mortuar, mergând la o vânătoare de hipopotami, împreună cu ajutoarele sale.

La Maydum este o pictură cu 6 găște, simbol al echilibrului și armoniei în artă. Găștele sunt doar o parte dintr-o pictură mai amplă. Ele se situează la baza acesteia. Pictura egipteană, cum e redată și aici, e foarte puternică și transmite o anumită siguranță.

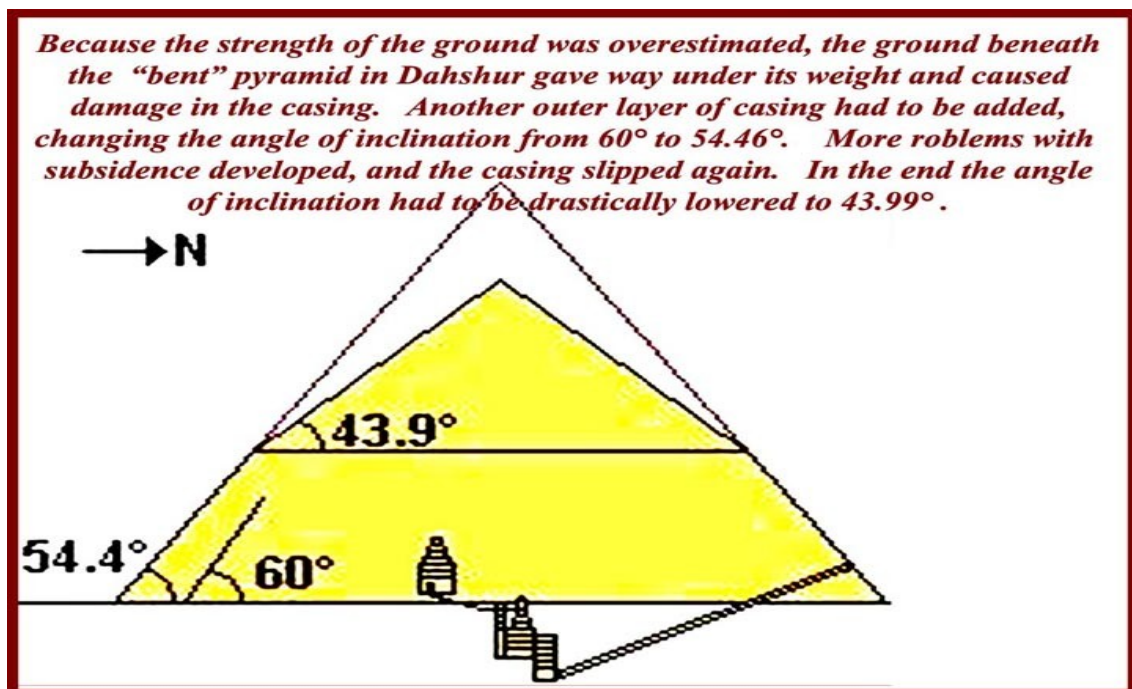
Înainte Marilor Piramide, în Egipt, construirea piramidelor se făcea din lut.

La 27 km Sud de Cairo se află Piramida în Trepte de la Saqqara, ridicată în anul 2630 î.Hr. E construită pe 7 nivele. E prima piramidă construită de egipteni în piatră. Djoser, faraon din dinastia a III-a, a fost primul care și-a construit mastaba din piatră, nu din lut. Pe mastaba se aduceau omagii și se depuneau ofrande.

Egipt – așezare geografică

Ceva mai departe, la 80 km Sud de Cairo, la Maydum, se află Piramida Surpată. A fost construită în 2575 î.Hr. de către faraonul Snefru. Se crede inițial că era o piramidă în trepte. E veche de 4500 de ani. Prima încercare de construire a unei piramide cu fețe plane a eșuat. Tehnica zidirii în consolă e prezentă aici, în camera mortuară. Reprezintă un progres în proiectare pentru acele vremuri. Pentru prima oară un faraon a fost înmormântat în interiorul unei piramide.

Piramida înclinată – schiță

Între Saqqara și Meydum se află Dashour, la 40 km Sud de Cairo. Aici se găsește Piramida Înclinată sau Teșită. A fost construită în anul 2560 î.Hr. Este înaltă de peste 100 de metri. Se crede că pietrele neuniforme din care a fost construită piramida au făcut ca aceasta să se curbeze. În loc de 60', e curbată la 43,99'. E cea mai grandioasă construcție de până atunci. E a doua piramidă construită de Snefru. Camera mortuară are 70 metri pătrați. Tavanul e înalt de 30 de metri.

Situată pe Platoul Gizeh, Marea Piramidă a lui Keops, a rămas timp de 3800 de ani, cea mai înaltă clădire din lume. Pentru construirea acesteia s-a ridicat un oraș al „lucrătorilor”, de aproximativ 5800 de persoane, care beneficiau inclusiv de servicii medicale. „Satul lucrătorilor” cum îl numesc unii, a fost descoperit în 1987.

Mormântul lui Keops din Marea Piramidă, e situat la Sud-Est față de piramida însăși, aflându-se pe linia de orientare a orașului Heliopolis, locul de rugăciune și cinstire a zeului Ra. Astăzi, Heliopolis este un cartier din Cairo.

Piramida are 230 metri la bază, iar galeria internă are 8 metri înălțime. S-au construit 147 metri de fiecare parte a piramidei și s-a ajuns în același punct.

A fost finalizată în anul 2550 î.Hr. Keops a adoptat tehnici noi. Pentru prima oară, suprafața blocurilor de piatră e plană. Orizontalitatea pietrelor e perfectă.

Camera mortuară e construită integral din granit roșu, inclusiv sarcofagul, ceea ce era foarte scump la acea vreme. Dacă înainte mormintele erau construite în consolă, cu vârf, ca un con, aici tavanul e construit orizontal, plan, pe sistem de console suprapuse, pentru a prelua greutatea camerei mortuare.

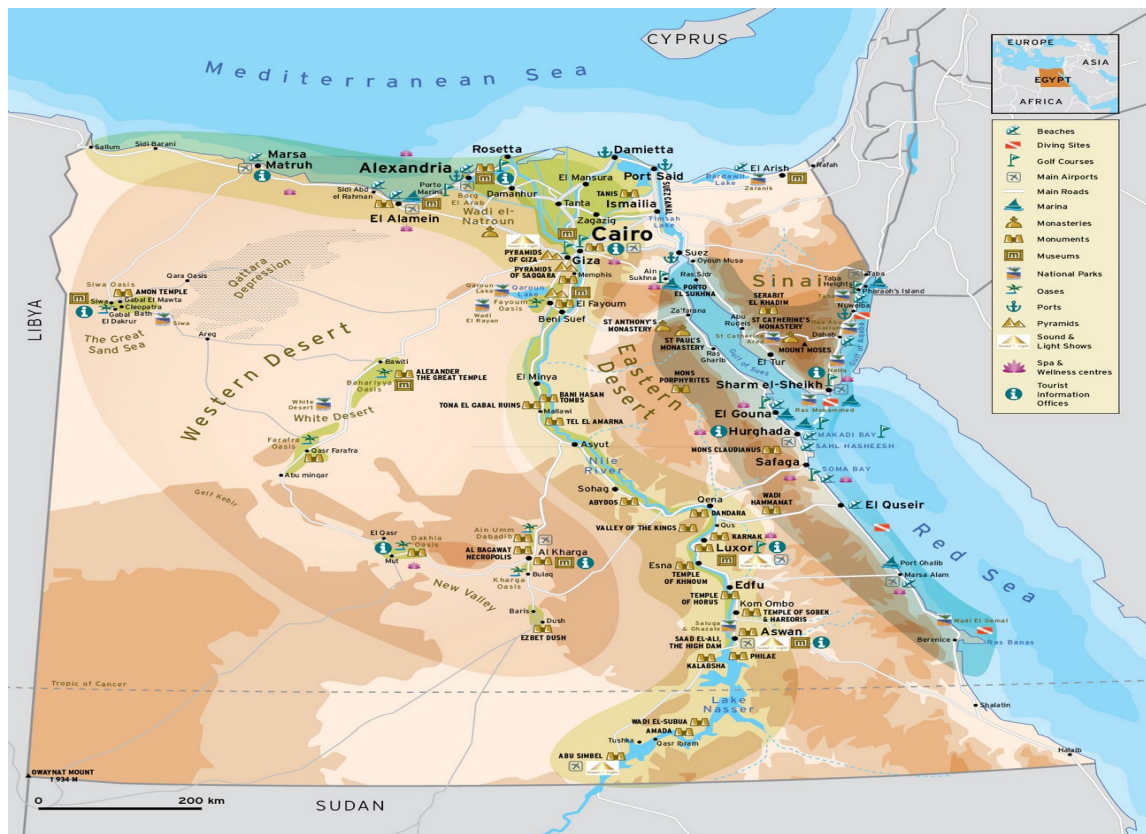
Keops a fost al II-lea faraon din dinastia a IV-a. Dinastiile III, IV, V și VI sunt grupate sub titulatura de Regatul Vechi. În perioada dinastiilor V și VI, au început să se așeze mici obeliscuri în fața mormintelor.

Piramida lui Keops

La 1000 de ani după construirea piramidelor, faraonii au început să fie înmormântați la 700 km spre Sud, în Valea Regilor. Între secolele XVI și XI î. Hr. aici s-au săpat primele morminte în stâncă.

Egipt – Caleidoscop turistic

Egipt – hartă administrativă

Numele arab, oficial al Egiptului este de origine semitică, însemnând cel mai probabil „o țară”.

Egiptul este singura țară din Africa ce leagă Nordul Africii de Orientul Mijlociu. Acoperind o suprafață de 1.000.000 kmp., țara este situată la răscrucea dintre Africa, Europa și Asia.

Istoria țării este o succesiune de invazii, de perioade de glorie, de bătălii și de victorii, se arată pe site-ul Autorității Egiptene de Turism. Egiptul de azi e un caleidoscop turistic, un contrast între perioadele sale istorice, de la Egiptul Antic la Imperiul Roman, de la dinastiile islamice și până în zilele noastre, la Egiptul modern.

Se învecinează cu Israel și Fâșia Gaza la Est, cu Sudan la Sud și Libia la Vest. Are ieșire la Marea Mediterană la Nord și la Marea Roșie la Est.

Capitala Cairo, este un important centru cultural al lumii arabe și cel mai mare oraș din Africa, cu peste 18 milioane de locuitori. Cairo, Al-Qahirah în arabă, însemnând „cea triumfătoare”, este localizat în Nord-Estul țării, lângă Delta Nilului.

Orașul modern de astăzi, a fost întemeiat de către Dinastia Fatimidă în anul 969. Cairo mai este numit și „Orașul celor 1000 de minarete” sau „Perla Orientului”, cum le este cunoscut multora. Cel de-al doilea oraș ca mărime este Alexandria. Alte orașe mari sunt Luxor, Aswan, Mansoura, Assiut, Tanta.

Relieful Egiptului este dominat de fluviul Nil, care îl străbate de la Sud la Nord pe o distanță de 1530 km, fără afluenți, trecând prin Aswan și Luxor și, vărsându-se în Marea Mediterana la Nord de Cairo. Nilul Alb și Nilul Albastru se unesc în Sudan la Khartum, unde formează Nilul propriu-zis, lung de 6695 km, cel mai lung fluviu din lume. Barajul din Aswan sau „Saad Al Aali” a fost construit între 1960 – 1970, sub mandatul președintelui Gamal Abdel Nasser (1956 – 1970). După construirea barajului s-a format Lacul Nasser, cel de-al 3-lea rezervor de apă din lume. Producerea de energie electrică a început în 1967, când barajul a ajuns la capacitatea sa maximă. Circa 17% din lacul de acumulare se află pe teritoriul Sudanului, cele două țări având un acord comun privind distribuția apei.

Barajul din Aswan – secțiune transversală la centrala electrică

Barajul din Aswan – vedere panoramică

Centrala electrică din Aswan

95% din suprafața țării este acoperită de deșert. Această imensă regiune aridă este întreruptă pe alocuri de oaze precum Siwah, Bahariya, Kharga, Dakhla sau Faiyum (o oază artificială).

Dincolo de Canalul Suez, în Nord-Estul țării, se află Peninsula Sinai, cu aspect de podiș în Nord și muntoasă în Sud. Considerată parte a Asiei, peninsula este mărginită la Nord de Marea Mediterană și la Est de Golful Aqaba.

În Egiptul Antic, pe vremea faraonului Tutmes, de aici se exploata cuprul, cunoscut sub numele de „komt”. Printre ale utilizări, cuprul era folosit la colorarea sticlei în albastru, considerat fiind ca piatră scumpă.

Muntele Sinai – vedere din satelit

Regiunea Goshen/Gessen (unde s-au stabilit evreii/iudeii), această fâșie îngustă de teren arabil, reprezenta o prestabilită cale de acces spre Egipt, care făcea legătura cu ruta ce lega Sinai de Canaan, cunoscută drept Ruta Shur (Calea/Drumul) din Biblie sau „The way of Shur”.

De-a lungul istoriei, importanța Regiunii Sinai s-a datorat locației în care se află, ca și puncte de legătură între Africa și Asia. În urmă cu 5000 de ani, egiptenii și canaanenii au trecut pe la Nord de Sinai în scop comercial, iar puncte cheie pentru comerț au fost înființate în sudul Canaanului. De-a lungul perioadei faraonice, această rută a fost crucială și de aceea, apărată cu regularitate pentru a păstra interesele vitale ale Egiptului. La sfârșitul perioadei faraonice, Nordul Sinaiului s-a dezvoltat ca un pasaj de trecere pentru călătorii și comerț până în perioada creștină. După invazia arabă în Egipt și Nordul Africii, ruta ce trecea prin Sinai cunoscută drept „Calea de pelerinaj” (The Way of the Pilgrimage) sau Darb El-Hajj, a devenit principala rută terestră pentru pelerinii musulmani care plecau din Egipt spre Mecca.

Clima este mediteraneeană pe litoralul nordic și în zona de deltă. Alexandria, oraș situat pe coasta de Sud a Mediteranei, beneficiază de frecvența ploilor pe timpul iernii. Pe o fâșie foarte îngustă a coastei de Nord, precipitațiile pot ajunge și până la 170 mm, în perioada Noiembrie – Martie.

Zăpada cade pe Munții Sinai precum și în anumite orașe de pe coastă. S-a întâmplat ca în diferiți ani, poate după zeci sau chiar sute de ani în anumite cazuri, să ningă și în unele orașe din interiorul țării. De exemplu în iarna 2013-2014 a nins inclusiv la Marea Roșie în Port Galib.

Pentru restul teritoriului predominantă este vremea caldă, caniculară adesea, cu temperaturi ridicate mai tot timpul anului, beneficiind de o climă tropical-deșertică.

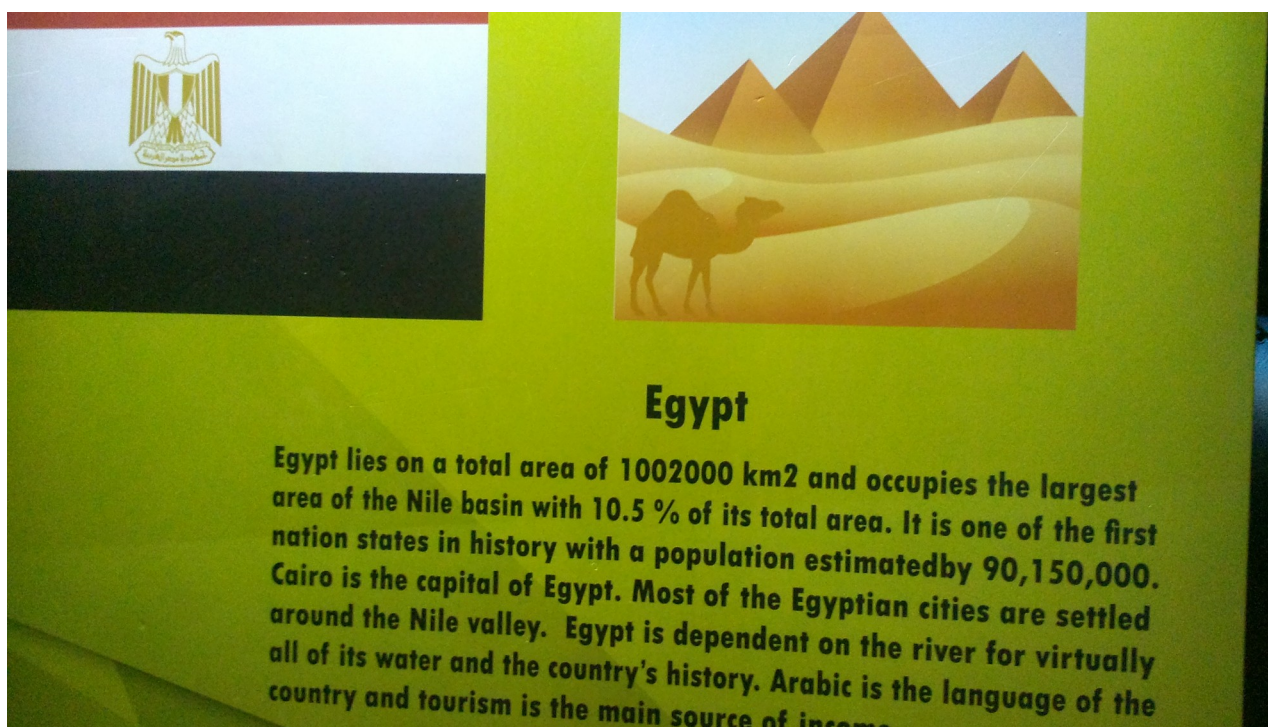
Vara, temperaturile variază între 27-32' C până la 42' C pe coasta Mării Roșii. Mediile temperaturilor pe timpul iernii se situează între 13' și 21' C. Khamaseen ori Hamsin, este vântul care bate dinspre sudul Egiptului, de obicei primăvara sau vara, care aduce nisip și praf și care face ca temperatura să urce până la 38' C.

Povestea Nilului

Egiptul, cea mai veche țară din lume, a stârnit dintotdeauna un interes deosebit prin misterul cu care a fost învăluit timp îndelungat, fiind astăzi o țară recunoscută drept izvor viu al civilizațiilor clasice.

Egiptul reprezintă un ansamblu de ținuturi grupate în jurul unei singure axe vitale, valea fluviului Nil.

Nilul izvorăște din Rwanda, de lângă Lacul Victoria. Este singurul fluviu care are cursul dinspre Sud spre Nord. Toate celelalte izvorăsc din Nord și curg spre Sud. De la Cairo până la locul unde izvorăște Nilul sunt 6550 km.

***Egipt** - legendă*

Pe baza unor studii recente asupra rocilor prelevate de pe tot cursul Nilului și în urma simulărilor pe calculator, oamenii de știință au ajuns la concluzia că, Nilul este unul dintre cele mai vechi fluvii din lume. Acesta curge prin Africa de peste 30 de milioane de ani, fiind așadar de șase ori mai bătrân decât se credea până în prezent.

După examinarea rocilor, cercetătorii au stabilit că, fluxul spre Nord al marelui fluviu este menținut de mișcările din mantia terestră de sub el. Depozitele de sedimente transportate de Nil până la vărsare sunt identice cu rocile vulcanice

existente în munții etiopieni. Se pare că, în urmă cu 40 de milioane de ani, în Africa au existat puternice mișcări tectonice, care au dus la ridicarea bruscă, pe o arie largă, a solului. Lava ieșită la suprafață s-a transformat treptat în albia viitorului fluviu (Nil). Izbucnirile de magmă au condus la crearea munților etiopieni, ceea ce a contribuit la menținerea cursului fluviului către Nord și nu spre Vest, către oceanul Indian, la fel ca multe alte cursuri de apă de pe teritoriul Africii.

Pe vremea când s-au construit piramidele, Nilul trecea prin spatele lor. Granitul roșu a fost adus din Aswan, se presupune cu ajutorul ambarcațiunilor și printr-o atentă studiere a curenților fluviului. Era folosit la lăcașul interior și la templele din jurul piramidelor. Până acum 1000 de ani Nilul trecea pe lângă piramide.

Întreaga viață a egiptenilor s-a desfășurat dintotdeauna în jurul Nilului. Istoricul grec Herodot spunea: *„Egiptul este pentru egipteni un pământ cucerit și un dar al fluviului”*.

Nilul, sursa vieții, părintele spiritual al locuitorilor din Mitraim, aducea în aceste ținuturi sterile, apa dătătoare de viață. La începutul mileniului IV î.Hr. comunitățile de oameni s-au strâns de-a lungul fluviului, trăind din vânătoare și pescuit.

În antichitate, jumătatea lunii septembrie era perioada din an când apele fluviului Nil creșteau și inundau terenurile din jur. În semn de recunoștință egiptenii rosteau rugăciuni de mulțumire pentru bogăția recoltelor și se închinau zeului lor suprem. Viața egiptenilor antici a fost dintotdeauna strâns legată de Nil și de revărsările lui anuale, iar cunoașterea datei la care Nilul inundă pământurile a devenit imperios necesară. De aceea ei au adoptat un calendar care să cuprindă perioadele de revărsare ale fluviului, aferente celor 3 sezoane (fiecare a câte patru luni): inundația (Akhet), revărsarea (Perit) și recolta (Chenui). Calendarul egiptean a fost primul calendar din istorie.

Nilul – în aval

Nilul – malul vestic

Calendarul egiptean:

ACHET, perioada inundării: 15 iunie-15 octombrie (Toamna)

PERET, timpul semănatului: 15 octombrie-15 februarie (Iarna)

SEMU sau CHENUI, timpul recoltatului: 15 februarie-15 iunie (Vara)

După retragerea apelor, în fiecare vară, mîlul gros și umed primește sămînța. Apele Nilului abundau în pește, iar împrejur trăiau o mulțime de păsări (ibiși, rațe, gâște) și animale (rinoceri, crocodili, lei, gazele, antilope). Oamenii creșteau plante care aveau mai multe întrebuințări. Cele mai cunoscute sunt: trestia, lotusul și neegalatul papyrus. Tulpina acestuia se folosea pentru construirea luntrelor și pentru pregătirea materialului cu același nume, papyrusul, ce era folosit la scris.

Pe scurt, Nilul, prin binefacerile sale, întrece toate celelalte fluvii. Apele sale cresc...într-atît, încât revărsările sezoniere cuprind tot Egiptul. Nilul aduce atunci...nămol nou...sursa vieții.

Deoarece apa fluviului curgea încet, oamenii au ridicat mici diguri pentru a o capta și ulterior a o împrăști peste pămînturi.

Fluviul prilejuiește atâtea înlesniri pentru agricultură și atâtea foloase pentru oameni, încât majoritatea oamenilor nu fac decît să pună sămînța în pămînt, să aducă vitele să calce sămînța, iar după cîteva luni se întorc pentru seceriș.

Alții, după ce trec cu plugurile peste ogoarele inundate, strîng din belșug roadele, fără prea multă osteneală.

...Din pricina primejdiilor ce survin odată cu ridicarea nivelului apei, s-a construit la Memphis un „Observator al creșterii apelor Nilului” unde se măsoară cu exactitate cu cît a crescut nivelul fluviului. Cei care au datoriat să se ocupe de acest lucru, trimiteau scrisori prin regat, indicînd cu precizie numărul de coți sau degete cu care a crescut Nilul și arătînd măsurile care se impun pînă la momentul în care vor

*Începe să scadă.*⁷

„Stela foamei”, o tăbliță cu 32 de rânduri, a fost descoperită în 1889 pe insula Sehel de către Charles Edwin Wilbour. Textul se referea la seceta din anul 2700 î.Hr., când, din cauza nivelului scăzut al Nilului, locuitorii Egiptului Antic sufereau de foame. Zeul Hnum a pus capăt secetei, după ce regele Kharser i-a adus ofrandă o bucată de pământ.

Iată un crâmpei dintr-un imn egiptean vechi în care e preaslăvit în cânt Nilul:

„Salut ție Hapi (Nil), care vii pe acest pământ ca să dai viață Egiptului, tu care-ți învâului sosirea în întuneric!

Hapi, părinte al zeilor, venirea ta umple de bucurie inimile oamenilor, abundența răsare în urma ta, hrana se află în vârful degetelor tale!”...

Thomas Mann, în cartea sa „Iosif și frații săi”, aduce o completare semnificativă măreției Nilului, cel abundent și dătător de viață:

*„În perioada ploilor, pâraie de munte, saturate cu praf de pietre măcinate mărunț se prăbușesc din Alpii Etiopiei, din munți la vale și se adună în cele două cursuri de apă ce constituie, trecutul viitorului fluviu, Nilul Albastru și Atbara, care abia mai târziu în spațiu, la Chartum și Berber, ajung în același pat, devenind, pur și simplu, Nilul, fluviul creator. Căci această albie mică este umplută treptat, spre miezul verii, cu cantități atât de uriașe de apă și mâl suspendat în ea, încât fluviul se revarsă până departe peste maluri, ceea ce i-a și adus numele de Exuberantul; și durează luni până ce, la fel de treptat, se întoarce iarăși între malurile sale....pe pământul rodnic al țării Keme.”*⁸

Satul nubian – vedere de pe Nil

7 Eliza Bichman și Lucia Georgian, „Istoria antică, Manual pentru clasa a V-a”, Ediție Revizuită, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1988

8 Thomas Mann, „Iosif și frații săi. Iosif hrănitorul”, În românește de Peru Năvodaru, Vol. III, Editura Univers, București, 1981

Fluviul care ia naștere din marile lacuri de la Ecuator, are datorită acestei realități, parte de ploi ecuatoriale regulate pe tot parcursul anului. Nilul Albastru, Atbara și Sobat, i-au naștere în Munții Etiopiei. Nilul nu aduce doar apă. Viitura pornită în Mai-Iunie de la Tropice, ajunge în Egipt în Iulie, încărcată cu mâl dislocat bogat în nutrienți, de pe înaltele platouri ale Abisiniei. Până în zilele noastre, solul este atât de fertil, încât permite două sau trei recolte anuale. De aceea, egiptenii au omagiat dintotdeauna binefacerile Nilului în imnuri de slavă: *„Onoare ție Hapi, ieși din pământ și vino pentru a da viață Egiptului; tu, șuvoi care se-ntinde peste livezi pentru a da viață tuturor celor cărora le este sete. De cum el se ridică, pământul strigă de bucurie, toate burțile se înveselesc, toate spinările se scutură de răs”*.⁹

Dar al Nilului, Egiptul a fost și rămâne rezultatul capacității umane de a se dezvolta prin intermediul invenției, motivației și creativității. Egiptenii antici doreau să facă lumea un loc mai bun.

Înainte de a exista Egiptul și poporul egiptean, a existat Nilul. În sec. al V-lea î.Hr., istoricul grec Herodot scria: „Egiptul este un dar al Nilului”. În jurul anului 2700 î.Hr., în timpul celei de-a Treia Dinastii, în Egipt exista prosperitate, o forță de muncă uriașă, un sistem eficient de transport pe apă, ceea ce a permis și, a condus ulterior la construirea piramidelor de la Gizeh.

Plaja nubiană (Aswan) – croazieră de o zi

9 Jean Vercoutter, "Egiptul antic, 43", Editura Corint, București, 2002

Riviera Mării Roșii

Pentru cei care au ocazia sa viziteze Egiptul, recomand perioadele Martie – Mai și Septembrie – Noiembrie când temperaturile sunt mai blânde. Pe tot parcursul anului, temperatura apei din Marea Roșie este în medie 23'/24' C, fiind o mare în interiorul continentului și formând un ecosistem unic.

Bogăția florei și faunei se datorează locației geografice unice. Două treimi din suprafața mării se află în zona de climat tropical și o treime în zona subtropicală. În mare nu se revarsă nici un râu. Singura sursă de apă din Marea Roșie este curentul maritim dinspre golful Andaman, prin strâmtoarea Bab El Mandeb în Sud. Mai mult, curentul de intrare, este de 3 ori mai puternic decât curentul de ieșire. Nivelul apei mării este susținut prin evaporare intensivă. Lipsa râurilor revărsate, principala sursă de poluare, conduce la faptul că Marea Roșie, pe bună dreptate, poate fi considerată cea mai curată mare din lume.

Marea Roșie – golful Abu Dabab

Port Ghalib – cornișă la Marea Roșie

Faună marină

Golful Abu Dabab

Coasta Mării Roșii se întinde pe o distanță de aproximativ 800 km pe țărmul mării, până la granița cu Sudanul în Sud. Riviera Mării Roșii cunoaște în prezent cea mai mare dezvoltare economică, grație atracției turiștilor pentru climatul său cald pe tot parcursul anului, a apelor azurii, a complexelor turistice de pe plajă și a numeroaselor specii de plante și pești exotici, care au transformat zona într-un paradis al amatorilor de diving. Numeroase locații de pe Rivieră au statutul de rezervație naturală, datorită formelor geologice unice, dar și a florei și faunei specifice zonei.

Cele mai populare stațiuni sunt: Hurgada, El Gouna, Safaga, Marsa Alam pe țărmul vestic al Mării Roșii și Sharm El-Sheikh, Dahab și Taba în Peninsula Sinai.

Câteva dintre obiectivele turistice cu care Egiptul se mândrește sunt cuprinse în Patrimoniul Mondial UNESCO: Teba și necropolele sale, centrul istoric din Cairo, emblematicele piramide din Gizeh, orașul antic Memphis, monumentele de la Abu Simbel și Philae, Edfu și Esna, Mănăstirea Sfânta Ecaterina de pe Muntele Sinai și Wadi El-Hitan sau Valea Balenelor.

Plin de magie și mister, cu atracții turistice unice, cu nenumărate locuri de văzut și lucruri de făcut, cu un climat excelent, cu o bucătărie delicioasă și sănătoasă, dar și cu oportunități infinite de shopping, Egiptul rămâne una dintre cele mai căutate destinații turistice din lume.

Marina, Port Ghalib
- siaj

Stațiuni la Marea Roșie

Când vine vorba de petrecerea timpului liber, fiecare dintre noi avem preferințele noastre. Dar când vorbim despre vacanțe, concedii, excursii de neuitat, negreșit gândul ne sare la vară, la mare, la soare pentru marea majoritate, cred eu. Cui nu-i place să călătorească și să aibă aventuri?

Plajele din Egipt sunt literalmente un colț de rai. Hotelurile și stațiunile au grădini luxuriante, ocazie bună de relaxare alături de o băutură răcoritoare la umbra unor palmieri. Chiar și în sezonul de vârf, există loc pentru toată lumea pe plajele cu nisip arzător, grație varietății și multitudinii de stațiuni dintre care turiștii pot alege. Aceste locuri sunt preferate pentru exotismul lor, pentru apa incredibil de limpede și caldă, pentru prețurile relativ mici.

SHARM EL SHEIKH

Cunoscut și sub denumirea de „Orașul păcii”, din pricina numeroaselor conferințe de pace care au avut loc în această zonă, Sharm El Sheikh a fost o perioadă sub ocupație israeliană. A fost înapoiat Egiptului în 1982, conform Tratatului de Pace Israelo – Egiptean din 1979. Astăzi, stațiunea a devenit unul dintre cele mai mari centre de scufundări din Egipt, având firme de scuba diving, care se ocupă de instruirea turiștilor. Peisajele seduc prin panoramele care amestecă munții cu marea, cu deșertul, cu grădinile luxuriante ale hotelurilor, corturile colorate ale beduinilor și cerul senin pe tot parcursul anului. Pe lângă excursii pe cai sau pe cămile, în deșert, pe lângă sporturile acvatice, turiștii găsesc aici cazinouri, discoteci, cluburi de noapte, spa-uri, terenuri de golf etc. Din Sharm El-Sheikh se fac excursii în primul și cel mai renumit parc național de la Marea Roșie, Ras Mohamed. Rezervația subacvatică de aici, cu recifuri stratificate de corali a intrat în patrimoniul UNESCO.

Odată ajunși în Peninsula Sinai, cei care doresc experiențe inedite pot să facă o vizită la Muntele lui Moise și Mănăstirea Sfânta Ecaterina. Pentru aceasta este necesar să se consulte site-ul www.mae.ro pentru a se informa asupra siguranței și stabilității geopolitice din zonă. Se știe că pe teritoriul Egiptului au avut loc atacuri teroriste în care și-au pierdut viața numeroși cetățeni străini.

HURGADA

Hurgada a fost întemeiată la începutul sec. al XX-lea, ca o mică așezare de pescari, iar începând cu anii 80', s-a transformat în una dintre cele mai importante stațiuni turistice de pe litoralul Mării Roșii. Mărginită de Deșertul Sahara la Vest, stațiunea Hurgada se întinde pe o suprafață de 40 km de-a lungul țărmului Mării Roșii și este împărțită în 3 zone: Downtown (El Dahar) este partea antică, Sekalla cea modernă și El Korra Road cea mai recentă zonă. În Sekalla sunt numeroase hoteluri, la Dahar este bazarul și marea majoritate a obiectivelor turistice. Plaja din Hurgada este una dintre cele mai populate din întreaga țară, datorită frumuseții acesteia, a nisipurilor aurii și a apei cristaline ce pot fermeca pe oricine ajunge aici. În sezonul turistic, populația Hurgadei se triplează. În apropiere de stațiune se află Aeroportul Internațional Hurgada.

Hurgada – Hotel Montillon Grand Horizon

Hotel Montillon Grand Horizon – vedere la piscină

DAHAB

La aproximativ 80 de km. Nord-Est de Sharm El-Sheikh se află orașelul Dahab. Satul pescăresc de odinioară este considerat unul dintre cele mai prețioase locații pentru scufundări din zona datorită unui loc celebru: Blue Hole – un fel de peșteră subacvatică cu o lățime de 50 metri și o adâncime de 100 metri.

Dacă Hurgada este renumită pentru serviciile all-inclusive destinate atât cuplurilor cât și familiilor cu copii, Sharm El-Sheikh de asemenea, oferă servicii variate în acest sens cu pretenția de a fi o stațiune luxoasă și elegantă, Dahab rămâne micul paradis al valurilor noi de turiști care vor să-i cunoască farmecul de altă dată. Dezvoltatorii locali au mizat pe proximitatea mării și posibilitatea practicării diverselor sporturi de apă și în special pentru a face scufundări.

Doi factori naturali au determinat soarta stațiunii Dahab. Primul se referă la faptul că există vânt pe tot parcursul anului, excepție făcând doar câteva zile când vântul nu bate deloc. De aceea, Dahab este destinația ideală pentru iubitorii de yachting, windsurfing și kiteboarding, vântul fiind prezent aproximativ 300 zile pe an. Al doilea factor este apropierea țărmului opus al Peninsulei Arabe, fiind la numai 25 km. distanță. Nu sunt valuri mari, iar marea este întotdeauna calmă. Dahab este așadar o stațiune preferată pentru sporturile nautice, dotată cu unități de închiriere a echipamentelor și ambarcațiunilor necesare activităților distractive specifice.

EL GOUNA

Situată la 20 km Nord de Hurgada, El Gouna este una dintre cele mai noi și atractive stațiuni la Marea Roșie. De-a lungul celor 10 km de plajă, hotelurile moderne și luxoase, restaurantele, barurile, terasele și magazinele sunt răsirate pe mai multe insulițe și lagune de o frumusețe aparte. De aceea, El Gouna mai este denumită și „Mica Veneție a Egiptului”.

Locația a fost transformată în stațiune turistică de către Samih Sawiris, care s-a ocupat de deschiderea lanțurilor hoteliere din El Gouna, astfel încât să susțină o zonă perfectă pentru vacanțe la mare. Ansamblul de insule dispune și de plaje mai retrase, sălbatice, pentru cei ce doresc mai multă liniște și relaxare. Pe lângă cele private, principalele plaje rămân Zeytuna și Mangroovy.

Posibilitățile de distracție sunt diversificate, în stațiune funcționând: centre de scufundări și sporturi acvatice, baza hipică, teren de golf, cazinouri, bazaruri, discoteci, cluburi de noapte și de internet.

SAHL HASHEESH

Sahl Hasheesh este unul dintre cele mai frumoase golfuri din Marea Roșie și este situat la aproximativ 18 km de Aeroportul Internațional Hurgada. Stațiunea cu același nume, relativ nouă în Egipt, promite să devină o adevărată atracție de pe Riviera Mării Roșii.

Proiectul stațiunii a fost realizat de renumitul arhitect Lord Norman Foster, care a mizat în primul rând pe menținerea peisajului și păstrarea mediului natural al zonei. Sahl Hasheesh a fost creat pentru a deveni cea mai mare și mai importantă stațiune turistică de pe coasta Egipteană a Mării Roșii, din care nu lipsesc nisipul alb, corali multicolori, stâncile din împrejurimi și bineînțeleles apa, de un azur neegalat. Stațiunea este ofertantă în centre turistice, hoteluri, restaurante, cluburi, centre comerciale, dar și de agrement.

MAKADI

Makadi Bay este o stațiune relativ nouă, aflată la 30 km Sud de Hurgada. Este o oază de liniște, situată într-un golf natural deosebit, amplasată între dunele deșertului și un impresionant lanț muntos, ce creează un peisaj idilic. Aici nu există zone rezidențiale, Makadi fiind dedicată turismului în totalitate. Având plaje întinse, este locul ideal pentru vacanțele cu familia ori cu prietenii, departe de ochii lumii. Apropierea de Hurgada facilitează accesul la o mulțime de atracții turistice și o mare

varietate de activități pe timpul zilei, dar și pe timp de noapte pentru cei mai aventuroși. Pentru a ajunge în Hurgada, se poate lua taxiul, dar se pot organiza chiar și grupuri mai mici de 3, 4, persoane, pentru un cost eficient.

Makadi Bay este renumită pentru hoteluri de lux la preț accesibil, soare tot timpul anului și plaje aurii, perfecte atât pentru vacanța de vară cât și pentru vacanța de iarnă, destinată turiștilor de toate vârstele.

SOMA BAY

Soma Bay este o denumire recentă a peninsulei în care se află stațiunea cu același nume. Hărți maritime și diagrame egiptene deopotrivă fac referire la „Ras Abou Soma”, așa cum era cunoscută cu câteva decenii în urmă.

Aflată la 45 km Sud de Hurgada, Soma Bay este o stațiune retrasă, o peninsulă înconjurată de mare, ideală pentru cei care doresc să se relaxeze în lux. Drumul privat ce duce până la stațiune este primul indiciu al unei locații sofisticate. Soma Bay dispune de 5 complexe ce oferă servicii de cazare, alimentație și agrement, în special pentru amatorii de scufundări, dat fiind faptul că în jurul peninsulei se află o serie de locații perfecte pentru explorarea vieții marine. În plus, vânturile și curenții de aici favorizează sporturile nautice cum ar fi: windsurfing-ul, kitesurfing-ul.

Soma Bay – plajă

PORT GHALIB

Port Ghalib se întinde pe riviera sudică a Mării Roșii, la doar 5 km de Aeroportul Internațional Marsa Alam. Se află la 67 km distanță față de orașul Quseir și la 65 km față de Marsa Alam. Este o stațiune de talie internațională, total distinctă față de celelalte din regiune prin activitățile pe care le desfășoară în cadrul comunității, prin varietate și posibilități de distracție multiple atât pentru localnici cât mai ales pentru turiști. Există aici pe lângă grădinițe și școli un Centru de Conferințe Internaționale cu o suprafață de 1950 metri pătrați. Portul maritim Port Ghalib este cunoscut oficial din 2002 și reprezintă poarta de intrare în Egipt a unui număr tot mai mare de vase ce navighează din Sud, de la Marea Roșie, spre Nord, la Marea Mediterană, aici existând un punct de control reprezentând autoritatea portuară.

Port Ghalib este o stațiune de lux cu o istorie de peste 7000 de ani ce reprezintă Egiptul în cele mai bune moduri posibile, oferind o paletă largă de servicii turistice.

Port Ghalib este o locație unică la Marea Roșie ce oferă croaziere de tip safari către unele dintre cele mai importante parcuri naturale acvatice, cum sunt: Reciful de corali Daedalus, Insula Fraților, Insula Zabargad și Insula Pietroasă. Nisipul auriu și marea bogată în specii unice de pești exotici precum și gama variată de corali asigură destindere și distracție la maxim pentru iubitorii de natură.

Port Ghalib – Hotel Crowne Plaza

Port Ghalib – taxi local

Port Ghalib – promenadă

Port Ghalib – Marina Bay

MARSA ALAM

Marsa Alam este stațiunea ideală pentru turiștii dornici de relaxare și scufundări. Marea este limpede, iar câmpurile de mango și palmieri dau un farmec aparte locului. Orașul s-a dezvoltat mai ales după deschiderea aeroportului local, care a facilitat accesul în zonă. Marsa Alam dispune de o serie de plaje superbe ce continuă să atragă turiști, fie pentru relaxare, fie pentru practicarea diverselor sporturi acvatice. Scufundările sunt foarte apreciate aici, mai ales în Abu Dabab, pentru că flora submarină și fauna ce include broaște țestoase, caracatițe, lamantini, meduze și multe altele fascinează și încântă prin unicitate.

Iată câteva dintre cele mai frumoase plaje din Egipt, recunoscute ca atare la nivel internațional și deosebit de apreciate de turiști. Astfel că Marea Roșie ar putea deveni următoarea dumneavoastră destinație de vacanță, loc în care să vă bucurați de bogățiile naturale ale zonei și să savurați clipe de neuitat alături de cei dragi.

Marsa Alam – stațiune la Marea Roșie

Monumente și temple de vizitat

Destinație turistică supremă, Egiptul găzduiește cele mai spectaculoase construcții antice, de la misterioasele și uimitoarele piramide din Gizeh, la templele din Abu Simbel, Esna, Edfu, „complexul muzeal în aer liber” cum a fost numit Templul din Luxor și multe altele.

Pentru început aș recomanda o vizită la Cairo pentru a-i cunoaște tainele și a pătrunde în atmosfera orașului de altă dată care nu conține să uimească. În Cairo există aproximativ 80 de hoteluri de 4 și 5 stele. Este un oraș vibrant, incitant, exotic, fascinant și primitiv unde turiștii se pot delecta și pot vizita numeroase cinematografe, teatre și malluri moderne, dar mai ales monumentele antice, moschei, biserici copte și piețe tradiționale (souk). Edificator în acest sens este pitorescul bazar Khan El – Khalili situat în centrul istoric al orașului, un labirint încântător de străduțe aglomerate, zgomotoase, pline de culori și arome, unde turiștii sunt atrași de multitudinea de oferte, de la mirodenii, condimente, suveniruri până la obiecte din aur și argint ori pietre semiprețioase. Comercianții vor căuta să ofere produse de calitate și nu va lipsi ceaiul de mentă sau hibiscus alături de o povestioară, o mică incursiune în vremurile de altă dată, pentru ca turiștii să se simtă relaxați și bineveniți ori de câte ori au ocazia.

Cairo – Muzeul Național (interior)

Cairo – Muzeul Național (intrare la muzeu)

Muzeul Național din Cairo - emblema

Tot în centrul orașului se află și Piața Tahrir sau Piața Libertății, unde au avut loc revoltele din toamna anului 2013, repercursiune a mișcării de eliberare populară, „Primăvara arabă”. În partea din dreapta a Pieței Tahrir, pe cornișa Nilului, se află Muzeul de Egiptologie, unul dintre cele mai importante obiective de vizitat în Cairo, unde sunt expuse peste 120.000 de piese, majoritatea obiecte de artă. Există o sală special amenajată, dedicată faraonului Tutankhamon, nelipsită fiind renumita-i mască, confecționată din aur și pietre semiprețioase ca: lapis lazuli, obsidian, cuarț și turcoaz. Impresionante sunt și celelalte exponate, printre care bustul lui Amenhotep IV, cunoscut în istorie sub numele de Akhenaton - faraonul „rebel”, grupul statuar format din regele Amenhotep III și soția sa, regina Tiye cu cele 3 fiice ale lor, precum și stela lui Merneptah, descoperită de Flinders Petrie în 1896. O altă atracție a Muzeului Egiptean din Cairo o reprezintă Sala Mumiilor Regale, unde vizitatorii pot vedea 9 mumii faraonice.

Muzeul Național – vedere panoramică

Cairo – Piața Al Tahrir

Complexul Qualahun din Cairo găzduiește cel mai vechi spital din lume. Ușile complexului au fost deschise pentru prima oară în anul 1285. În centrul clădirii e camera sultanului Qualahun, cel care a întemeiat spitalul.

Cairo islamic mai este reprezentat de Moscheea și Școala Sultanului Hassan, unul dintre cele mai frumoase exemple de arhitectură mamelucă, El Nasser Barquq, un complex medieval de moschei, mausolee și școli și Muzeul Islamic, ce adăpostește opere de artă din întreaga lume musulmană.

Alte atracții sunt: Sinagoga Ben Ezra, Biserica Suspendată închinată Maicii Domnului sau „Mullaqah”, Moscheea de Albastru a lui Muhammad Ali și Moscheea lui Ibn Tulum, cea mai mare din Cairo dar și fostul sediu administrativ de odinioară.

O vizită la Cairo nu ar fi completă fără o oprire la Platoul Gizeh pentru a admira piramidele și Sfinxul. Fascinante rămân serile în care, turiștii organizați în grupuri de meditații, iau parte la spectacolul nocturn de la piramide, „un amestec uluitor de muzică și lumină ce reînvie istoria antichității.”¹⁰ Cele 3 piramide ale lui Keops, Kefren și Mykerinos, tată, fiu și nepot, au întrecut testul timpului, prima și cea mai mare dintre ele, fiind considerată una dintre cele 7 minuni ale Lumii Antice.

10 Arina Avram, „Marile orașe ale lumii. Enciclopedie”, Editura Tritonic, București, 2004

Sfinxul și Piramida lui Keops

Sfinx – vedere laterală

Platoul Gizeh (Cairo)

După unii cercetători, Sfinxul ar fi fost construit în memoria lui Kefren, la 20 de metri deasupra deșertului, din calcar stratificat. Deoarece se află mai aproape de stratul de apă decât piramidele, cu 40 de metri mai jos, se poate observa eroziunea pe fațade. De-a lungul timpului au fost aduse îmbunătățiri, chiar și în zi de azi, arheologii locali folosesc un întăritor la baza Sfinxului.

Pasionată fiind de Egipt și lumea antică, am avut ocazia în repetate rânduri să mă aflu în țara faraonilor și să-i explorez trecutul atât de vibrant și pătruns de semnificații. De aceea, cu fiecare locație vizitată, am păstrat impresiile și anumite referințe de interes public, pe care doresc să vi le împărtășesc.

Zona Luxor-Karnak are un farmec aparte dat de peisajul înconjurător și ritmicitatea vieții de zi cu zi contopită în veacuri de istorie, lăsând în urmă, în mare măsură, alerta și trepidația cotidiană a capitalei. De-a lungul Nilului care străbate orașul Luxor, turiștii vor face cunoștință cu și mai multe vestigii arheologice, vizitând Teba, Valea Regilor, Valea Reginelor, templul lui Hatshepsut, palate și necropole ale faraonilor, dar și Muzeul Mumificării din Luxor, coloșii lui Memnon situați chiar la intrarea în oraș precum și neegalatul complex de temple din Luxor.

Între anii 2230-2035 î.Hr., în timpul dinastiilor a IX-a și a X-a, Teba s-a transformat în capitala de atunci a Egiptului. Mai exact, pe ruinele Tebei, s-a ridicat orașul Luxor, pe malul Estic al Nilului. Templul Karnak a fost clădit în cea mai mare parte în timpul faraonilor Amenhotep al III-lea și Ramses al II-lea și a fost ridicat în cinstea zeului Amon. Printre coloanele templului se află și obeliscul lui Hatshepsut, înalt de 30 de metri, cel mai mare la acea vreme, construit în cinstea unui faraon. De aici a fost dus la Paris, în Piața Concorde, unul dintre obeliscurile de granit ce i-au aparținut lui Ramses al II-lea.

Templul Karnak – aleea cu sfincși care duce la templul lui Amon-Ra

Statuia lui Ramses al II-lea cu fiica sa, Merit-Amon

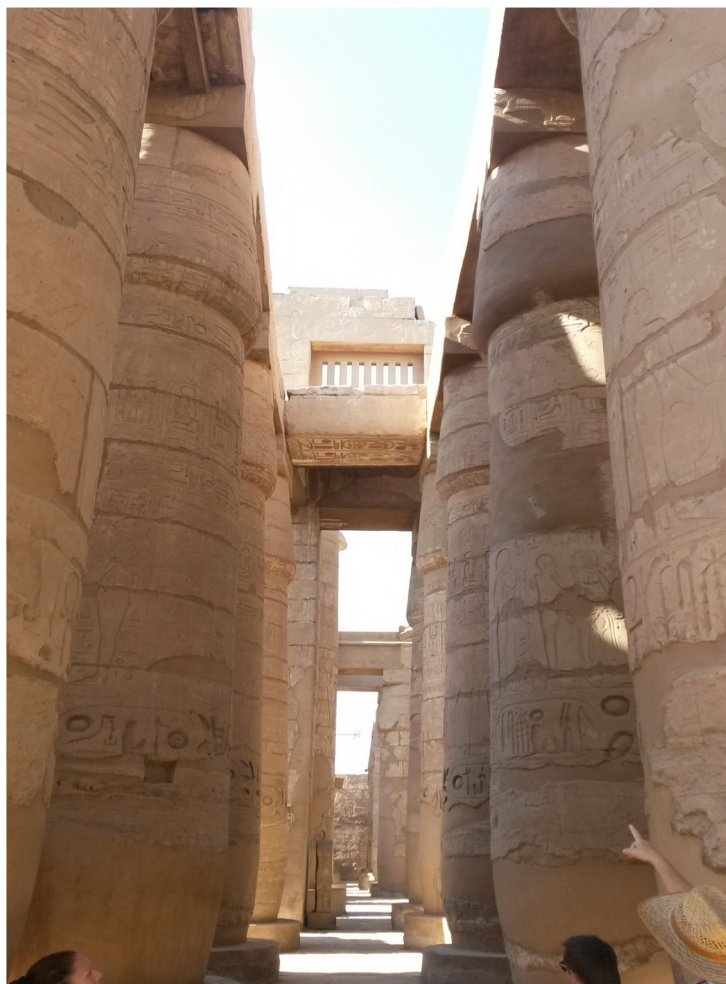
Templul Karnak din Luxor, a fost construit în două etape principale, începând din sec. al XV-lea î.Hr., în timpul domniei lui Senusret, când s-au executat coridorul monumental, Marea Curte, vestibulul hipostil și sanctuarul. În a doua etapă, datorită lui Ramses al II-lea, ansamblul s-a continuat cu o nouă curte și un coridor de acces, orientate spre răsărit față de axa vechiului templu. Sanctuarul templului este înconjurat de numeroase încăperi mai mici, destinate materialului de cult și mai ales pentru depozitare. La sanctuar se ajunge trecând prin vestibulul hipostil al Marii Curți cu 32 de coloane și apoi prin sala străjuită de opt coloane fasciculate cu capiteli papiriforme. Coloanele care compun complexul de temple, reprezintă suluri de papirus. Papirusul e planta simbolică a egiptenilor, plantă ce crește pe malul Nilului și a fost folosită încă din antichitate pentru construirea de corăbii și prelucrată pentru foile de scris. Piciorul coloanelor sau rola de papirus, reprezenta lumea subterană, florile sau nufărul din vârful coloanelor, deschiderea spre lumea reală și cupola, bolta, viața nevăzută, cerul, înălțimile.

De jur împrejur turiștii pot admira o sumedenie de edificii, temple, grupuri statuare, obeliscuri închinat lui Ramses al II-lea, Amenhotep al III-lea, Hatshepsut și alți mari faraoni egipteni alături de locuințele sacerdoților din jurul lacului și templele închinat zeilor: Amon, Ptah, Mut, Khonsu și Montu.

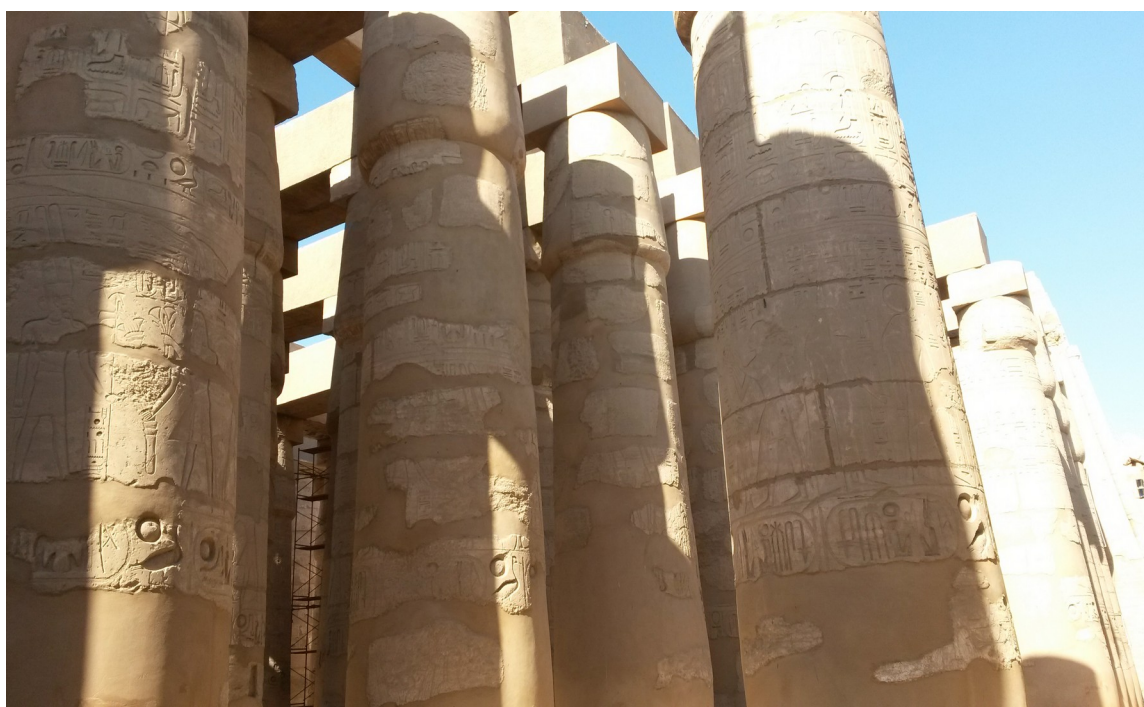
Templul lui Amon-Ra este cea mai importantă clădire a complexului monumental și cel mai mare edificiu cu destinație religioasă construit vreodată. De altfel, numele antic al cetății era „*Ipet isut*”, însemnând cel mai ales dintre locuri, acesta reflectând superioritatea templului asupra altor clădiri de cult egiptene, la acea vreme.

Templul Karnak – aleea principală din Sala Hipostilă cu obeliscul lui Tutmes I în fundal

Karnak, Sala Hipostilă - pasaj

Karnak, Sala Hipostilă – 134 de coloane; colonada centrală a templului

Karnak – obeliscul lui Tutmes al III-lea

Templul Karnak – curtea interioară, în apropierea Lacului Sacru

Templul Karnak, basorelief – faraonul Seti I, îngenunchind și aducându-i ofrande zeului Min
(Seti I, faraon al dinastiei a XIX-a)

Templul Karnak – Lacul sacru

Clerici, bărbați și femei, urmau un ritual zilnic la Karnak. În lacul de la templu are loc baia zilnică, efectuată dimineața și noaptea cu scopul purificării spirituale. Preoții și preotesele urmau un ritual bine stabilit: îndepărtarea părului de pe tot corpul, curățirea gurii era esențială pentru că vorbeau cu zeii, iar în picioare purtau sandale de trestie. Preoțimea trebuia astfel să se distingă de marea masă de oameni, pentru că erau aleși de zei și de aceea numiți „cei puri”. Preoții din Karnak erau oameni influenți. Templul era deschis tot timpul, deoarece aici, noaptea se urmăreau stelele și se studia mișcarea lor pe bolta cerească. Timp de 2000 de ani Karnakul a fost centrul spiritual al Egiptului și cel mai mare și complex templu din lume la acea vreme. În antichitate, Karnak era cunoscut sub numele de „Ipet isut”, însemnând „cel mai select dintre locuri”.

Teba, sau „Waset”, cum era cunoscut, orașul de neînfrânt al Egiptului Antic, cetate legendară, reprezintă astăzi unul dintre cele mai vizitate puncte turistice din zonă. „Orașul celor o sută de porți”, așa cum mai este denumit, adăpostește povești de viteză, eroism și iubiri de altădată, ferecate între zidurile cetății. Imaginile săpate în piatră stau mărturie pentru devotamentul locuitorilor în a îndeplini voința zeilor apărând cetatea.

În antichitate, Teba se întindea pe ambele maluri ale Nilului, la aproximativ 26' latitudine Nord. Orașul modern Luxor sau Al-Uqsar, ocupa malul estic al fluviului, pe când pe cel vestic se întinde necropola sau „orașul mormintelor regale” din Valea Regilor, Templul lui Hatshepsut, precum și orașul constructorilor de morminte regale de la Deir-El Medina, situat în partea de Nord-Vest.

Teba și împrejurimile, incluzând orașul Luxor, Valea Regilor, Valea Reginelor și Templul Karnak, toate, fac parte din patrimoniul UNESCO încă din 1979.

Valea Regilor este unul dintre cele mai deosebite obiective turistice din lume, deoarece, aici se află cel mai mare cimitir de faraoni din Egipt. Primele morminte au fost cele ale lui Amenhotep I și Tutmes I.

Construcția mormintelor a început în 1539 î.Hr. și a continuat până în 1075 î.Hr. Ultimul faraon înmormântat aici a fost Ramses al X-lea.

Mormântul lui Tutankhamon a fost descoperit relativ recent, în 1922, de către Sir Harward Carter. Acesta nu este la fel de impresionant precum alte încăperi funerare, dar cu siguranță este cel mai celebru. Biletul de intrare la necropola din Valea Regilor nu include și mormântul lui Tutankhamon, pentru a-l vizita, fiind nevoie să luați un bilet separat. Aceasta cameră funerară rămâne, fără îndoială, cea mai bine conservată încăpere de acest tip din lume. Anumite aspecte cum ar fi arhitectura și decorul mural, nu au fost schimbate de-a lungul mileniilor.

Până în prezent s-au descoperit 63 de încăperi funerare importante. Deși nu toate mormintele sunt deschise publicului, cele renovate dispun la intrare de un afiș pe care sunt trecute diverse informații, precum istoricul sau arhitectura camerei respective. Anumite elemente nu încetează să impresioneze turiștii, unele prin unicitatea lor. Pe lângă mormintele faraonilor, sunt prezente și astăzi desene vechi de câteva milenii care încă rezistă pe pereții camerelor funerare, dar și obiecte de ceramică, alături de picturi și mici monumente care au rezistat foarte bine la testul timpului.

În ciuda numelui, Valea Regilor cuprinde și mormintele nobililor precum și ale soțiilor și copiilor faraonilor și nobililor. În vremea lui Ramses I, în jurul anului 1300 î.Hr., femeile au început să fie îngropate în Valea Reginelor, deși unele au continuat să fie îngropate împreună cu soții lor, în Valea Regilor.

La doar câteva sute de metri distanță se află Valea de Vest, un complex de morminte, dar care este mult mai mic ca dimensiune și care găzduiește faraoni mai puțin cunoscuți.

Templul lui Hatshepsut

Tot pe malul vestic al Nilului se află și Templul lui Hatshepsut, la poalele munților Deir El Bahri, unde ansamblul arhitectonic este propriu-zis sculptat și încadrat în structura muntelui.

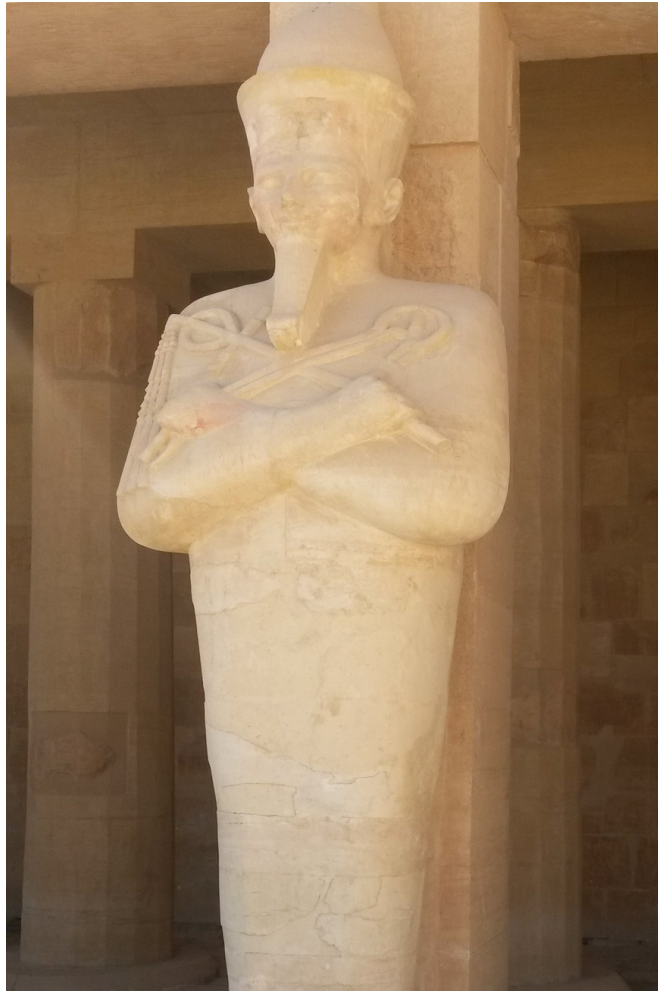
Hatshepsut a fost a cincea faraonă din dinastia a IX-a, soție și regentă a faraonului Tutmes al III-lea, singurul faraon femeie al Egiptului și prima mare personalitate feminină înregistrată în istorie. În timpul celor 22 de ani de domnie, cele două țări de atunci: Egiptul de Sus și Egiptul de Jos, s-au bucurat de perioade îndelungate de pace. A adus liniște și prosperitate în țară și a restabilit rețelele comerciale cu vecinii Egiptului. De-a lungul anilor, Hatshepsut a inițiat mari campanii în legătură cu care numele său va fi pomenit peste milenii: consolidarea puterii politice, intensificarea activității de construcție prin ridicarea a două obeliscuri înalte de 30 de metri și a complexului arhitectonic de la Deir El Bahri precum și recondiționarea Tebei, pentru a putea revigora arta și a-și pune în valoare statuile.

Arheologii germani, au făcut de curând o descoperire senzațională pe insula Elefantina (Abu sau Yebu, în limba vechilor egipteni). Aceștia au scos la lumină fragmente dintr-un templu antic, care, o înfățișează pe unele blocuri de piatră, pe însăși regina Hatshepsut. Această insulă de pe Nil, era un loc de mare importanță strategică la acea vreme, unde fiecare faraon și-a adus contribuția la întărirea fortăreței împotriva nubienilor. Hatshepsut a fost una dintre puținele femei care au avut curajul să conducă singure Egiptul, fapt ce rămâne de necontestat în istoria Egiptului Antic, cu o evoluție și un destin individual absolut fascinante.

Imediat după moartea ei, statuile care o reprezentau au fost desfigurate, iar numele ei a fost șters din toate scrierile vremii. Târziu a fost repusă în drepturi, odată cu descoperirea artefactelor sale în 1902 și apoi, în 1903, a mormântului acesteia împreună cu mumia, atestată ca aparținând lui Hatshepsut abia în 2007.

Templul lui Hatshepsut – intrarea în Lăcașul Sfânt (Spațiul Sacru)

Hatshepsut înfățișată ca zeul Osiris

Templul lui Hatshepsut - terasă spre nivelul superior

Luxor are o populație de cca. 500.000 de locuitori aici găsindu-se una dintre cele mai importante descoperiri arheologice ale antichității. Orașul s-a extins datorită turismului, cea mai importantă ramură economică a regiunii.

Construcțiile antice ale orașului Luxor, atrag anual mii de turiști. Starea excelentă în care s-au păstrat multe dintre vestigii, face posibilă o trăire autentică a acelor vremuri, peste care s-a așezat amprenta istoriei. Aflat pe teritoriul Tebei, fosta capitală a faraonilor, Luxorul s-a transformat pe parcursul anilor într-unul dintre cele mai vizitate obiective turistice din Egipt.

Dintre toate locurile pe care le-am vizitat, cel mai mult m-a impresionat Aswan. Cel mai însorit oraș din Egipt, fiind mult mai aproape de Ecuator, se află la mică distanță de granița cu Sudanul și de aceea a preluat mult din influențele nubiene și africane. În Aswan, Nilul oferă cel mai frumos peisaj șerpuiind printre stânci de granit și deșert, de la prima până la ultima cataractă. Nu e nimic mai îmbietor și mai relaxant decât o plimbare cu barca sau feluca într-o seară cu lună plină.

Există în Aswan chiar și un muzeu al Nilului. Daraw Airport, Aeroportul din Aswan, se află la 16 km distanță de oraș. Zona aceasta de sud se mai numește și Nubia, iar populația nubiană care trăiește aici, diferă de cea din Nord, chiar și ca fizionomie. Oamenii au un ten mai închis la culoare, sunt mai negri și nu seamănă cu niște arabi autentici, ci aduc mai mult a africani. Odată cu ridicarea barajului din Aswan, început în anii '60 și terminat în 1970, cu ajutorul sovieticilor, peste 200.000 de nubieni au fost strămutați, unii dintre ei fiind nevoiți să se mute în țara vecină, Sudan.

Aceeași soartă au avut-o și templele construite de o parte și de alta a Nilului, care după ridicarea barajului din Aswan au fost mutate câțiva zeci de metri de la locul lor inițial pentru a putea devia cursul fluviului și a salva moștenirea pe care au lăsat-o în urma lor egiptenii din antichitate. Temple ca: Edfu, Esna, Dendera, Kom Ombo au fost construite și restaurate în perioada ptolemeică. La fel se întâmplă și cu Templul de la Philae unde în interior vom găsi Templul lui Isis, un templu de dimensiuni mai mici, conceput ca odă adusă de Isis, Nilului, creatorul tuturor lucrurilor. Astăzi, majoritatea templelor se află în patrimoniul UNESCO, cei care au ajutat propriu-zis la relocarea și preservarea lor.

În cursul primului mileniu î.Hr., egiptenii practicau cultul lui Apis, înfățișat sub forma unui taur. Apis, sau bourul sacru; După moartea animalului țineau post timp de 79 de zile, având o dietă exclusiv vegetariană, hrănindu-se în cantități moderate. În zone precum Insula Elefantina, din apropiere de Aswan, de pildă, nu era permis să se consume carne de berbec și oaie, berbecul fiind imaginea zeului Khnum. În nordul țării există chiar și o necropolă ridicată în cinstea taurilor sacri. Serapeumul din Saqqara este situat la Nord – Vest de Piramida lui Djoser. În Egiptul Antic a reprezentat locul de înmormântare a taurilor Apis, întrupări ale zeității egiptene Ptah.

Zona Aswan-Abu Simbel vă va încânta cu siguranță prin masivele statui ale lui Ramses al II-lea și ale soției sale Nefertari, prin obeliscul neterminat de la cariera de piatră din Aswan, dar și prin lacul de acumulare Nasser și barajul Saad Al Aali, negreșit, alături de templele menționate mai sus.

1) TEMPLUL LUI HORUS DIN EDFU

Templul din Edfu – intrarea în templul; zidul exterior

Edfu este cel mai bine conservat templu din perioada Ptolemeică cu un sanctuar interior aproape intact. Acesta include un altar de granit, pe care este așezată corabia lui Horus și care găzduia statuia de aur a acestuia. Situat între Esna și Aswan, Templul lui Horus din Edfu a fost construit în perioada 237 î.Hr.-57 î.Hr., pe timpul domniei lui Ptolemeu al III-lea și până la Ptolemeu al XIII-lea. Construcția propriu-zisă a durat 180 de ani. Numele real al orașului Edfu e Jet. În perioada greacă și mai târziu romană, era considerat orașul lui Apolo. A avut de asemenea denumirea de Mentopolis, marele oraș al lui Apolo. Sub ocupație romană se numea chiar Apollonopolis.

Edfu – „Mammisi” sau Casa de nașteri, situată în fața templului principal

Templul din Edfu, dedicat zeului șoim Horus, impresionează prin culoarul care înconjoară templul, numit Pasajul Victoriei, pe pereții căruia este redată lupta dintre Horus și Seth, zeul haosului, reprezentat aici sub forma unui hipopotam. Conform legendei, Seth deși l-a învins pe fratele său Osiris, a fost înfrânt de Horus, fiul acestuia, iar Templul din Edfu este închinat și acestei victorii, a binelui asupra răului. Fiul și-a răzbunat tatăl, iar odată cu înfrângerea lui Seth, Horus devine regele Egiptului.

Horus – străjerul templului de la Edfu

Horus era zeul cerului, care domina Egiptul ca un șoim pentru a-l proteja pe tatăl său, regele Osiris. Este descris purtând o coroană cu porțiunea superioară albă, reprezentând Egiptul de Sus și cea inferioară roșie reprezentând Egiptul de Jos.

La intrarea în templu întâlnim statuia lui Horus, de o parte și de alta a Marelui Pilon, doi paznici de piatră care supraveghează neîncetat. Înconjurată pe 3 laturi de 32 de coloane înalte, uriașa Curte Interioară ar fi avut inițial un altar mare în centru, pe care preoții templului împreună cu oamenii din popor aduceau ofrande

zeilor protectori din Edfu. Coloanele sunt bogat decorate de capiteluri florale și palmieri, iar zidurile de piatră sunt acoperite cu inscripții în relief reprezentându-l pe Horus, uneori pe Hathor, alteori descriu procesiunea preoților condusă de rege ori, pe tavanul sanctuarului putem admira o frescă ce o descrie pe zeița cerului Nut cu bolta înstelată între cele două mâini, și ea cuprinzând nemărginirea cerului. La Edfu, locul cel mai înalt se află la intrarea în templu, fiind vorba de zidul exterior care măsoară 36 metri înălțime.

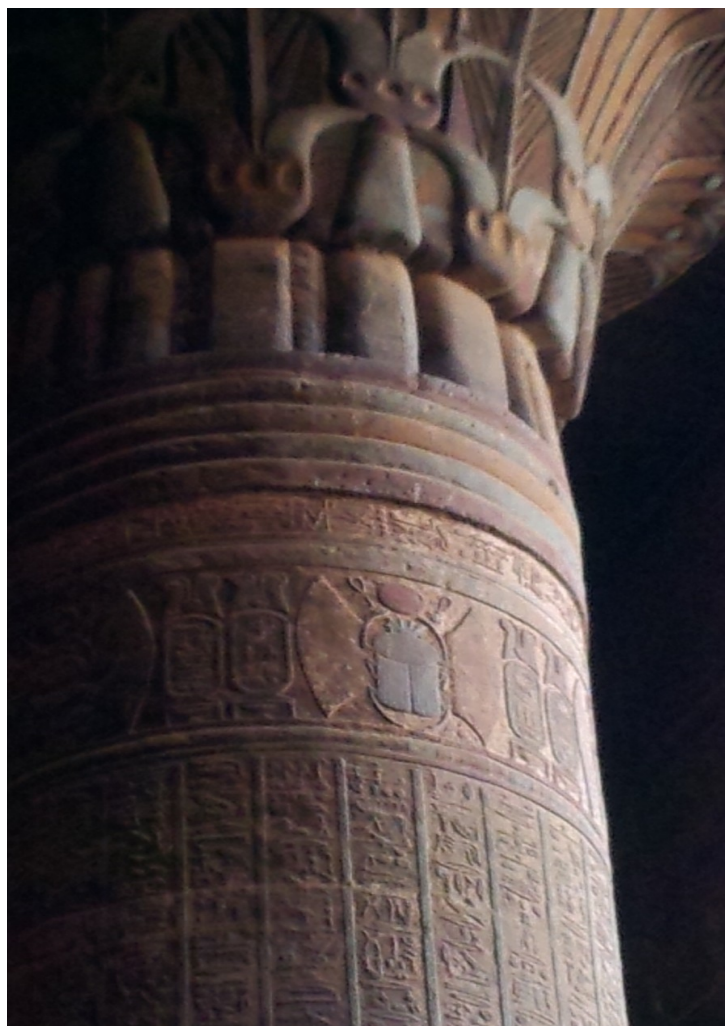
Este al doilea mare templu din Egipt, după Templul din Karnak, foarte bine conservat și mult mai nou decât altele, datând din aceeași perioadă. La 5 km Nord de Edfu, se află rămășițele unor piramide antice.

2) TEMPLUL DIN ESNA

Templul din Esna - fațadă

Orașul Esna sau Latopolis, cum l-au numit grecii, se află la 55 km S de Luxor. Aici se află templul cu același nume închinat zeului Khnum. Divinitate primordială, creatorul universului și stăpânul apelor reci, Khnum și soarta lui Menhit sunt reprezentați împreună ori separat pe pereții templului. Imaginea lui Khnum este în strânsă legătură cu revărsarea anuală a Nilului și cu pământul fertil care simbolizează renașterea. Este reprezentat ca un om cu cap de berbec. Neith sau Neih este o altă zeitate prezentă și omagiată la Esna, conform textelor gravate în templu. Ea este mama zeului Soare și poartă pe cap coroana Egiptului de Jos. Între timp, ea a devenit una dintre zeițele protectoare ale Egiptului, după unificarea acestuia. Numele ei poate fi interpretat ca însemnând „apă”. Uneori Neith apare pictată îngrijind un pui de crocodil, astfel că a fost numită adesea „îngrijitoarea crocodililor”.

Esna - pilon

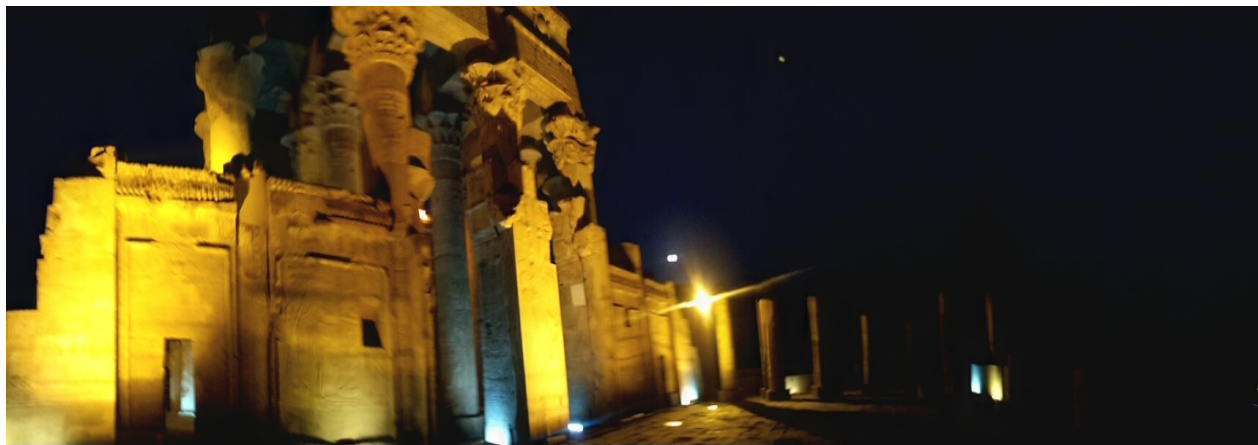
Templul din Esna, având design ptolemeic, a fost construit în timpul dinastiei a VII-a. Construcția a început odată cu perioada ptolemeică și s-a continuat cu cea romană. Împărații romani Claudius și Aurelius au desăvârșit lucrarea.

Templul se află cu 10 metri mai jos decât nivelul clădirilor din oraș. La Esna și Edfu vorbim despre primele temple construite în perioada ptolemeică și lăsate în locul lor inițial. Templul din Esna are 24 de coloane ce-l susțin, dispuse pe 6 rânduri. Înălțimea maximă a acestora e de 30 de metri. Coloanele de marmură roșie cu o arhitectură deosebită conțin pictograme cu semnele zodiacale romane și se termină în flori de lotus cu desen diferit de la una la alta.

3) TEMPLUL DIN KOM OMBO

Templul din Kom Ombo, comparabil ca dimensiuni cu cel din Edfu, deși nu cu mult mai impresionant, se bucură de o priveliște încântătoare asupra Nilului. Aflat la 60 km în amonte de orașul Edfu și la 50 km în aval de Aswan, acest templu se

evidențiază cel mai bine dacă este vizitat seara, deoarece atunci are loc un show de lumini și sunete, care au darul să trimită cu gândul la vremuri de demult.

Kom Ombo – vedere panoramică

Templul sau templele gemene din Kom Ombo sunt dedicate zeilor Horus și Sobek. A fost construit după încheierea perioadei faraonilor, în timpul perioadei ptolemeice, începând cu anul 180 î.Hr. Au fost nevoie de 400 de ani pentru ca lucrările la templu să fie finalizate. Unele adăugiri și îmbunătățiri au fost aduse în perioada aflată sub ocupație romană.

Kom Ombo, cuvânt egiptean vechi, înseamnă „munte” sau „deal de aur”, iar după unii, „oraș de aur”. Este un templu special, deoarece a fost dedicat nu unui singur zeu, ci reunește elemente care îl consacră cinstirii a două zeități des întâlnite în panoplia egipteană: Horus, zeul cu cap de șoim și Sobek, zeul cu cap de crocodil. Templul Kom Ombo este împărțit simetric în două, câte un templu pentru fiecare zeitate și câte un spațiu sacru, o incintă specială de ceremonii și ritualuri aparținând fiecăruia. Templul are toate elementele pereche dispuse simetric în jurul unei axe centrale ca semn al respectului egal datorat celor doi zei. Remarcabilă este sala hipostilă cu 8 coloane în vârful cărora sunt sculptate flori de lotus. Și aici, ca și la celelalte temple, pereții și coloanele sunt pline de basoreliefuri și inscripții hieroglife. Ceea ce este mai interesant este că, aici există, în partea din spate a templului, prima reprezentare din lume a unor instrumente medicale chirurgicale, o trusă medicală cu descrieri ample despre folosirea instrumentelor și în ce momente trebuiesc acestea folosite. Ele sunt prezentate unui zeu ce stă așezat.

Primul tratat de chirurgie din Egiptul antic, a fost scris de Imhotep, în prima epocă monarhică (anul 2700 î.Hr). A fost atât de renumit pentru abilitățile sale medicale, încât a fost divinizat, devenind zeul egiptean al medicinei. Alte gravuri ce reliefează instrumente ori intervenții chirurgicale, se găsesc pe unul din stâlpii de la intrarea în Templul din Memphis.

Există aici de asemenea un nilometru rotund și foarte precis, un dispozitiv pentru măsurarea înălțimii inundațiilor din Nil. Cu ajutorul lui, în fiecare an, preoții înregistrau nivelul apei. Există 2 canale în partea de jos, unul cu direcția de scurgere înspre templu, iar celălalt în sens opus, pentru a asigura un flux continuu de apă proaspătă tot timpul. Doar aici se pot vedea bucăți originale de lemn care lipesc, ori țin laolaltă nisip și piatră.

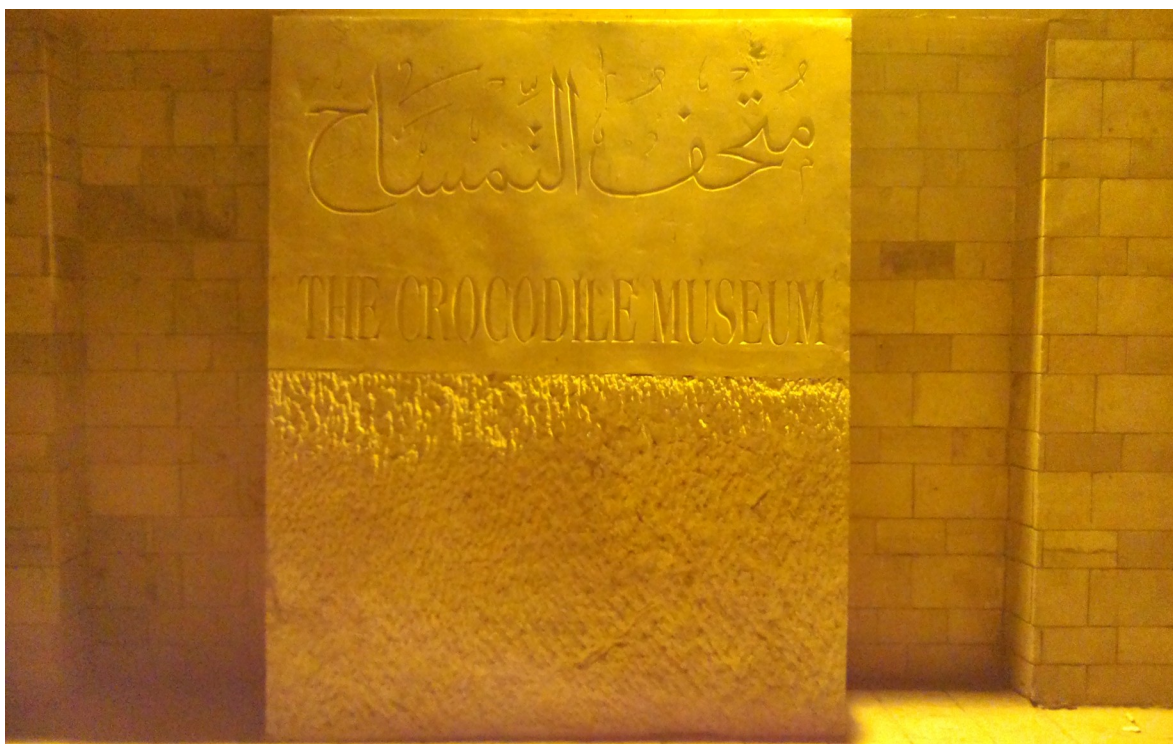

Kom Ombo – „Medicine box” sau trusa cu instrumente medicale

Kom Ombo - nilometru

Zeul Sobek este reprezentat fie sub forma unui crocodil, fie ca un om cu cap de crocodil. În antichitate, egiptenii venerau acest animal, dar le inspira și frică, deoarece era și este, un animal extrem de puternic. Oamenii se rugau la Sobek pentru protecție, putere și fertilitate. Sobek apare prima oară ca zeu egiptean în Regatul Vechi, în anul 2500 î.Hr. și a fost venerat până la sfârșitul perioadei romane, în sec. al IV-lea d.Hr. Sobek a purtat trupul decedat a lui Osiris peste Nil, ajungând cu bine la mal, ceea ce-l desemnează protector al legilor divine. Faraonul Amenhotep al III-lea a simțit o legătură profundă cu Sobek-Ra și a ales să fie reprezentat alături de acesta. Alt templu închinat lui Sobek se află la Fayoum. S-a ridicat și o stelă în cinstea lui, care se afla până nu de mult, la Templul lui Sobek din Dahamsha, lângă Luxor, actualmente însă, la Muzeul din Luxor.

Kom Ombo – Templul lui Sobek, zeul cu cap de crocodil.
Este un templu de dimensiuni mai mici în cadrul complexului din Kom Ombo

Templul din Kom Ombo reprezintă uniunea a două temple antice, unul dedicat zeului cu cap de crocodil, Sobek, zeul fertilității și creatorul lumii și celălalt lui Horus, fiul lui Isis, protectorul Egiptului, zeul cu trup de acvilă.

4) TEMPLUL LUI HATHOR DE LA DENDERA

Dendera sau Dandarah, este un mic oraș din Egipt, situat pe malul vestic al Nilului, la aproximativ 5 km de Quena și la 285 km Nord de Aswan. Templul lui Hathor din Dendera a fost ridicat în sec. I î.Hr. Construcția a fost începută în timpul domniei lui Ptolemeu al IX-lea și a fost completată ulterior de împărații romani.

Templul a fost închinat zeiței Hathor, zeița petrecerilor, a muzicii, dar și a dragostei, a familiei și, a fost dedicat mai târziu Afroditei de către greci.

Complexul Dendera, cu Templul lui Hathor situat în clădirea principală, este unul dintre cel mai bine conservate temple din Egipt. Ansamblul arhitectural este format din: Templul lui Hathor, Templul nașterii lui Isis, Lacul Sacru, Sanatorium, „Mammisi” sau Lacașul nașterii lui Nectanebo al II-lea, Bazilica creștină, Mammisi roman precum și Porțile lui Domițian și Traian.

Templul din Dendera – poarta principală; poartă în stil roman

Cleopatra ordonă construirea unei case a nașterii „Mammisi”, în apropierea templului. Aceasta e înfățișată alături de Cesarion, fiul ei. În unele reprezentări începe să apară Bes, zeul pitic, cu limba scoasă și cu penisul la vedere. E reprezentat frontal, ceea ce era foarte rar. Acesta e protectorul oamenilor în general, dar esențialmente și totodată este protectorul nou-născuților, al vieții, al petrecerilor și sărbătorilor. Amuletele cu zeul Bes, protector al nașterilor, se purtau de gravide la gât, în chip de amuletă. Adesea era reprezentat alături de tânărul Horus, protejându-l în drumul spre maturitate. Reprezentările lui Bes apar încă din timpul Regatului Vechi. În mod predominant, ca protector al gravidelor, apare de cele mai multe ori alături de zeița-hipopotam, dar și asociat cu Re sau Hathor.

Bes nu are un centru cultural sau un altar specific. Statuile sale au fost găsite în Casa Nașterilor de la Dendera, dar și în templele din Abydos și în toate casele din Egipt unde era adorat. Era pictat pe oglinzi, borcane, perne, paturi deoarece proteja somnul. Era zeul comun și popular al oamenilor de rând.

Era de asemenea iubit în Cipru și Siria, iar la romani era înfățișat în uniformă de legionar.

Bes – zeul pitic, era fascinant și uimitor pentru cei ce-l venerau. În perioada ptolemeică îl regăsim într-o cameră ritualică. Aceasta era legată de ritualuri de vindecare.

Dendera – Mammisi și pereții exteriori

La Dendera, turistul face cunoștință cu ceea ce este cunoscut drept becul sau „becurile de la Dendera”. Este un termen utilizat pentru a descrie o presupusă tehnologie antică egipteană a unor becuri reprezentate pe 3 basoreliefuri din piatră, în templul lui Hathor. Sculptura s-a remarcat datorită asemănării cu sistemele moderne de iluminat electric.

***Becurile de la Dendera
(interior)***

Dendera – basorelief reprezentând călătoria anuală pe Nil a zeiței Hathor;
la această ceremonie puteau participa doar preteșele din templu și regii locali

Templul din Dendera – interior
Pentru o perioadă, templul a fost locuit de călători creștini,
iar tavanul de culoare neagră s-ar datora faptului că aceștia
preparau mâncarea în interior

5) TEMPLUL LUI ISIS DE LA PHILAE

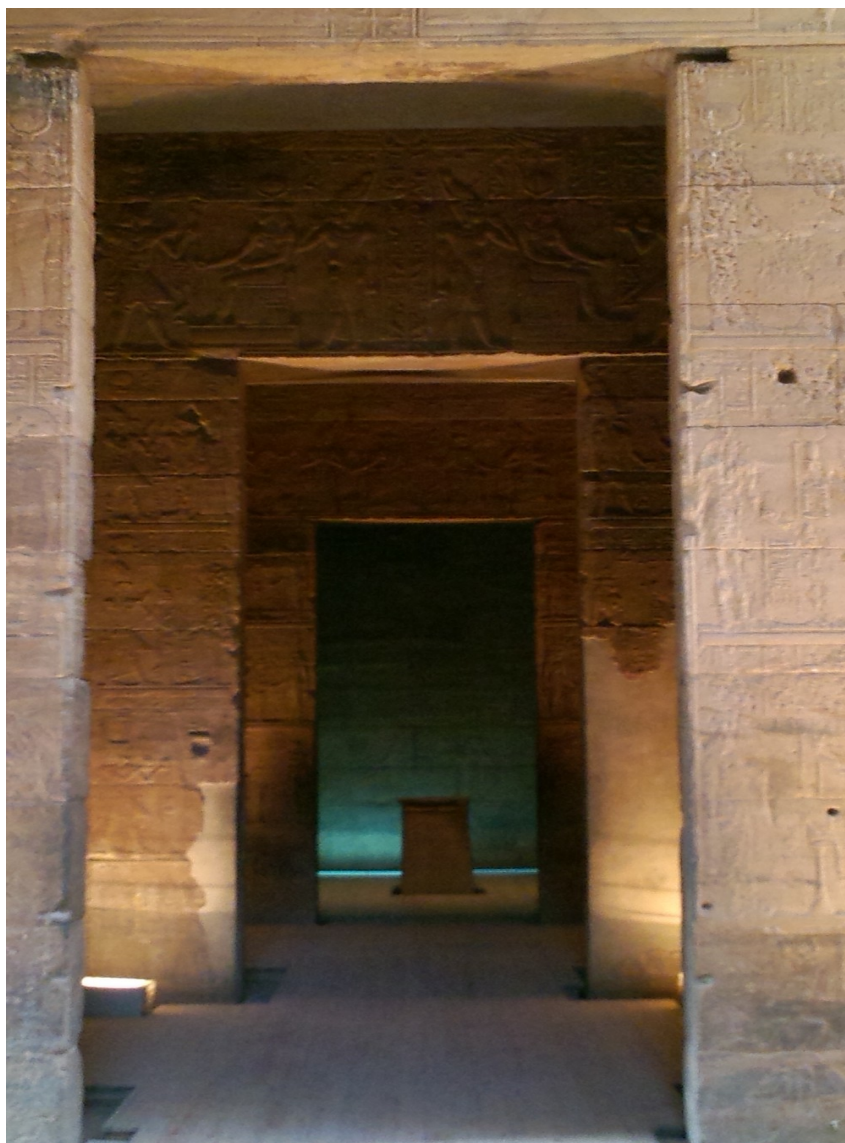
Philae a fost o insulă pe fluviul Nil, în Egiptul de Sus, fiind considerată lăcașul sacru al zeiței Isis. Aici existau mai multe temple, cel mai vechi datând din sec. al VII-lea î.Hr. După finalizarea lucrărilor de la barajul Aswan în 1970, templele au fost mutate pe Insula Agilkia (Agilika, gr.), iar Insula Philae a fost acoperită de ape. Templul zeiței Isis, vechi de peste 2350 de ani, a fost strămutat cu participarea UNESCO, în perioada 1972-1980. Inițial, templul a fost construit în așa fel încât la răsăritul soarelui lumina să pătrundă printre coloanele principale. Când templul a fost mutat, inginerii au calculat poziționarea lui sub același unghi, astfel încât soarele să răsară negreșit printre coloane, după cum a fost proiectat inițial.

Philae - peisaj

Templul Philae – primul pylon; acesta duce în zona principală a templului; cele două turnuri și ușa centrală oferă vizitatorului pasajul de intrare, înalt de 18 metri, decorat cu reliefuri de Nectanebo;
O ușă în turnul de Vest conduce direct la Casa sau Lăcașul de nașteri

Philae – „Holy of the Holies”, sau Sfânta Sfintelor;
sanctuarul interior

Insula Philae, actualmente Insula Agilkia, unde se găsește Templul lui Isis, se află la 12 km Sud de Aswan. Acest loc sacru a fost venerat din timpuri străvechi, din antichitate, începând cu ultima decadă faraonică, trecând prin perioadele grecești, romane și apoi bizantine, până la ultimul conducător, fiecare epocă lăsându-și propriile amprente înscrise pe zidurile templului.

Templul zeiței Isis este unul dintre cele mai mari și mai frumoase temple din Egipt. Aici turistul va fi cu siguranță impresionat de coloane gigantice și imense pavilioane de piatră, pereți plini de hieroglife și de basoreliefuri, toate reprezentând scene din viața zeiței Isis și a familiei sale: nașterea lui Horus, Isis alăptându-l pe Horus, moartea lui Osiris. Primul pilon care duce către zona principală a templului, mai exact zidul de la intrare, măsoară 18 metri înălțime și este decorat cu inscripții și hieroglife din perioada ultimului rege născut în Egipt, Nectanebo I (380-362 î.Hr.), deși urme ale cultului lui Isis la Philae merg până în sec. al VII-lea î.Hr. O ușă în turnul de Vest, cu basoreliefuri din perioada ptolemeică, conduce către Casa de naștere sau Mammisi (cuvânt grecesc), dedicată lui Hathor–Isis. Câteva temple se

remarcă prin existența acestui spațiu special destinat nou-născuților și-l vom regăsi nu doar aici, la Templul lui Isis, dar și la templele din Edfu, Kom Ombo și Dendera. La Philae, curtea principală a templului este împrejmuțată de coloane cu scene din copilăria lui Horus înscrise în piatră, iar în partea de Est, o clădire mai mică prevăzută cu mai multe încăperi, amintește de lăcașele preoților, care au servit unor scopuri științifice. Există și o zonă de spectacole cu băncuțe din piatră frumos aliniate, construită recent. În zare se văd resturile scufundate ale locului unde se afla inițial templul.

Philae – altar privat în interiorul templului; epoca coptă

Bes, zeul pitic

În timpul perioadei romane, Isis a devenit cea mai importantă zeiță dintre toți zeii egipteni, adorată pe tot cuprinsul imperiului, inclusiv în Bretania. Ca zeiță a fertilității, templul său din Philae devenise principalul loc de pelerinaj pentru cei care se rugau pentru recolte bogate și mai mulți copii. Deoarece Isis a fost asociată cu Arsinoe, soția lui Ptolemeu al II-lea, în centrul acestui templu vom găsi un altar închinat lui Arsinoe. Cultul zeiței Isis implică o credință necontestată și dădea persoanei libertate în cuget și gândire, drept pentru care, Caligula îi ridică un templu în Roma, în anul 200 d.Hr. Isis a fost venerată în tot regatul, deși principalul său centru a fost și rămâne Philae (sfârșit, în grecește). Legenda spune că a ales să trăiască pe această insulă pentru a-l plânge pe Osiris, fratele și soțul ei ucis de Seth, și că aici a găsit inima lui Osiris, după ce trupul îi fusese tăiat în bucăți. Mitologia o prezintă folosindu-și puterile magice pentru a-i insufla din nou viață soțului ei. Cultul zeiței Isis a continuat aici până la închiderea templului în 537 d.Hr. și transformarea acestuia într-o biserică. Primii creștini au transformat camera principală a templului într-o capelă și au șters o parte dintre basoreliefurile egiptene. Mai târziu, cu apariția primilor musulmani, sunt șterse inclusiv toate inscripțiile creștine.

Centru al religiilor antice până în anul 551 d.Hr., Templul zeiței Isis de la Philae simbolizează devotamentul acesteia față de soțul său Osiris și rămâne în istorie ca un ultim omagiu adus Nilului, cel dătător de viață și creatorul tuturor lucrurilor, dar și ca odă închinată zeiței însăși.

6) TEMPLUL LUI RAMSES AL II-LEA DE LA ABU SIMBEL

O excursie pe aceste meleaguri însoțite și încărcate de istorie, n-ar fi completă fără o vizită la cele două temple de la Abu Simbel: cel al lui Ramses al II-lea și cel al soției preferate a acestuia, Nefertari.

Situat la 288 km de Aswan, la doar 3 ore și 20 minute de mers cu mașina, Abu Simbel este un loc încărcat de mister, adâncit în veacuri de istorie printre dunele de nisip ale deșertului ce nu contenește, și apare în fața turistului aproape ca o oază binecuvântată unde poate poposi și admira măreția Egiptului Antic de pe malul Lacului Nasser.

Construite din porunca faraonului Ramses al II-lea (1304-1236 î.Hr.), folosind mână de lucru străină, prizonieri luați din timpul incursiunilor militare în Nubia și Etiopia, monumentele de la Abu Simbel sunt primele temple egiptene de cult regal și totodată un edificiu pentru a intimida rivalii nubieni și a comemora celebra bătălie de la Kadesh. Templul principal, închinat lui Ramses al II-lea este templul pe care acesta și l-a intenționat drept monument funerar și l-a dedicat celor 3 zeități primordiale: Amon Ra, Ra-Har-Akhty și Ptah. Cei trei zei sunt reprezentați prin 3 sculpturi impunătoare alături de sculptura lui Ramses al II-lea zeificat. Acest templu este unic datorită modului în care soarele luminează cele 4 statui aflate în interior, doar 2 zile pe an: 22 februarie – ziua regelui și 22 octombrie – ziua înscăunării (încoronării) sale. Cu toate acestea soarele nu reușește să pătrundă până la Ptah, el

rămânând mereu în întuneric, preferând să nu fie văzut. De altfel Ptah mai este cunoscut și ca zeul umbrelor.

Marele templu de la Abu Simbel este considerat cel mai frumos templu ridicat de faraonul Ramses al II-lea. Fațada templului are 33 metri înălțime și 38 metri lățime. Intrarea este străjuită de 4 statui colosale, înalte de 20 de metri, reprezentându-l pe Ramses al II-lea, iar pe fațadă sunt sculptați câțiva babuini, zâmbind răsăritului. Deasupra intrării este inscripționat numele regelui: Ser-Maat-Ra. Templul cuprinde 3 săli: sala rupestră formată din 2 rânduri a câte 4 stâlpi, o sală mai mică cu 4 coloane și sanctuarul ce cuprinde sculpturile celor 3 zei tradiționali și pe cea a faraonului.

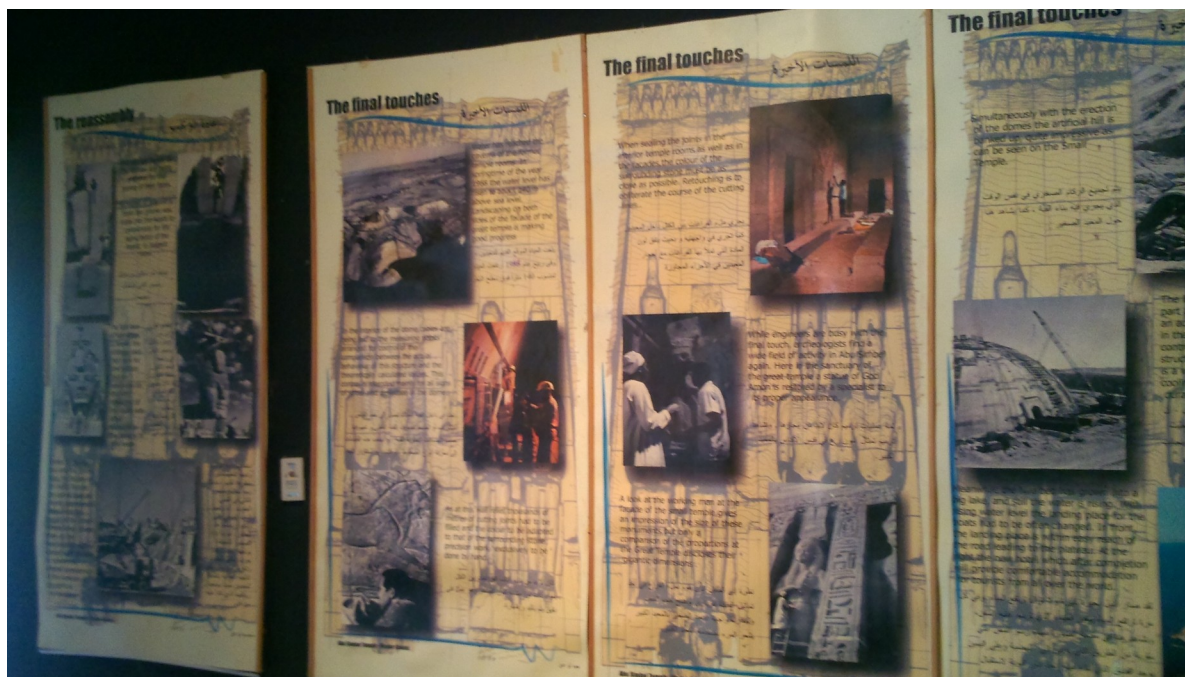

Abu Simbel, Templul lui Ramses al II-lea – fațadă și profil

La câțiva zeci de metri de templul cel mare se află cel de-al doilea templu, de dimensiuni mai mici, închinat soției sale preferate Nefertari și zeiței Hathor. De o parte și de alta a intrării se găsesc grupurile de statui ale reginei înfățișată ca zeița Hathor, statui încadrate de alte două ale soțului, Ramses al II-lea.

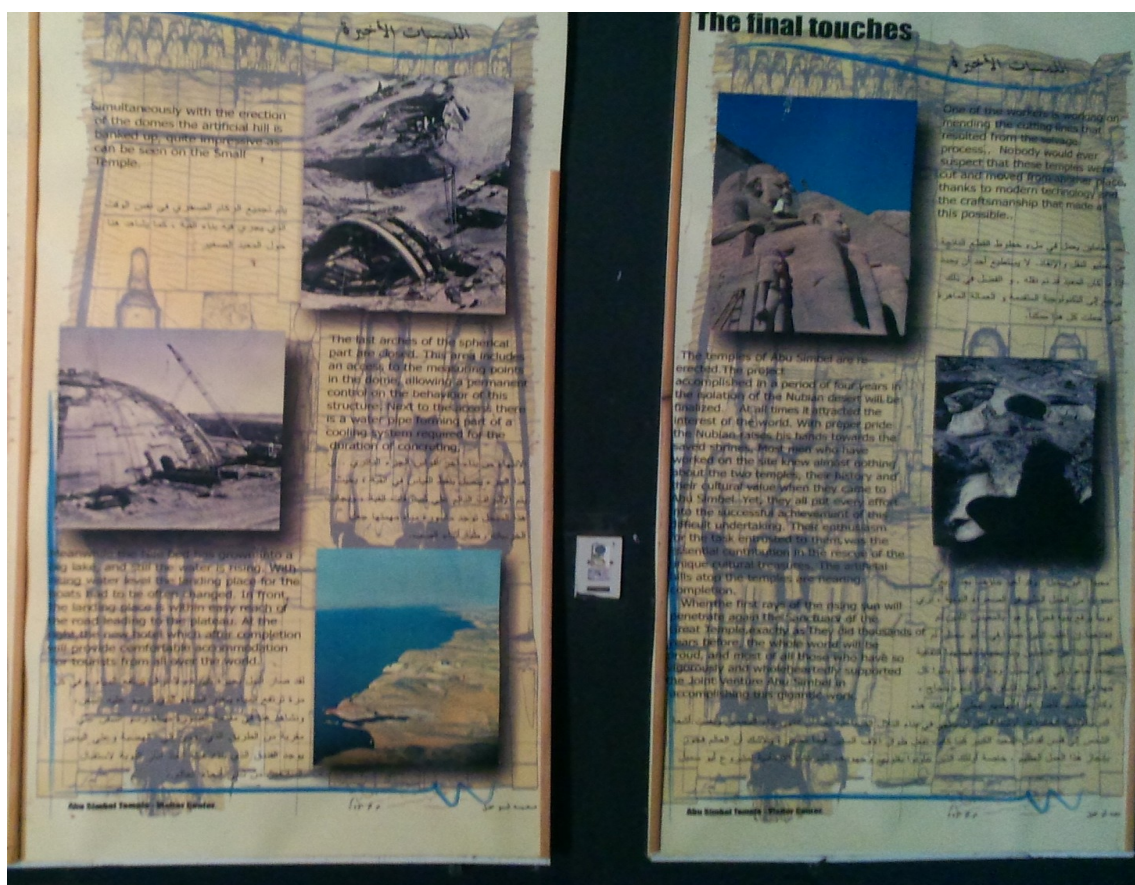
Abu Simbel – dezmembrarea templului; istoric

Abu Simbel – reconstituirea templului; istoric

În urma construirii barajului de la Aswan, în anii '60, printr-o inundare controlată a Nilului, cele două temple de la Abu Simbel erau amenințate de creșterea nivelului fluviului. Astfel că, pe parcursul a 5 ani, templele au fost mutate într-o locație sigură, situată la un nivel cu 65, respectiv 210 metri mai sus față de cel inițial, în spatele locației originale, actualmente acoperită de apele lacului Nasser.

Mutarea siturilor arheologice a fost posibilă prin cooperarea internațională a UNESCO.

Abu Simbel – reasamblarea și relocarea templelor; legendă

Păstrate aproape intacte timp de 3000 de ani, în perioada construirii barajului de la Aswan, cele două temple au fost tăiate în stâncă, transportate și reconstituite la un nivel cu 65 metri mai sus. Construcția barajului a început în 1960, iar relocarea templelor s-a făcut în perioada 1964-1969 sub egida UNESCO, folosind tehnici moderne pentru acele vremuri: redarea curbilor de profunzime, stabilirea stării de degradare a pietrei pe fotograme și relevee executate prin restituție fotogrammetrică.

7) OBELISCU NETERMINAT

În perioada dinastiilor V și VI, spre sfârșitul Regatului Vechi, au început să se așeze mici obeliscuri în fața mormintelor.

În Aswan, la Cariera de piatră, se găsește și acum un obelisc ce n-a fost terminat și poate fi vizitat. Această atracție turistică este un mic muzeu în aer liber unde se fac cunoscute și se pot experimenta tehnici de construcție din Egiptul Antic.

Obeliscul neterminat a fost lăsat la sol pentru că s-a descoperit că are o fisură. Avea 42 metri înălțime și 1200 tone greutate, cel mai mare din istorie. E făcut dintr-un singur bloc de granit.

Obeliscul neterminat – Cariera de piatră, Aswan

Se consideră că ar fi fost construit pentru Hatshepsut, faraonul femeie, în perioada dinastiei a XVIII-a, acum 3500 de ani. Acest monument inscripționat, având 4 laturi, era numit în antichitate „tekhenû” de către egipteni, iar mai târziu a împrumutat denumirea de „obelisc” de la greci. Egiptenii antici obișnuiau să acopere piramida din vârful obeliscului cu aur sau argint, în care se reflecta soarele și se vedeau astfel primele raze de soare la răsărit.

Obeliscul neterminat de la Cariera de piatră din Aswan, se crede că ar fi fost cel mai mare obelisc construit până atunci, având 1/3 metri lungime în plus față de altele. Muncitorii care au săpat în stâncă pentru a crea un singur bloc de piatră, după un timp, au observat mici crăpături pe suprafața de granit. Se zice că în acel moment lucrările la obelisc au fost sistate, iar obeliscul lăsat în locul în care se găsește azi.

8) GRĂDINA BOTANICĂ DIN ASWAN

Grădina Botanică din Aswan se află pe o insulă care a fost locuită până în 1899 de către nubieni, dar a fost ulterior oferită unui soldat britanic, lordul Horatio Kitchener. Acesta a fost o persoană foarte importantă pentru acea perioadă, deoarece a condus armata egipteană și era cartograful principal al Imperiului din Marea Britanie. Datele topografice și cartografice colectate din Orientul Mijlociu de

către lordul Horatio Kitchener sunt folosite de către arheologi și geologi până și în ziua de azi. El a adus îmbunătățiri semnificative Grădinii Botanice din Aswan.

Grădina se întinde pe o suprafață de 6,5 hectare (16 acri), existând aici specii de plante originare din Africa, Asia, dar și Europa. În plus, există mai mult de 400 de specii de plante subtropicale și exotice.

Aswan – vedere de pe insulă

Grădina Botanică, Aswan - legendă

Grădina Botanică, Aswan - peisaj

Dacă vă întrebați ce poate fi atât de neobișnuit la o grădină botanică, aflați că, norma de precipitații în Aswan este de 500 de ori mai mică decât în orice țară cu climă temperat continentală. Ploaia e prezentă aici o dată la câțiva ani. Adevărul este că Aswan e unul dintre cele mai aride locuri de pe planetă, unde trăiesc 300000 de oameni. Așadar, Grădina Botanică este în contrast cu deșertul din jur, oferind turiștilor posibilitatea de a se opri pe o insulă plină de verdeață, o oază exotică înconjurată de apele Nilului, la Vest de insula Elephantine.

9) BARAJUL DIN ASWAN

La Aswan se găsește barajul Saad Al Ali, un baraj de terasament, construit cu scopul principal de a evita inundațiile anuale produse de Nil în această zonă. În plus, o parte din apa stocată este folosită pentru irigații, iar constructorii au profitat de oportunitate pentru a produce și electricitate prin intermediul unei hidrocentrale. Barajul are o lungime de 3830 metri, o înălțime de 111 metri, comparabil cu Hotel Luxor din Las Vegas (108 metri), sau clădirea de birouri de clasa A, Bucharest Tower Center (106,3 metri), din Piața Victoriei, iar platoul de deasupra are o lungime de 40 de metri și include șoseaua împreună cu un mic parc. Această configurație face ca barajul să semene cu o piramidă. Pietrele de construcție care compun barajul sunt de 17 ori mai mari decât cele de la Piramidele de pe Platoul Gizeh. Hidrocentralea dispune de 12 turbine, fiecare cântărind o tonă jumătate și producând 175 megawati. La baza sa, barajul are un diametru de 980 de metri, iar debitul maxim al apei este de 11000 metri cubi pe secundă. Cu o capacitate a rezervorului de 157 km cubi, Marele Baraj din Aswan se află pe locul 3 în lume după volumul de apă conținut în bazinul de alimentare, denumit Lacul Nasser, cel mai mare lac industrial din lume, cu o lungime de 500 km.

Complexul hidroelectric Aswan – vedere dinspre baraj

Construcția barajului a început în 1960 și s-a finalizat în 1971. Lucrările au început pe timpul mandatului lui Abdel Nasser și s-au finalizat 11 ani mai târziu sub președenția lui Anwar Sadat.

De-a lungul istoriei sale, Egiptul a depins de apele Nilului. Cei doi mari afluenți ai celui mai lung fluviu de pe continentul African sunt Nilul Alb, care izvorăște din Lacul Victoria și Nilul Albastru care izvorăște din Munții Etiopiei. Cei doi afluenți se unesc la Karthoum, capitala Sudanului, și se varsă în Marea Mediterană. În urma inundațiilor necontrolate din lunca Nilului, în 1889, pentru prima oară, britanicii vin cu ideea construirii unui baraj. E finalizat în 1902, iar ulterior, înălțat și întărit în 1912, respectiv 1933. Însă, inundațiile din 1946 au dus apa până aproape de buza barajului. Astfel că, în 1952, Guvernul Egiptului a decis construirea unui nou baraj, la 10 km în amonte de primul. Egiptul a solicitat un împrumut de 1 miliard de dolari de la Banca Mondială pentru a putea acoperi costurile construcției. Inițial SUA au acceptat acest împrumut însă, ulterior, din motive necunoscute l-au respins. În acest moment, URSS își acordă necondiționat sprijinul și încep lucrările la cel de-al doilea baraj, în anul 1960. O treime din costurile de execuție au fost suportate de către URSS, iar diferența de sumă ce a revenit statului Egiptean a fost amortizată în următorii ani. Barajul de la Aswan controlează inundațiile anuale ale Nilului, menține un debit constant de apă pentru a asigura navigația pe fluviu, iar electricitatea produsă de hidrocentrală a dublat producția de curent electric a Egiptului.

În semn de recunoștință pentru ajutorul primit din partea poporului rus, în zona barajului a fost înălțat un monument, un semn al prieteniei dintre cele două popoare, un simbol în formă de lotus ori „5 degete ridicate în aer”. A fost construit în 1970 în onoarea deschiderii complexului hidroelectric Aswan.

Nilul în aval, Aswan

10) MUZEUL NILULUI DIN ASWAN

Aswan, cel mai liniștit oraș din Egipt, este așezat pe malurile șerpuitoare ale Nilului, înconjurat și susținut de dunele de culoare portocalie, un loc ideal pentru turiștii care doresc să petreacă aici, în mijlocul deșertului, câteva zile binevenite de relaxare.

Aswanul continuă să-și dezvăluie atracțiile turistice celor interesați să le cunoască. Se poate vorbi în acest sens de Muzeul Nilului, ce-i drept mai nou în peisajul citadin. Inaugurarea muzeului a avut loc în Ianuarie 2016. Este structurat pe 3 nivele și include 250 de artefacte. Acestea vorbesc despre călătoria Nilului de la izvor până la vărsare, în estuarul Mării Mediteraneene.

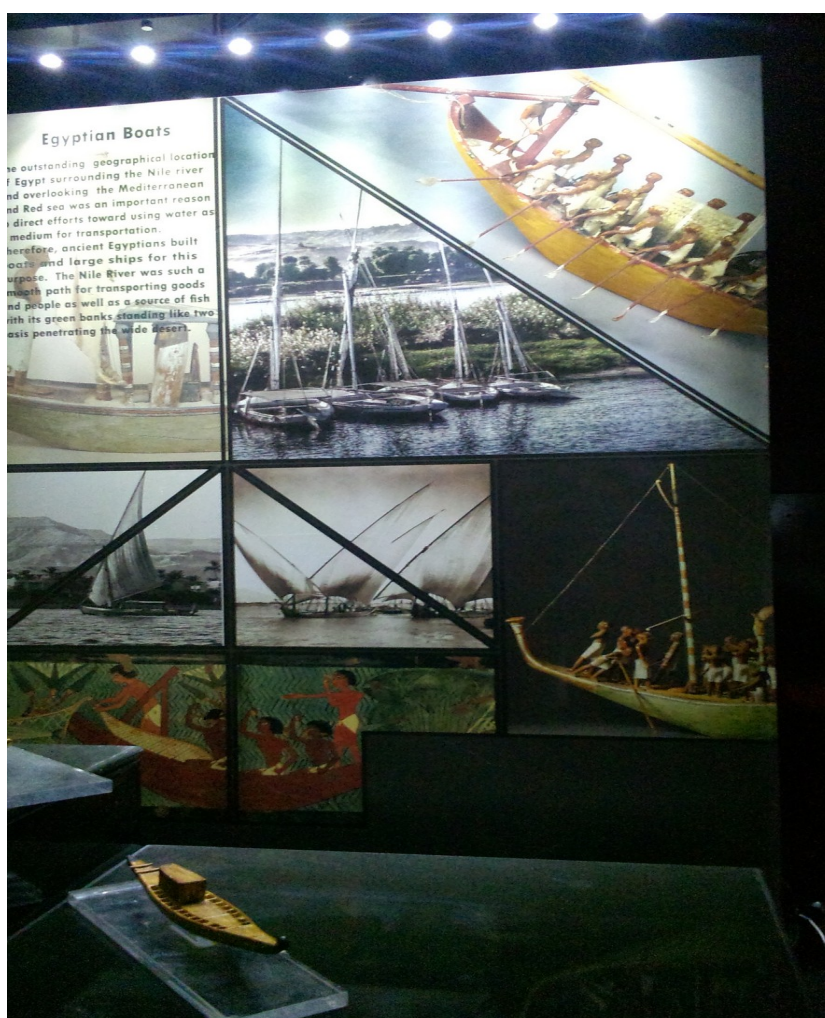
Cele 11 țări prin care trece Nilul, din Etiopia, din Sud, de unde izvorăște și până în Nord, în Egipt, la gura de vărsare în mare, sunt reprezentate chiar la intrarea în clădire, fiecare țară cu steagul ei, un gest ce semnifică faptul că Nilul este o entitate ce aparține tuturor acestor bazine fluviale și nu doar unei singure țări.

Muzeul Nilului din Aswan își poartă vizitatorii într-o călătorie în timpuri îndepărtate, pentru a face cunoscută povestea marelui fluviu și istoria proiectelor naționale legate de cursul Nilului pe teritoriul Egiptului încă din perioada lui Muhammed Ali Pasha în sec. al XIX-lea.

Ministerul Culturii a donat 61 de picturi ce întruchipează viziunea celor mai proeminenți artiști egipteni asupra acestui mare fluviu. De aceea, fiecare colț, fiecare ungher al muzeului, evidențiază o parte din istoria Nilului, reprezentată prin schițe, grafice, documentare și nenumărate obiecte reprezentative. La etajul 3 al clădirii se află o sală de conferințe, iar pentru itineranți, o bibliotecă de referință.

Nilul în Aswan

Muzeul Nilului, Aswan – istoricul ambarcațiunilor egiptene

Muzeul Nilului, Aswan - exponate

Muzeul Nilului, Aswan – reconstituirea vieții de odinioară a locuitorilor de pe malurile Nilului, obiceiuri și practici cotidiene; curtea și grădina din proximitatea muzeului

11) MUZEUL NUBIAN DIN ASWAN

Muzeul a fost proiectat de către Mahmoud Al-Hakim, acesta reușind să creeze un amplasament în armonie cu împrejurimile și să găsească un echilibru între stânci, pietre de diferite mărimi, un relief deluros, deșert și soarele arzător din Aswan. Muzeul Nubian a fost deschis publicului în anul 1997, iar designul arhitectural, cu liniile-i fine, îl fac chiar și așa, atrăgător și, încântător ochiului. Situat în partea cu relief mai înalt din Aswan, pe un platou de 50.000 metri pătrați, este compus din clădiri divizate pe mai multe secțiuni și înconjurat de grădini cu vegetație luxuriantă. Închinat culturii și civilizației nubiene, Muzeului Nubian din Aswan i s-a decernat în 2001 premiul Aga Khan pentru Arhitectură.

Muzeul Nubian din Aswan

Muzeul Nubian – sarcofagul lui Hekata

Muzeul Nubian – lampă de sticlă decorată în stil mameluc

Muzeul Nubian – minaretul din Bilal

Muzeul Nubian - scarabeu

Muzeul Nubian – statuia lui Kefren (bazalt negru)

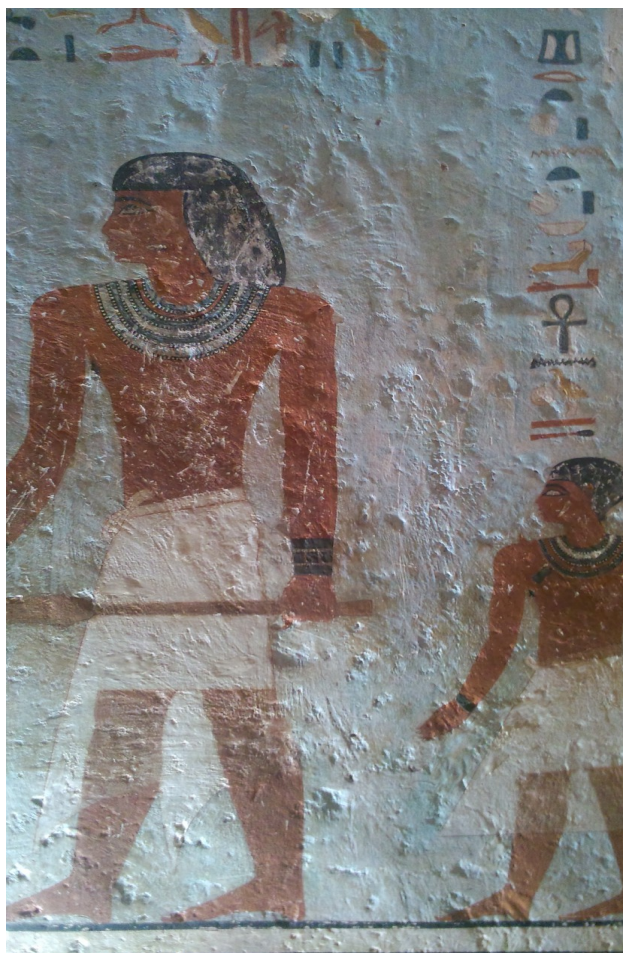
Muzeul este o construcție pe 3 nivele. La parter sau primul nivel se află intrarea principală a muzeului, câteva săli de expoziții și sala de recepție pentru turiști. La al 2-lea nivel se află un ghișeu de informații, un centru pentru activități culturale și o sală de expoziții.

Muzeul Nubian din Aswan este considerat un portal, o deschidere spațio-temporală în istoria Nubiei, ceea ce permite vizitatorilor o mai bună înțelegere a complexității vieții acestui popor și a unicității arealului său geografic. Fiecare exponat din muzeu are alăturată o descriere atât în Arabă cât și în Engleză. Primul

loc ce atrage privirea oricui este grădina muzeului, unde se află mai mult de 80 de statui și monumente istorice, unele dintre ele închinat zeilor din Nubia antică. Tot aici se găsesc câteva lacuri artificiale și cascade ce stau drept dovadă pentru existența din vremuri străvechi a fluviului Nil și revărsarea anuală a acestuia peste ținuturile nubiene.

În cea mai mare parte, spațiul destinat exponatelor este ocupat de piese monumentale ce reflectă faze ale dezvoltării culturii și civilizației nubiene. În cadrul acestor exponate, o atenție aparte i se cuvine sarcofagului cu nr. 20, descoperit pe panta Nord-Estică a muntelui Qubet-El-Hawa, în cadrul site-ului arheologic, Mormintele Nobililor din zona Aswan. Hekata făcea parte din a XII-a dinastie de faraoni egipteni (1991-1785 î.Hr.). Interesantă este scrierea hieratică și micile schițe de jur împrejurul părții interioare a sarcofagului. Acestea au o semnificație astronomică și astrologică și, în plus, îl vor ghida pe decedat către un trai lipsit de griji în viața de apoi.

Incinta expozițională exterioară cuprinde 90 de piese rare, cu semnificații monumentale, în vreme ce sălile din interior conțin 50 de piese de o valoare de necontestat datând din timpuri preistorice, 503 piese aparținând perioadei faraonice, 52 perioadei copte, 103 celei islamice, 140 epocii de influență nubiană și în ce privește influențele locale, există 360 de exponate ce reflectă pe deplin istoria Aswan-ului.

Aswan, mormintele regale – reprezentarea lui Sarenput al II-lea, alături de fiul său

„Papyri”, papirusul egiptean în siajul istoriei

Arta egipteană antică cuprinde: pictura, sculptura, desenele și caligrafia pe papirusi, faianță, bijuterii, fildeș, dar și arhitectura împreună cu alte forme de exprimare artistică.

Planta de papirus este printre cele mai vechi forme de viață organică știute de om. Deși, destul de rar întâlnit azi în Egipt, papirusul crește pe malul Nilului și a fost folosit încă din antichitate pentru construirea de corăbii, la coșuri, sfori, sandale și la foile de scris.

Papirusurile egiptene erau cu siguranță mai practice decât tăblițele mesopotamiene. Folosite îndeosebi pentru scrierile sacre, papirusurile au fost instrumente șlefuite și perfecționate odată cu trecerea timpului.

Planta de papirus se cultiva și se folosea nu doar în Egipt, ci și în Sudan, Abisinia, Sicilia și Mesopotamia. În antichitate, o regăsim din abundență în Delta Nilului, crescând la mare înălțime.

„Papyri” este un termen ce datează din anul 1100 î.Hr. În egipteana veche papirusul era numit „pa-per-aa”, însemnând „aparținând faraonului”, iar cuvântul faraonic pentru papirus era „tjufy”.

Coloanele din temple, reprezintă suluri de papirus, planta simbolică a egiptenilor.

Cărțile morților sunt suluri de papirus ce conțin credințe mortuare găsite pe corpurile mumiiilor din Regatul Nou. În camera mortuară mai erau aduse: piese de mobilier, hrană, îmbrăcăminte etc. pentru ca cel decedat să aibă cele necesare și să se descurce cât mai bine pe lumea cealaltă.

Totalitatea acestor texte, scrise de obicei pe suluri de papirus precum și în cutele bandajelor mumiei, pe fâșiile de pânză ce înfășurau corpul celui decedat, alcătuiesc ceea ce se numește *Cartea egipteană a morților*. Reprezintă un șir de povești și descânțece, o listă de formule magice și rugăciuni pentru a-i fi de folos celui decedat.

A fost publicată pentru prima oară în anul 1842, de către Karl Richard Lepsius. În prezent, cartea se compune din 190 de texte, provenite din epoci diferite. Chiar dacă au fost inserate într-o anumită ordine, textele nu au continuitate și nici unitate. Scopul lor însă, rămâne același: „de a ajuta sufletul răposatului în marea

trecere spre viața veșnică din Lumea de Dincolo.”¹¹ Condiția pentru a dobândi nemurirea postumă, era o viață pământească desăvârșită, conform preceptelor zeiței Maat, o trăire și o simțire asemenea, întru Adevăr și Dreptate.

Osiris Ani, a fost scrib și preot aducător de ofrande. Începându-și călătoria spre Lumea de Dincolo, el se descrie ca o persoană demnă de a aspira la viața veșnică deoarece a trăit cinstit, păstrând un statut moral și etic pe placul zeilor. Papirusul ce-i poartă numele îl pomenește astfel:

*„Iată, aici încep descântecul
Din care aflați cum și unde pleacă sufletul
În ziua de lumină când sfârșitul
Devine începutul cel mai sigur.
Când sufletul meu de trup se va despărți,
Atunci eu, scribul Osiris Ani, astfel voi vorbi:
După ce m-a născut, mama mea, Nut,
M-a trimis în lume să locuiesc în orașul Djedu.
Și sunt unul dintre aceia care, pe drept,
Jelesc și-l plâng pe Osiris
În cele două țări din Rekhet,
Ajutându-l să-și înfrângă dușmanii.
În cea de-a șasea zi a sărbătorii Nadit,
Aduc ofrande în templul din Heliopolis.
Și la Djedu în templu, din Cartea sărbătorii sufletului,
Rugăciuni pentru Osiris citesc:
Căci sunt preot pentru morți și de ei mă îngrijesc.”*¹²

Papirusul Ani a fost creat în timpul dinastiei a XIX-a din Regatul Nou, în anul 1240 î.Hr. Este un text funerar, o carte egipteană a morții, care cuprinde o descriere elaborată a vieții de apoi, o colecție de ode, imnuri și invocații precum și instrucțiuni folositoare care să-l ajute pe răposat să treacă cu bine de toate obstacolele și să se descurce în Lumea de Dincolo, să renască într-o altă viață, să devină zeu atotputernic.

Papirusul lui Ani a fost achiziționat în 1888 de către Sir E. A. Wallis Budge pentru colecția British Museum, unde se află și azi. Pentru a-l putea transporta în Anglia, Budge a tăiat manuscrisul în dimensiuni aproape egale, provocând vătămarea integrității lui. Ulterior, folosind textele papirusurilor din British Museum, E. A. Wallis Budge a publicat în 1890 o ediție ce includea și papirusul Ani.

Egiptenii antici obișnuiau să le scrie scrisori rudelor decedate. Ei puteau să le scrie despre afecțiunea pe care le-o poartă sau să descrie activități zilnice.

Papirusul magic Anastasy, aflat și el la British Museum, descrie o poțiune magică pentru dragoste. Căsnicia era respectată și familia avea valoare fundamentală în viața egiptenilor.

11 „Cartea egipteană a morților. Papirusul Ani”, Ediția a IV-a, traducere de Maria Genescu, Editura Herald, București, 2018

12 „Cartea egipteană a morților. Papirusul Ani”, Ediția a IV-a, traducere de Maria Genescu, Editura Herald, București, 2018

Papirus egiptean – tablou;

„Copacul vieții”, sau etapele vieții omenești, conform concepției despre viața pe pământ a vechilor egipteni: copilărie, adolescență, maturitate, vârsta a 2-a și senectutea

Primele forme ale istoriei medicinei apar de timpuriu, în Egiptului Antic, cu informații provenind din cel puțin 3 surse principale, și anume: papirusuri medicale descoperite în ruinele unor vechi așezări umane din Egipt, relatări ale unor istorici antici despre viața din Egipt și studiul complex efectuat ulterior. Herodot avea un mare respect pentru medicina egipteană pe care o lăuda, vorbind despre gradul înalt de specializare practicat, punctând de asemenea faptul că egiptenii aveau noțiuni întemeiate de medicină preventivă. De asemenea, și Pliniu cel Bătrân (24-79 d.Hr.) cât și Biblioteca Istorică a lui Diodor din Sicilia (secolul I î.Hr) oferă informații relevante despre medicina timpurie din Egipt .

Mai multe manuscrise vechi, rămase netraduse până acum, au fost pentru prima oară descifrate după mii de ani. Aceste manuscrise conțin referiri medicale la rinichi, dar și tratamente pentru boli ale ochilor și chiar descrierea unui test de sarcină, conform [Live Science](https://www.livescience.com).¹³

Parte din colecția de papirusuri Carlsberg, deținută de Universitatea Copenhaga din Danemarca, aceste manuscrise, donate instituției din 1939, au fost studiate recent de o echipă internațională de oameni de știință. Cele 1.400 de documente acoperă o perioadă începând cu anii 2000 î.Hr. și până în anul 1000 d.Hr..

¹³ www.livescience.com

Unul dintre aceste texte e un test de sarcină. Unei paciente i s-a spus să-și facă nevoile în două pungi, una conținând grâu și una orz. Conform manuscrisului, sexul copilului avea să fie determinat în funcție de care dintre cele două încolțea primul. Dacă niciunul nu încolțea, atunci testul era negativ.

Deși astfel de teste pot părea cel puțin neobișnuite după standardele de azi, unul similar apărea și într-un text medieval german, din 1699, scris de un doctorand al Universității din Copenhaga.

Papirusul Eibers, găsit de egiptologul german George Ebers, în anul 1873, în Teba, care îi poartă numele, având o lungime de 20 de metri și conținând 110 pagini, reprezenta copia unui papirus mai vechi, aparținător perioadei primei dinastii. Alt exemplu de papirus este papirusul ginecologic, găsit la Kahun (2000 î.Hr.). Papirusul din Kahun, conținea printre altele, rețete medicale pentru femei. Egiptenii credeau că uterul femeii nu e fix, ci se mișcă de colo colo și îl numeau „uter rătăcitor”. Ar mai fi papirusul Hearst, datând din secolul XVII, dar și papirusul Edwin Smith, din 1600 î.Hr., cel din urmă urmărind dezvoltarea unor subiecte medicale mai ample cum ar fi: chirurgia și arsurile. Instrumentarul găsit de arheologi arată că practica chirurgicală din perioada veche atinsese un relativ grad de dezvoltare, fapt arătat de conținutul papirusurilor găsite în care se descriau pansamente cu miere și ceară, cât și măsuri de profilaxie ale arsurilor. Ca anestezie, ei foloseau o combinație între piatră calcaroasă și oțet; de asemenea medicina egipteană utiliza masajul ca formă de tratare, cât și medicamente alopate (mătrăgună, decoct de mac, ulei de ricin). Diferența dintre medicina magică, vrăjitoarească, și medicina mitică cu alaiul de zei vindecători e explicată de istoricul Breasted, care arată că erau termeni diferiți pentru meșteșugul incantației și meșteșugul de a fi medic.¹⁴

Papirusul Edwin Smith este cunoscut drept cel mai vechi tratat de chirurgie din lume. Reprezintă un text medical străvechi. Denumirea sa provine de la cel care l-a achiziționat în anul 1862, la Luxor. Conform specialiștilor în domeniu, acest papirus este cea dintâi scriere în care s-a menționat cuvântul „creier”. Este bine știut faptul că egiptenii antici aveau o vastă cunoaștere a sistemului nervos central – alcătuit din encefal și măduva spinării. Au fost precursorii civilizației elene în acest domeniu, începând de la jumătatea mileniului al II-lea î.Hr. Spre deosebire de „papirusul Eibers” sau „papirusul medical londonez”, unde medicina se intersectează cu practicile magice de la acea vreme, papirusul Edwin Smith, are o abordare raționalistă, mult mai apropiată de medicina modernă.

A fost scris de la dreapta la stânga și are forma unui sul cu lungimea de aproximativ 470 cm. Pentru realizarea documentului a fost folosită scrierea hieratică.

Un fragment dintr-un alt papirus egiptean, intitulat Analele lui Thutmose al II-lea (1504-1450 î.Hr.), descrie un eveniment neobișnuit, mai exact momentul în care un OZN aterizează pe pământ. Descoperirea îi aparține egiptologului francez Louis Caparat.

În aceeași paradigmă, una dintre cele mai elocvente relatări ale unei vizite extraterestre a fost redată de egipteni în papirusul Tulli. Documentul antic a fost descoperit în 1934, într-un magazin de antichități de către Alberto Tulli, fost

director al Muzeului Egiptean al Vaticanului. Povestea impresionantă din acest papirus a fost scrisă în perioada lui Thutmose/Thutmosis/Tutmes al III-lea, protagonistul acestei întâmplări.

„În anul 22, în a treia lună de iarnă, în ceasul al șaselea din zi, scribii din Casa Vieții au observat un cerc de foc, care vine din cer (...). Era un corp lung de 1 tijă și lat de o tijă (...), care nu avea cap..., din gura lui ieșea un miros neplăcut. Nu avea voce. Inimile scribilor au devenit confuze și ei s-au pus pe burtă (...).”

„Și Faraon a cerut tămâie să fie adusă și să se facă pace cu Pământul (...). Și ceea ce s-a întâmplat a fost ordonat a fi scris în Analele Casei Vieții, ca aceasta să fie luare-aminte de-acum înainte pentru eternitate.”¹⁵

Vaticanul neagă cu vehemență faptul că în arhivele sale ar exista un asemenea manuscris. Chiar dacă misterul și controversa planează asupra acestui papirus, se poate spune că este una dintre cele mai impresionante povești cu extraterestrii din perioada antichității.

Papirusul matematic Rhind a fost scris inițial în perioada domniei regelui Amenemhat al III-lea (dinastia a XII-a) și ulterior rescris de scribul Ahmose în jurul anului 1650 î.Hr. A rămas în istorie sub numele de „Instrucțiuni pentru a cunoaște toate lucrurile secrete”. Face referire la trei categorii de probleme: de aritmetică, de arii și volume precum și diferite probleme cu caracter economico-aplicativ. Nu conține erori matematice.

A fost găsit lângă Ramesseum și se află la British Museum încă din 1865. Are 5 m lungime și 33 cm înălțime.

Papirusul de la Wadi Al-Jarf, un vechi port maritim, a fost scris de Merer, supraveghetor la construirea piramidelor. Merer relatează, conform papirusului, că mii de muncitori au participat la construirea mării piramide. Conform relatărilor lui, 170.000 de tone de calcar au fost transportate pe Nil, în bărci de lemn, legate între ele cu frânghii. Același papirus ne descrie o barcă ceremonială, concepută pentru Keops, faraon al dinastiei a IV-a.

Papirusul de la Torino sau Lista Regală, cum mai este numit, cuprinde numele faraonilor de la Menes încolo. Aceste oferă date exacte despre domnia diferiților conducători pe care i-a avut Egiptul Antic.

Diferite istorisiri, confirmă așadar vechimea papirusului egiptean. Extras din trestia de pe Nil, acesta apare prima oară în anul 3000 î.Hr. Cu timpul, papirusul ajunge să fie concurat de pergament, creat în orașul Pergame din Asia Mică. Însă acesta nu avea proveniență organică, precum trestia, ci avea la bază, piei de vițel și capră, prelucrate, spălate și șlefuite.

NOTĂ: Anumite date sau paragrafe din lucrare pot avea caracter fictiv.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	pag. 4
10 curiozități despre Egiptul Antic.....	pag. 7
Cosmogonia sacră.....	pag. 10
Pe urmele vechilor egipteni.....	pag. 12
Civilizația Egiptului Antic.....	pag. 26
Nefertiti versus Akhenaton.....	pag. 40
O paralelă de sorginte semită – Călătoria lui Iosif în Egipt.....	pag. 45
Sahara occidentala.....	pag. 49
Egipt – Caleidoscop turistic.....	pag. 52
Povestea Nilului.....	pag.56
Riviera Marii Roșii.....	pag. 61
Stațiuni la Marea Roșie.....	pag.64
Monumente și temple de vizitat.....	pag. 72
„Papyri”, papirusul egiptean în siajul istoriei.....	pag. 114
Cuprins.....	pag. 119
Bibliografie.....	pag. 120

Bibliografie

Avram Arina, 2004, *„Marile orașe ale lumii. Enciclopedie”*, Editura Tritonic, București

Blaga Lucian, *„Din poezia egipteană a secolelor XVI-XIV î.Hr.”*, Patru milenii de poezie în tălmăcirea lui Lucian Blaga

Bichman Eliza și Georgian Lucia, 1988, *„Istoria antică. Manual pentru clasa a-V-a”*, Editura Didactică și Pedagogică, Ediție revizuită, București

„Cartea egipteană a morților. Papirusul Ani”, 2018, Ediția a IV-a, traducere de Maria Genescu, Editura Herald, București

Daniel Constantin, 1985, *„Cultura spirituală a Egiptului Antic”*, Editura Cartea Românească, București

<http://www.historia.ro/medicina-egipteană-antică>

<https://www.history.co.uk/shows/ancient-aliens>

<http://www.nationalgeographic.com.au/tv/the-story-of-god>

<https://www.pyramidcode.com>

Kedves Eva, 2019, *„Egypt Environment Reference Pack”*, Studio Licence, <https://www.artstation.com/evakedves>

Learner T. S., 2010, *„Sfinxul”*, traducere din limba engleză de Carmen Ion, Editura Litera, București

Mann Thomas, 1981, *„Iosif și frații săi”*, Vol. II+III, Editura Univers, București

Mann Thomas, 1981, *„Iosif și frații săi. Iosif hrănitorul”*, Vol. III, În românește de Petru Năvodaru, Editura Univers, București

Moran Michelle, 2014, *„Nefertiti, Regina Nilului”*, traducere din limba engleză de Laura Breteanu, Editura Alma, București

Moret Alexandre, 2019, *„Misteriile egiptene; Zei, regi, simboluri și ritualuri”*,

traducerea textelor și îngrijirea ediției de Mariana Buruiană, Editura Herald, București

Vercoutter Jean, 2002, „*Egiptul antic*, 43”, Editura Corint, București

www.livescience.com

www.mae.ro

www.scuolaegizia.org

